HORIA ARAMĂ

COSMONAUTUL CEL TRIST

EDITURA TINERETULUI

HORIA
ARAMĂ

cosmonautul cel trist

Coperta de DAMIAN PETRESCU

EDITURA TINERETULUI
București, 1967

FORMA

1

Micul „Renault” al lui Baicu făcuse minuni. De altfel, Mircea era un artist al volanului. Conducea peste hopurile vicinale ale acestui Maramureș alpin și silvestru ca pe panglicile de bitum ale Văii Prahovei.

Peisajul era croit în linii darnice. Pădurea se întindea pe kilometri nesfârșiți, munții se continuau unii pe alții, iar de pe culmi orizontul avea ondulații marine.

Urmam drumuri vechi, de căruțe, cu adâncituri în mijloc, pe unde primăvara se scurg apele. Treceam prin sate rare, așezări muntenești risipite, care nu izbuteau să șteargă impresia de pământ virgin. Până la un punct am văzut, departe, firul de păianjen al cablului electric, apoi l-am uitat.

Crezusem că mașina, înaintând într-un decor de la începutul lumii, va face impresie. Dar n-a fost așa. Puținele priviri curioase au fost ale copiilor care, firește, alergau după noi uneori, fără a avea însă acrul că gustă o raritate.

Obosiți de durata neașteptată a drumului, tăceam. Olga nu mai păstrase nimic din exuberanța ei, Mircea făcea eforturi să conducă atent, iar eu aș fi ațipit cu plăcere un ceas, două, dacă aceasta n-ar fi însemnat un abandon rușinos în fața vârstei.

După ce de nenumărate ori crezusem că am ajuns, pentru ca primul trecător întâlnit să ne indice alte distanțe de parcurs, noi munți de traversat, clipa în care am intrat în perimetrul Păunei a trecut neobservată. Am tresărit amândoi, fiica mea și cu mine, când Mircea a oprit în mijlocul unui spațiu bătătorit

de pași care era ceea ce numai convențional am putea numi piața satului. O casă de lemn, pitoresc împodobită cu șiță și având ferestrele bogat ornamentate cu cioplituri, purta o banală firmă administrativă.

Am coborât bolnav. Ar fi trebuit să mă bucur, dacă nu pentru faptul că ajunsesem, cel puțin pentru încheierea obositoarei călătorii. Dar nu mai eram capabil de sentimente.

Nu ne-a întâmpinat nimeni. Bărbații erau la lucru, iar femeile nu-și permiteau să pară curioase. Altminteri locul era minunat, cu tăcerea planând ca o pasăre, cu micile case de lemn pierzându-se printre arbori, fortărețe fragile, dar orgolioase.

Se însera. Ceața urca din văi, ca o fină invazie de nori. Răcoarea ne pătrundea. Olga frisonă.

Renunțarăm să obținem răspuns la bătăile noastre în ușa casei cu acoperiș de șiță și ne gândirăm la noaptea ce se apropia. Întreprinzător, Mircea lungi pasul până la una dintre casele apropiate și după câteva minute aveam un adăpost.

Femeia care ne primi era departe de a fi sfioasă. Ne cedă integral camera principală a locuinței, fără a cere acordul bărbatului, așa cum ar fi fost de așteptat. Mircea își continuă inițiativa. După cincisprezece minute ședeam în semicerc la gura sobei masive de zid cu câte o stacană de lapte fierbinte în mână. Focul ne făcea bine. Pe lângă binevenita căldură, jocul flăcărilor exercita asupra noastră un efect hipnotic extrem de odihnitor.

După un timp ieșirăm pentru a fuma câte o țigară, în care timp Olga își făcu o toaletă sportivă și se băgă în pături. Mircea inspectă mașina, apoi reintrarăm, dezbrăcându-ne pe întuneric. Am adormit imediat ce am atins perna, frânți, ca niște copii după o zi de joacă istovitoare.

În zorii zilei următoare am sărit ca ars. Îmi amintii că trebuia să-l prind pe reprezentantul administrației locale înainte să plece la lucru în pădure.

I-am trezit pe Olga și pe Mircea și am ieșit. Întrebând, am aflat că numele demnitarului căutat era Năilean. Ani găsit, după anume rătăciri, casa cetățeanului. Era un om blajin, simplu, care nu părea să știe multe despre lume și despre sine. I-am explicat în cuvinte cât mai limpezi că expediția noastră are ca scop lămurirea împrejurărilor dramei de la Păuna. S-a gândit un moment, apoi a prins a povesti. Nu depășea elementele cunoscute nouă. Relată cum în iarna 1941-42 veniseră în sat nemții. Cum o vreme colindaseră împrejurimile, apoi, alegând un loc potrivit pe o înălțime apropiată, numită Recea, se apucaseră să sape o temelie. Oamenii n-aveau voie să se apropie. De altfel, nici nu încercau. Nemții erau puțini. Se țineau deoparte, nu vorbeau cu nimeni, nu umblau decât în grup și-și construiseră un adăpost chiar în preajma șantierului.

La un moment dat, noaptea, începură să treacă avioane. Ele lăsau să cadă umbrele albe. După o vreme, pe Recea începu să se ridice un fel de stâlp de fier dantelat. Am dedus că era vorba de o antenă de radioemisie, realizată din elemente parașutate. O vopsiseră verde, ca să se piardă pe fondul pădurilor. Știam dinainte că niciun traseu aerian permanent nu traversa cerul prin preajmă.

După încheierea construcției, lucrurile se liniștiră. O dată pe săptămână trecea un avion singuratic, semănând o umbrelă sau două, după care totul revenea la normal. Omul îmi explică faptul că plutonul german avea cu localnicii numai legături de aprovizionare.

Au trecut astfel aproape doi ani. Soldații se mai schimbaseră. Rutina făcuse ca severa disciplină nemțească să fie uneori încălcată. Oamenii începură a-și feri fetele. Liniștea se păstra însă. Bărbații plecaseră în majoritate la război, dar femeile erau deprinse cu conducerea și apărarea gospodăriei și a familiei, încât galanții în uniforme verzi nu se îndesau.

Cu atât mai straniu sună relatarea, vagă, din păcate, a acelui

moment din octombrie 1943, care mă interesa.

Se pare că, într-o zi, fără veste și mai ales fără niciun motiv aparent, nemții năvăliseră în sat, adunaseră întreaga populație și o masacraseră. O groapă comună adăposti victimele. Nu scăpaseră deck cei absenți de mai multă „vreme, care, întorcându-se după o perioadă, găsiseră satul pustiu, cu casele neatinse, având încă ușile deschise, oalele pe plită cu mâncarea făcuta scrum, topoarele înfipte în buturugi lângă primele lemne tăiate, un fantastic tablou al vieții întrerupte.

— Dar dumneata, ceilalți? am întrebat după un timp.

— Noi nu suntem de pe aici. Afară de vreo șase oameni care s-au întors de la război. Am venit să lucrăm la pădure. Ne-am așezat în casele vechi, că erau goale.

Întrebările mele continuară, fără ca datele pe care le cunoșteam să se îmbogățească. O anchetă mi se părea utilă, dar interlocutorul meu îmi obiectă, ridicând din umeri, că nimeni nu știa mai mult, și era de crezut.

În aceeași zi ne-am deplasat la locul unde se aflase instalația germană. O demontaseră cu prilejul retragerii. Mircea o cercetă amănunțit. Nimic senzațional. O temelie înfiptă în stâncă, având încă prinse în beton primele profile ale suprastructurii metalice. Din cabana în care locuiseră militarii mai rămăsese un perimetru de piatră după care ne puturăm forma o idee despre dimensiunile și împărțirea ei. Dreptunghiul pe care-l desena peretele exterior era divizat în mai multe încăperi. Cea mai largă fusese, evident, cazarma. O alta adăpostise, probabil, aparatura tehnică. Un mic patrulater ar fi putut fi locuința comandantului de pluton.

Căutarăm cu migală urme. Nu găsirăm nimic. Ultima încăpere era minusculă. O cheie pentru deschis conserve, găsită de Olga, ne confirmă bănuiala că aveam de-a face cu o magazie de alimente. Cercetarăm atent locul, răscolirăm terenul cu-o mică lopată militară pe care o aduseserăm cu noi în mod special. Găsirăm câteva dopuri metalice, petice de pânză cerată, pe jumătate descompusă, nimic care să infirme destinația acestei încăperi și să ne ofere material de meditație.

În perimetrul fostei cazarme descoperirăm, îngropate la

mică adâncime, câteva gloanțe nemțești, un proiectil-rachetă destinat semnalizărilor. Dușumelele putreziseră cu totul, ori fuseseră ridicate de către cei din sat.

Ne retraserăm la umbra imenșilor brazi apropiați. Olga deschise rucsacul, ne oferi cafea și câte o gustare.

— Ce părere aveți? îi întrebai pe tinerii mei însoțitori.

— Greu de prevăzut momentul în care vom depista vreo urmă revelatoare, spuse Mircea.

— În orice caz, e plicticos, declară Olga.

— Dimpotrivă, obiectă tânărul meu asistent. Pentru o cercetare istorică e pasionant, dramatic, polițist chiar.

Am surâs în fața eforturilor lui Baicu de a-mi încuraja fiica.

— La naiba, am spus, anchetele polițiste sunt interesante numai în romane. În viață trebuie să fie foarte obositoare.

— În fond nu există diferențe stringente între o anchetă polițistă și una istorică. Afară de împrejurarea că ultima c mai dificilă, pe când prima beneficiază de urme proaspete. Altminteri nu lipsește nimic, nici măcar crima.

Tăcurăm o secundă. Mă supărase graba tânărului, care vorbea cu o anume ușurătate despre drama Păunei. Nu dădui atenție, pe bună dreptate, căci Mircea, ca și alți băieți din generația sa, nu suferea patetismul. Mă gândii că în timpul războiului abia dacă se născuse, încât era explicabilă până la un punct lipsa participării sale afective la ceea ce profesiunea noastră comună îi punea în față.

O privi pe Olga. Ea îl învăluia în admirație.

— Cât de simplu romantizezi, îl certă ea, glumeț și în fond recunoscător. Însă o anchetă polițistă în care se cunoaște criminalul nu mai are niciun farmec.

— Mi se pare că greșești, am intervenit. Obiectul cercetării noastre este superior identificării nominale a unui făptaș oarecare, fie el și persoană colectivă. La nevoie numele se poate afla din arhivele armatei hitleriste. Sarcina noastră este de a face monografia unui dramatic moment din viața acestor locuri. În clipa în care vom fi elucidat problema, câteva rânduri inedite vor fi incluse în tratatele de istorie contemporană, rânduri bazate pe clarificările aduse de noi,

ceea ce nu este puțin lucru. Nu multe persoane se pot mândri cu asemenea creație literară.

Olga, autoarea relativ secretă a câtorva caiete de versuri, surâse, roși, apoi se apucă să strângă micul rucsac alimentar.

3

Învățătorul Hamei ne deschise ușa surâzător. Pereții camerei în care ne primi erau literalmente capitonați cu cărți.

— Sunt dobrogean, se recomandă. Am predat prin toată țara și iată că am ajuns și aici. Îmi pare bine să cunosc un istoric adevărat. Nouă, dascălilor, ni se pare câteodată că manualele se scriu în ceruri de către ajutoarele lui Dumnezeu. Sosirea dumneavoastră îmi amintește că semnăturile de pe cărțile de școală sunt ale unor oameni.

L-am privit pe învățător cu scepticismul părului meu alb. Exprimarea pretențioasă mă supăra acum și aici, unde, în lucruri și oameni, ne înconjurau simplitatea și autenticul.

I-am explicat scopul vizitei noastre. M-a ascultat cu o răbdare orientală.

— Oamenii au păreri diferite, a spus după un răstimp de ascultare. Unii consideră execuția în masă a păuneștenilor drept o pedeapsă divină, alții ca pe o măsura represivă provocată de un conflict amoros. Învățătorul surise: Eu unul cred că adevărul nu e departe de ultima posibilitate. Un neamț obraznic, asta se poate imagina. Acostarea unei fete din partea locului sau chiar ceva mai serios, indignarea justificată a acestor oameni drepți, manifestarea deschisă a mâniei populare, poate chiar directa pedepsire a vinovatului, mai plauzibilă temperamental.

— Ciudat, obiectă Mircea, fără să-și dezvolte ideea.

— De ce? interveni Olga, suav. E frumos.

Peste capetele noastre, ale învățătorului și istoricului, tinerii

duelau amical.

— Într-adevăr, m-am adresat gazdei, credeți că o atât de mică unitate militară ar fi putut avea latitudinea să pășească la o răzbunare de asemenea proporții a camaradului pierdut?

— De ce nu? Se cunosc precedente multiple și în diferite țări.

— Nu este cazul, m-am înfierbântat. Nemții au nimicit Lidice pentru a crea un precedent. Ei au folosit acest exemplu, au făcut totul pentru ca măsura să capete maximum de eficacitate. În vreme ce Păuna a rămas necunoscută. O inițiativă a comandamentului local este exclusă de către disciplina militară. O aprobare superioară nu putea să aibă în vedere numai răzbunarea unui soldat oarecare, fără a urmări un efect propagandistic și de intimidare a populației.

— Într-adevăr, pare ciudat, spuse Hamei. Realitatea este însă adesea mai livrescă decât presupunem. Până la sfârșitul cercetărilor dumneavoastră rămân adeptul conflictului amoros.

— Nu-i așa că scrieți literatură? spuse deodată Olga.

Făcurăm cu toții ochi mari.

— N-aș putea spune, șovăi Hamei cu un surâs încurcat. În materie de literatură, singura mea consacrare este aceea de cititor.

— Scrieți totuși? insistă fata.

— Olga, am intervenit, ești de-o indiscreție…

Hamei râse, potolindu-mi zelul părintesc.

— Domnișoara are intuiție. Numai că încercările mele nu depășesc transcrierea destul de liberă a legendelor locale.

— Iertați-mă, dar eram sigură, se înroși tardiv Olga. Aveți un stil atât de literar…

Trecuseră încă două zile. Folosisem timpul stând de vorbă cu toți cei șase pământeni autentici. A fost greu să-i determin să vorbească despre soțiile și copiii pierduți, despre viața din satul pe care-l părăsiseră. Manifestau față de mine o muțenie neîncrezătoare. Hamei mă încredință că este modul lor de comportare față de tot ce nu le este familiar. Relatările oamenilor n-au îmbogățit cunoștințele noastre cu noi fapte obiective. Despre instalația montată pe Recea vorbeau ca despre un instrument diavolesc. Această optică specială mă făcu să încerc a afla noi demente privind scopul construcției. Putea fi vorba de experimentarea unei invenții, a unei arme secrete rămase nefolosită și nedescoperită încă.

În acest caz ar fi fost posibil ca într-un moment de primejdie plutonul să apere stația recurgând la o măsură extremă. Dar mai ales ipoteza ar fi justificat discreția ulterioară, nefolosirea incidentului în scopul de a băga frica în oase. Pentru aceasta ar fi fost nevoie ca o primejdie iminentă să se fi ivit. Un atac de partizani… Maramureșul cunoscuse partizanii.

A doua zi eram la comitetul raional de partid, pe care-l mai vizitasem, în treacăt, la începutul expediției. Unul dintre activiști, un bărbat cu fața marcată de o cicatrice și cu părul foarte alb, ne desfășură în față o hartă a raionului însemnată cu felurite zone hașurate și linii arcuite în culori vii.

— Uitați-vă și dumneavoastră.

Urmarăm sinusoidele descrise de creionul său gros. Recea, Păuna erau departe, spre nord.

— N-am ajuns până acolo, nu era nevoie…

I-am relatat gândurile mele.

— Nu sunt de aceeași părere. Știam despre stația de pe Recea. Era numai un far goniometric de rezervă. Cel mai simplu post de emisie. Se folosește în zborul fără vizibilitate. Dar era prea puțin important, pe atunci zborul de acest fel se practica rar.

Ne explică apoi că taberele unităților de partizani nu se aflau în zone cu atât de slabă populație, ci în apropierea regiunilor circulate, cu viață economică mai intensă. Luptătorii nu căutau munții, să se ascundă, ci se păstrau în preajma

dușmanului, la suficientă distanță ca să nu fie vulnerabili, destul de aproape ca să poată lovi oportun și eficace.

— Înclin să vă dau dreptate, am spus. În cabana nemțească locul aparatelor era foarte redus, ceea ce denotă că se folosea un aparataj tipizat și nu unul special. În fine, sursele de alimentare electrică trebuiau parașutate. Ar fi trebuit să deduc de aici că nu putea fi vorba de o instalație neobișnuită.

Conversația își lărgi sfera.

— Dacă vă întoarceți la Păuna, căutați-l pe învățătorul Hamei. E un om interesant.

L-am informat pe interlocutorul nostru că-l cunoscusem pe Hamei. Bărbatul cu părul alb surâse.

— Mă îndoiesc însă că l-ați făcut să vă arate comorile sale. A publicat câteva cărți.

Am tăcut consternați. Îmi dădeam seama de gafa Olgăi, care, deducând după modul în care se exprima Hamei că acesta mânuiește condeiul, îl chestionase ca pe un școlar.

Gazda ne-a condus până la intrare. Noi ne-am suit în mașină și am pornit înapoi. Pe drum, Olga, copleșită de reproșurile mele, tăcea în vreme ce Baicu găsea nenumărate justificări prietenei sale. Am hotărât să-i pedepsesc mergând singur la învățătorul Hamei, ceea ce am și făcut a doua zi.

Nu l-am găsit acasă. A lipsit și în ziua a treia, și în a patra. Soția lui nu-mi putu spune decât că Hamei colindă, prin raion. Cu o anume iritare „m-am întors la treburile noastre.

5

Lăsate de capul lor, ierburile inundaseră locul. Brazdele abia se mai cunoșteau. Crucile priveau strâmb cerul, uneori cu un braț lipsă, alteori abia schițate prin câteva cioplituri abile în câte un trunchi scurt retezat. Prin cimitir ne con ducea Năilean. Treceam printre rânduri de morți, nedumeriți încă și

acum asupra învinuirii ce li se putea aduce. Treceam spre oroarea gropii comune, în care cadavrele au trebuit, atunci când a fost posibil, căutate, identificate, spre a fi grijite, oricât de tardiv, și a-și afla mormântul individual. Lipsa de dichis a cimitirului am înțeles-o ca pe-o expresie a stupoarei în fața rememorării absurdei tragedii, sentiment pe care l-am trăit eu însumi, ori de câte ori am trecut printre neregulatele brazde. Între oamenii Păunei și Dumnezeu stăruia o neînțelegere.

În ziua aceea mi-a atras atenția un mormânt izolat.

— Al neamțului, mă lămuri Năilean.

— Care neamț?

— Ala, de l-au pus în groapă cu ai noștri.

Un soldat german în groapa comună! Era primul caz de care auzisem.

— Ești sigur că nu te înșeli? am riscat.

— Nici vorbă. L-au dezgropat oamenii o dată cu ai lor.

— Soldat? Ofițer?

— Căpitan.

— Imposibil, mi-a scăpat. Iartă-mă, am dres-o, nemții nu și-au amestecat niciodată morții cu ai altor popoare. Mai ales când era vorba de un ofițer! Ah, ce n-aș da să pot face o deshumare!

— Vreți să-l dezgropați? Nu se poate.

— S-ar putea, dar e prea complicat în privința formelor.

— Nu se poate, că nu mai e aici.

— Ofițerul?!

— Au venit acum câțiva ani și l-au luat acasă.

— În Germania?

Năilean aprobă din cap. Era de înțeles. Căpitanul trebuia să fi provenit dintr-o familie influentă pentru a obține un post atât de ferit de primejdii cum era emițătorul de la Păuna. Sau să fi fost vorba de o sancțiune? De un om cu convingeri pașnice? Marile familii germane s-ar fi simțit mai curând obligate să-și aibă membrii reprezentativi pe front. Un lucru era limpede: rudele căpitanului puteau furniza informații prețioase. Dacă le dețineau…

Deocamdată nu-i cunoșteam nici numele. Era însă cert că

deshumarea și transportul osemintelor necesitaseră destule hârtii pentru a rămâne în posteritatea dosarelor.

Baicu trebui să rezolve această plicticoasă sarcină. Depistarea urmelor scriptice ale sinistrului transport îi luă două zile, pe care eu și Olga le petrecurăm colindând la nesfârșit Recea, ca pentru a invoca umbrele. Inventam și dărâmam supoziție după supoziție, cu facilitatea autorilor de literatură comercială. Enervantă nu era atât lipsa de consistență a fiecărei versiuni, cât arbitrarul, absența dovezilor, disproporția dintre substanța *unei* variante și infinitul celor posibile. Excluzând fantezia pură, puține fapte ne rămâneau. Le enumerarăm în repetate rânduri. Esențială era absența în preajmă a mișcării de partizani. O inițiativă locală, o revoltă spontană nu era imposibilă, dar atunci localnicii ar fi știut-o, ecoul evenimentelor ar fi depășit imediat hotarele Păunei, purtând cu sine și ceva din concretul faptelor. O represiune în masă presupune rapoarte și aprobări, așadar timp, ceea ce era în favoarea ideii de mai sus. Rămânea posibil ca ofițerul nostru să-și fi asumat, singur teribila răspundere a unei acțiuni tipic fasciste, drept care să fi suferit pedeapsa capitală. La aceasta se opunea însă concomitența morții lui și a păuneștenilor. Pentru a se ajunge la nimicirea comandantului unității era nevoie de și mai multe forme oficiale. O revoltă a soldaților germani era din principiu exclusă. Rămânea imposibilul.

În după-amiaza celei de-a doua zile a absenței lui Mircea, ne căută Hamei. Cu o bunăvoință nouă ne pofti la el, unde, Iară a se lăsa rugat, deschise câteva dosare voluminoase.

Era târziu când Mârcea își făcu triumfător și gălăgios intrarea, după ce stârnise cu „Renault"-ul său toți câinii Păunei. Căpitanul era un *von*, iar familia lui locuia undeva pe Rin. I-am mulțumit, l-am sfătuit să se odihnească și m-am întors la fila cu notele pe care le mâzgălisem în vreme ce Hamei citea, cu o firească umbră de orgoliu, lucrările pe care le considera utile cercetărilor noastre. Erau câteva versuri care, într-o formă sau alta, reveneau. Toate datele indicau drept moment al creației lor perioada prezenței hitleriștilor. În principiu, informația culeasă astfel din mai multe izvoare era:

în anul tragediei de la Păuna, nemții aveau vedenii.

6

După aproape un an de la vizitarea Păunei mă aflam într-un salon umbros, mobilat cu piese vechi și solide, din palatul care era de câteva secole reședința familiei von W. Printre draperiile grele se vedea în zare aurul stins al Rinului în apus. O tăcere dură, masivă umplea încăperea ca un al doilea aer. Nu era de fel apăsător, în schimb ocupa întreg spațiul, nu lăsa niciun colț liber.

Fusese un an de cercetări laborioase. Ele nu aduseseră însă lumina dorită în cazul Păunei. Pe măsură ce trecea timpul, îmi dădeam seama că singura direcție din care puteam spera un reviriment era familia căpitanului von W. O pădure de semne de întrebare se ridica, dintre care nu cel mai neînsemnat era acela că o familie purtând o particulă atât de sonoră n-ar fi cedat cu niciun preț vreo informație compromițătoare pentru mortul ei. Îmi devenise limpede încă de la început că nu era cazul să încerc a obține ceva prin scris, refuzul pe această cale fiind mult prea comod. Trebuia să pun familia von W. În fața unui bătrân profesor care a străbătut Europa numai pentru a dezlega o enigmă a istoriei și pe care nu-l poți lăsa să plece cu mâna goală. Trebuia să-mi pot expune pe larg și să-mi repet argumentația până la câștigarea încrederii acestor străini, care n-aveau de ce să mă ajute. Am preferat să aștept prilejul abia întrezărit al unei călătorii în Germania. Și, iată-mă, eram de o săptămână oaspetele acestei reședințe nobiliare, care mi se deschisese de cum mă adresasem doamnei von W., având dubla grijă de a-i trezi curiozitatea și de a nu o lăsa să bănuiască nimic.

Au fost zile extrem de interesante. Înaltă^ slabă, doamna von W. Mă ascultă prima oară fără să lase să-i tresară un

singur mușchi al feței. Am vorbit enorm. Am încercat să joc ambele roluri, ridicând pe rând obiecțiile pe care le credeam posibile din partea ei și încercând să le dobor cu argumentele ce-mi pregătisem. Nu era ușor, pentru că persoana din fața mea nu corespundea de fel cu modelele imaginate de mine. Se vede însă că sunt, într-adevăr, un om bătrân, de vreme ce am izbutit să vorbesc atât de mult și să complic atât de bine lucrurile, încât am evitat principala primejdie: refuzul categoric, pe loc, și iminența plecării. Doamna von W. Mi-a ridicat suficiente obiecții noi ca să avem ce discuta în zilele următoare. Profesorul se dovedi însă o vulpe șireată. El folosi adevărul cu iscusința cu care un interesat uzează de cele mai nepermise mijloace, încât am sfârșit prin a obține principala informație necesară: aceea că, într-adevăr, știa ceva.

În clipa aceea am înverzit ca un pom tânăr și cu o forță nouă, cu o elocvență care mi-ar fi făcut cinste la vârsta primelor cuceriri amoroase, am reînceput asaltul. Scrupulele onoarei au fost înlăturate de însăși văduva căpitanului, într-un moment de slăbiciune.

— Puteți să mă credeți sau nu, îmi spuse, dar Hubert von W. Nu a fost amestecat în masacru. Din acest punct de vedere nu există nici o pată pe numele său. De altfel, familia noastră nu a mai făcut politică de la 1870. Hitler știa că nu poate conta pe noi, dar a preferat să ne lase în pace, câtă vreme salvam aparențele. S-a mulțumit cu ceea ce posedam în industrie și cu participarea simbolică la război a soțului meu.

— Vă dați seama, doamnă, am spus, că în țara mea este greu să se gândească despre căpitanul von W. Altfel decât se gândește în legătură cu compatrioții dumneavoastră, care ne-au cauzat foarte mult rău. Cum enigma Păunei va sfârși oricum prin a deveni obiectul publicității, nu este posibil să nu fie pomenit și numele defunctului. În ce termeni, aceasta depinde numai de informațiile probate pe care mă puteți ajuta să le găsesc.

În jurul nostru mobilele în vârstă de două sute de ani păstrau o respectuoasă tăcere.

— Hubert era un om calm, reținut, străin de spiritul cazon.

Dispunea de o întinsă cultură și uneori primea vizita prietenilor săi, intelectuali de renume. Era în același timp sensibil și muzical. Toate acestea se pot dovedi, și ele pledează împotriva pretinsului său amestec în crima de la Păuna.

— Vă cred. Doamnă, dar nu pot repeta altora fapte psihologice. Singure argumentele sufletești, iertați-mă, sunt astăzi insuficiente pentru un fost militar german.

Lupta era strânsă. Ca și în alte rânduri, convorbirea se întrerupse fără nici o concluzie. După câteva ore, doamna von W. Îmi trimitea pe o tăviță de argint un bilet în care mă anunța că va fi în măsură să-mi ofere date noi după desfășurarea, peste două zile, a unui consiliu de familie.

Mă găseam mai aproape sau mai departe de țelul meu ca oricând.

7

Aveam două zile de vacanță și am profitat pentru a vizita acel colț al Germaniei, lăsând totodată gazdei mele deplină libertate de acțiune. Am colindat printr-un Wiesbaden surprinzător de modern și printr-un Mainz în care se mai vedea războiul. Am sperat să mă odihnesc la umbra zidurilor seculare ale Frankfurtului pe Main, evitând tot ce era mai tânăr decât Goethe. Mi-a fost însă greu să uit că vârsta acestor clădiri străvechi număra între un deceniu și două, majoritatea edificiilor de valoare istorică fiind proaspăt reconstruite. Orașul păstrează totuși destul din dantelăria lipsită de frivolitate a goticului pentru a putea fi cercetat cu plăcere, ceea ce am și făcut.

După expirarea celor două zile mi-am întrerupt cu părere de rău escapada, promițându-mi s-o continui în chip de recompensă după ce voi fi obținut un rezultat pozitiv.

În dimineața hotărâtă am coborât în salonul sever, pe buze

cu cele mai nuanțate formule, dornic să împărtășesc doamnei von W. Frumoasele impresii pe care le culesesem. Dar ea nu apăru singură.

— Sunt însoțită de avocatul meu, îmi spuse, prezentându-mi personajul care nu avea să scoată un cuvânt în tot cursul întrevederii. Este un semn bun, continuă ea. Consiliul nostru de familie a stabilit că vă pot arăta singurul document de care dispun și din care, vă previn, nu veți putea desprinde o soluție clară a enigmei dumneavoastră. Vi-l voi pune la dispoziție, însă în anumite condiții.

M-am arătat gata să le cunosc.

— Sunt însărcinată să vă cer un angajament scris că nu veți pomeni în niciun fel numele căpitanului von W. S-ar putea ca această restricție să pară capitală pentru un istoric, de aceea renunț să vă înșir celelalte clauze.

— De ce? am replicat. Evident, aș fi preferat să am mână liberă. În esență însă mă interesează ce s-a întâmplat. Dacă îmi rămân laptele, renunț, fie și cu părere de rău, la nume.

— Prea bine, domnule profesor. Angajamentul pe care vi-l solicit cuprinde evitarea numelui familiei von W., interdicția de a copia documentul pe care vi-l voi arăta și acceptarea urmărilor ce ar decurge din încălcarea promisiunii dumneavoastră. Vă rog să citiți, pentru a vedea în ce măsură formulările vă par acceptabile.

Avocatul îmi prezentă o filă de hârtie japoneză pe care textul contractului nostru era redactat în maniera încărcată a juriștilor.

Eram în dilemă. Modalitatea se dovedea destul de puțin politicoasă. Cuvântul de onoare nici nu-mi fusese cerut. Țineau să posede o semnătură, să mă aibă la mână sau, și mai bine, să mă alunge. Cei doi așteptau hotărârea mea într-o imobilitate ce se voia discretă, doamna von W. Dreaptă și absentă, avocatul într-o mută poziție reverențioasă. Mi-am dat seama că orgoliul meu nu este un preț prea mare pentru a obține ceea ce-mi promitea, scăzându-i încă importanța, soția căpitanului. Am ales poziția care părea să-i displacă cel mai mult.

După ce mi-am depus semnătura, doamna von W. M-a informat asupra formalităților de oficializare a actului care vor fi îndeplinite și l-a concediat pe avocat.

Am rămas singuri. Doamna von W. M-a poftit să șed și s-a așezat ea însăși:

— Domnule profesor, trebuie să vă previn că nu garantez de autenticitatea celor cuprinse în documentul ce vă voi arăta. Cred că am motive să mă îndoiesc de sănătatea lui von W. În ceasurile când a notat impresiile sale. De altfel, vă veți da și dumneavoastră seama că posibilitatea unor tulburări psihice nu este exclusă. În felul acesta, s-ar putea să vă dezamăgesc. În sfârșit, iată despre ce este vorba.

Și îmi întinse o mapă uitata pe masa de stejar care trona în mijlocul încăperii.

Am deschis-o cu un tremur al mâinii. Era clipa tuturor posibilităților, a luminii totale sau a consacrării întunericului.

Între copertele de piele veche se aflau un număr de file mici, scrise foarte mărunt, înghesuit și neciteț, pe ambele fețe ale hârtiei.

— Aceste note au fost găsite la soțul meu cu ocazia deshumării. Le avea asupra lui, într-o apărătoare de celuloid cusută în căptușeala vestonului. În momentul asasinării lui nu i-a trecut nimănui prin cap să-l percheziționeze. S-au mulțumit să-i ia actele.

— Cum ați aflat că mormântul domnului căpitan este la Păuna? am întrebat, deși ardeam de nerăbdare să citesc.

— Intervenția celor mai influenți membri ai familiei mele a făcut să aflăm unde s-a găsit unitatea lui von W. În timpul care ne interesa. Fiul meu a vizitat Păuna și a descoperit că localnicii, deschizând groapa comună, au găsit printre țărani și pe ofițerul german. El a făcut tot ce trebuia pentru ca von W. Să-și afle odihna în cavoul familiei sale. Dar păreți nerăbdător să citiți, spuse, deși încercasem să nu mă trădez. Mi-am cerut scuze și am început, cu inima strânsă ca de o presimțire, lectura.

8

„Cei care vor citi aceste pagini se vor îndoi de luciditatea mea, dar aceasta este departe de a mă mira, deoarece sunt primul care o fac. Întâmplările al căror martor am fost de curând sunt de natură să excite imaginația dincolo de orice limită și nu știu la cât poate rezista creierul omenesc.

Misiunea mea la Păuna s-a dovedit vreme de aproape doi ani extrem de simplă și perfect acceptabilă, întrucât nu mă obliga la o cazonerie excesivă și-mi permitea să evit un contact penibil cu populația, care nu ne putea iubi.

Activitatea postului de radio este redusă și are un ce automat, care-mi lasă neatinsa liniștea. Și apoi, de mersul postului de radio răspundea în fapt locotenentul-inginer Dieter Staub. De instrucție se ocupă subofițerii, încât, în afara inspecțiilor și a legăturii cu comandamentul, nu am nimic de făcut. Am petrecut ia Păuna doi ani de lectură și meditație.

În toamna aceasta au intervenit niște fenomene greu de explicat.

Mai întâi au fost paraziții. Într-una din zile, în ciuda timpului calm, emisiunea foarte curată a postului nostru a fost forfecată de pocnituri și pârâituri. Staub, teribil de intrigat, întoarse butonul receptorului, prinzând un alt post, și compară. Audiția era limpede și netulburată. Trecu din nou pe postul nostru. Paraziții ne mitraliară urechile. Peste zece minute încetară însă. Reapărură peste o zi, și din nou împotriva stării timpului. Nici evoluția barometrului, nici dezlănțuirea vreunei furtuni solare nu puteau fi puse în legătură cu necazul nostru. Iar paraziții erau atât de puternici, încât făceau aproape imposibilă orice comunicare în răstimpul în care se produceau.

Disperat, Staub raportă comandamentului și obținu permisiunea de a întrerupe emisiunile pentru o revizie generală a aparatajului.

Peste două zile legăturile au fost reluate. Vreme de câteva

ceasuri totul decurse normal. În cursul zilei însă paraziții au reapărut, puternici, grupați, ca și cum cineva s-ar fi jucat provocându-i. Apoi, ca de obicei, încetară de la sine. Mândria profesională a specialistului meu în radiotehnică scăzu cu mai multe linii. Fenomenul apariției și dispariției paraziților a continuat să se repete o vreme. Schimbarea înainte de termen a locotenentului Staub și înlocuirea lui cu un alt specialist nu duseră decât la căderea celui dintâi pe frontul unde fusese trimis.

Locotenentul inginer Braun fu mai înțelept. El nu raportă și nu avu propuneri. Paraziții continuau să se producă în mod capricios, dar legăturile noastre superioare puteau să-i audă și singure. După un timp nimeni nu le mai dădu importanță, căci apărură fenomene mult mai ciudate.

Caporalul Moser începu să sufere de halucinații. Într-o zi își manifestă surprinderea pentru faptul că în baracă se găsește un bolovan care, e drept, nu avea ce căuta acolo, în vreme ce sancționa soldatul de serviciu, acesta îndrăzni să raporteze că nu vede niciun bolovan. Moser se întoarse o dată cu ceilalți oameni care erau de față. În locul numit nu se afla nimic nelalocul său.

Altă dată fu văzut clătinându-se pe picioare și căzând pe o potecă din perimetrul stațiunii noastre. Ajutat să se ridice, îmi povesti că avusese certa senzație că i-a căzut ceva în cap. Obiectul nu era contondent, de altfel nu lăsase nici o urmă, în afara unei stări de alarmă ușor de înțeles. Pentru a liniști spiritele am făcut aluzie la cunoscuta dragoste a caporalului pentru un pahar de vin.

Din ziua aceea Moser nu se mai mișcă fără a fi însoțit de soldatul Rumpf. Căpătase obiceiul de a vorbi în șoaptă și de a privi bănuitor în jur. Rumpf căuta să pară cât mai viteaz. Fantezia nu era prima lui calitate, așa încât profită de ocazie ca să-și încredințeze superiorii că au de-a face cu un băiat de caracter. Dar într-o zi i se întâmplă să aibă greutăți cu ușa. Aceasta, în loc să se închidă cu ușurință, ca de obicei, a trebuit forțată. Sub ochii mei a împins-o din toate puterile, izbutind s-o apropie foarte mult de canat, dar nu s-o închidă. Oricât ar

părea de absurd, dădea senzația că prinsese pe cineva în ușă. Pe cineva? Ce-i drept, era seara târziu, dar niciunul dintre noi nu a văzut nimic în spațiul dintre ușă și cadrul ei.

Printre soldau se răspândi îngrijorarea. Pentru a face ordine a trebuit să ridic glasul, să aplic pedepse disciplinare. Nu am ezitat să încurajez pușlamalele berlineze gata să ia totul în râs și să lovească în camaradul pus în inferioritate. Drept urmare am obținut oarecare liniște.

După trei săptămâni, într-o noapte de octombrie, o piatră a spart un geam al barăcii. Într-o clipă întregul pluton a fost afară, înarmat până-n dinți. Scotocirăm împrejurimile fără a găsi pe cineva. Din acel moment gărzile fură dublate, în seara următoare, toate geamurile, pe rând, au fost prefăcute în țăndări, unele dintre ele în imediata apropiere a santinelei, care însă nu se dovedi în stare să dea niciun indiciu asupra făptașului.

Aveam toate motivele să mă gândesc la o provocare a locuitorilor Păunei. Am raportat în acest sens, dar mi s-a ordonat să repun lucrurile în ordine fără zgomot, prin intimidare, esențială fiind păstrarea în anonimat, pentru orice eventualitate, a postului nostru de radio. În aceeași zi lucrurile s-au agravat și mai mult. O piatră de mărimea unghiei pocni arcada unuia dintre ostașii de pază. Soldatul o luă la fugă urlând. Ocoli baraca, apoi se năpusti înăuntru strigând că pentru nimic în lume nu mai trece pragul înapoi. Fața îi era desfigurată de spaimă și plină de sânge. Mi-am stăpânit prima pornire de a aplica o pedeapsă exemplară. M-am mulțumit cu un arest, care îl ferici pe bietul băiat înfricoșat de fantome.

Eram în dilemă. Ar fi trebuit să iau măsuri aspre, între altele să mă pun în fruntea unei grupe care să cerceteze împrejurimile. Instinctul mă sfătui să n-o fac. Nu țineam să am soarta ridicolă a soldatului cu arcada ruptă. Ca atare i-am consemnat pe toți militarii în interior, am pus plantoane la uși, am ordonat închiderea obloanelor de lemn ale ferestrelor, confecționate după ultimele spargeri de geamuri, și dădui stingerea.

Singur în despărțitura mea, mă gândeam: s-ar putea ca totul

să fie pur și simplu niște șicane ale țăranilor din împrejurimi. În noaptea aceea am întocmit un plan de bătaie. Începând chiar de a doua zi, am pornit represaliile. Am adunat cu risipă de zgomot și gesturi brutale pe toți locuitorii satului și le-am ținut un discurs amenințător. Soldatul Arme, spectaculos bandajat, servi de argument. După ce am strigat și am bătut din picior, am încheiat cu un avertisment în termeni drastici. Începând din acel moment introduceam un fel de stare de asediu locală. În izolarea Păunei, aceasta era cu putință. Interziceam circulația după ora șapte seara și instalam un post fix în mijlocul satului. Îi preveneam pe locuitori că trebuie să-și anunțe sosirile și plecările și că voi ordona dese apeluri de tip militar, la care vor fi obligați să se prezinte. Absenții vor suferi sancțiuni de mare severitate. Am început prin a face pe loc primul apel, folosind infectele scripte ale satului. Prezența era mulțumitoare. Satisfăcut de treaba pe care o făcusem, m-am întors la baraca noastră. Aici locotenentul inginer Braun găsi aparatajul fierbinte. O emisiune avusese loc.”

9

„Opinia mea era formată. Orice mijloace de intimidare folosiseră, nu puteau fi decât partizanii. Un raport în acest sens fu transmis comandamentului, care-mi răspunse însă în termeni foarte oficiali: serviciul de informații dădea asigurări că în regiunea noastră nu există partizani.

În calitate de comandant ocup singur un minuscul paralelipiped, nu mai larg decât cușeta clasică a unui vagon de dormit. Pe fereastra acestei încăperi am văzut prima oară *forma.* Între mine și brazii din apropiere se interpusese o ceață. Ceva îmi atrase atenția. Nu greșisem. Ceața avea un contur fragil, nesigur, era însă un obiect delimitat. Simții un fior din creștet până-n tălpi. Mă felicitai pentru singurătate. Instinctiv,

m-am repezit la ușă și am închis-o. Mă feream de spectatori. Apoi am revenit la geam. Forma nu dispăruse, dar era de nerecunoscut. O privii îndelung, în vreme ce o transpirație rece îmi îngheța spinarea. Sub ochii mei obiectul de ceață se mișca, se deplasa, schimbându-și totodată aspectul. O făcea, între altele, pentru a înainta, comportându-se întocmai ca o amibă. Comparativ însă avea dimensiuni gigantice, conturând, spre o pildă, cu un cal. Forma rătăcea pe pajiște fără țel. Deodată se opri și avui senzația că privește spre mine. Absurd, pentru că forma nu prezenta organe diferențiate vizibil. Totuși urmarea opririi ei de o clipă a fost că, încet, cu o anume solemnitate, forma se îndreptă către geamul meu! Groaza care punea stăpânire pe mine avea de luptat cu opoziția rațiunii. Aceasta striga din răsputeri că forma este o halucinație, una explicabilă după misterele ultimelor săptămâni. În zadar, coșmarul se apropia, iar inima încetase să-mi bată, mă sufocam. Dincolo de pereții subțiri, de scânduri, erau băieții din plutonul meu, fiecare baricadat în viața lui, în timp ce eu eram singur cu spaima mea, singur cu lumea acestei forme fără sens pe care o simțeam de la distanță urcând pe mine cu oribile prelungiri băloase. Sleit de puteri, am căzut, lovindu-mă cu zgomot de perete și prăbușindu-mă de-a lungul lui până pe podeaua dură. Leșinasem.

Când mi-am revenit eram în pat. Un slab miros de medicamente stăruia în aer. Sanitarul se ocupa de mine cu toată atenția, dar fără să-și permită întrebări. Am improvizat o motivație vagă și i-am întors spatele, după ce mă convinsesem că dincolo de fereastră nu se mai zărește nimic.

A doua zi însă forma reapăru. Nu se mai apropie de geam, în schimb am putut-o urmări evoluând pe deasupra ierbii, abia aplecând-o, sau țopăind ca un copil râzgâiat ori ca o minge bătută pe loc, și în aceste momente greutatea ei devenea destul de importantă pentru ca saltul elastic să se poată efectua. În sfârșit, am văzut-o zburând, plutind, mai exact, fără a lua o înfățișare specială în acest scop și fără a face vreo mișcare anume. Se: rostogolea prin aer ca și pe pământ, și zborul ei nu era influențat nici de suprafața de planare, nici de alți factori.

Sunt convins că forma poate căpăta greutatea pe care o dorește și se servește la fel de bine de gravitație ca și de imponderabilitate.

Dar, mai întâi, există ea? în primele zile evitam să-mi pun întrebarea. Singurul fapt care părea să-i acorde certificatul de existență era interdicția neargumentată pe care o formulasem de a nu se deschide fereastra.

Nu știu ce vor fi gândit oamenii mei despre comandantul lor. Părea să domnească liniștea, în orice caz nu mă tulburau cu vești neplăcute. Iar eu începeam să mă familiarizez cu ființa de ceață ca și cu o prezență inevitabilă, dar inofensiva. Mă gândeam cu îngrijorare însă la faptul că peste o zi, două, trei va trebui să-mi părăsesc patul, să-mi reiau atribuțiile și să risc astfel o întâlnire cu forma în câmp deschis. Nu mă simțeam în stare să depășesc un asemenea moment. Eram convins că aveam să mă dau în spectacol, și aceasta țineam s-o evit cu orice preț. Pentru același motiv suportasem în tăcere chinurile de până atunci, privind cu moartea în suflet grațiile formei în fața ferestrei mele, fără să îndrăznesc a mă plânge subalternilor, fără să le ordon să scoată un pistol și să tragă, fără s-o fac eu însumi. Lipsa de hotărâre ascundea, de altfel, neîncrederea în eficiența armelor noastre de foc împotriva formei.

Ciudat era faptul că nimeni n-o mai zărise, dar nu m-am grăbit să apreciez aceasta ca pe o dovadă că forma gândește."

10

„În noaptea asta a fost aici! Reușisem să adorm (de câtva timp folosesc în mod regulat somnifere).

M-am trezit brusc. Afară era o imensă lună plină care ajungea până la mine prin crăpăturile milimetrice ale oblonului închis. Lame subțiri de lumină rece tăiau lemnul

podelei.

La un moment dat, privirea mi-a fost atrasă de broasca ușii. Abia o ghiceam în întunericul destul de compact. Părea neclintită, o bucată de metal inform. Am așteptat, nu știu nici eu de ce, să văd mișcându-se clanța. Broasca era însă încuiată, iar cheia pe masă. Și atunci am văzut. Ceva prelung, scămos intra pe gaura cheii. Se strecura fără grabă în camera mea, ca un fir de lână abia tors, un vierme nesfârșit și scârbos. Vedeam prost la lumina insuficientă, dar ceea ce vedeam nu era mai puțin cert. Odată infiltrată, ceața renunța la aspectul filiform, redevenea difuză, se contorsiona și se topea în ea însăși, ca un abur mânat de curenți nevăzuți. Părea că forțe ascunse frământă acest aluat incredibil, îl trefilează și-l împletesc din cine știe ce obscure motive.

Forma nu-mi acorda nici o atenție. Se lăsa spre podele, urca de-a lungul peretelui, ca fumul unei țigări, ondulându-se, buclându-se fără grijă, în vreme ce continua să curgă înăuntru.

Mă ridicasem în pat, lipit de perete, cu brațele întinse, răstignit. O zgură murdară mă acoperea, era groaza. O simțeam, crustă solzoasă, chircindu-se pe mine, intrându-mi prin pori, urcând o dată cu sângele până la inimă. Paralizat, mort, în imposibilitate de a striga, cu apariția între mine și ai mei, în dilemă dacă să n-o fac totuși, dacă să nu risc, deși eram convins că în clipa intrării celorlalți forma ar fi dispărut. Un alt mod de acțiune nu găseam și rămâneam zidit în nemișcarea mea ca într-o fortăreață, ascultând în timpane tam-tamul timpului.

Forma devenea tot mai voluminoasă. Clipa în care urma să ajungă neplăcut de aproape venea cu pași repezi. Îi așteptam oripilat atingerea.

Cum ajunsese nevăzută până aici? Intrase probabil în același mod și trecuse prin cazarmă, fără să fie observată de către planton. Ce căuta oare? Ce semnificație avea apariția ei, pe cine reprezenta, cine era? Un potop de întrebări imposibil de pus unui abur lunar, unei forme biologice cu aspect de amibă gazoasă.

Timpul se molipsise de febra mea. Uneori trena, părând

gata să se oprească, alteori făcea salturi acrobatice.

Nu știu când a ajuns lângă mine. M-a înconjurat. M-a inclus în ființa ei fără să am cea mai mică tresărire. În zgârcita lumină a camerei, mai mult ghicisem firul relativ dens care se strecura pe gaura cheii. Relaxată în aerul încăperii, forma își pierduse conturul și, aproape cu totul transparentă, era greu de sesizat. Ideea comuniunii cu forma îmi zgâria creierul. Am sărit din pat, m-am repezit la ușă, apoi m-am răzgândit, am deschis oblonul interior al ferestrei. O inundație de lumină albăstruie umplu spațiul. Forma, dispersată pretutindeni, nu se mai vedea. Cuțite îmi sfâșiau tâmplele. Invizibilă, forma continua să existe, mi se freca de fiecare centimetru al epidermei, îmi intra în gură, în ochi, o respiram. Am deschis geamul în răcoarea nopții și am început să gesticulez cu sălbăticie, sperând să-l alung pe nepoftit, să-l sfâșii cu mișcările mele bruște, să-i fac rău. M-am oprit, după o vreme, gâfâind, cu brațele atârnându-mi, neputincioase. Nici un indiciu nu mai trăda nedorita prezență. Desigur, nimic nu dovedea contrariul. Eram însă epuizat. Cu pulsul în scădere, înghețat de frig, am închis geamul și am căzut, istovit, pe dreptunghiul tare al patului.”.

11

„Au trecut două nopți. N-am mai scos cheia din broască, în seara aceasta a revenit totuși, strecurându-se printr-un spațiu și mai îngust, căci dacă axul cheii ocupa majoritatea orificiului broaștei, mai rămânea locul de trecere al limbii și nu avusesem grijă ca și el să fie astupat. De astă dată eram pregătit. O riglă cu muchii ascuțite se afla la îndemână. Am coborât cu mii de precauții și, căutând să nu fac zgomot, am șfichiuit aerul ca și cu lama unei securi. Tăișul a trecut cu ușurință prin ceața fluidă, fără să se întâmple nimic. Materia, despărțită în două

de trecerea riglei, s-a reunit fără grabă, continuându-și imperturbabil curgerea spre interior. Am reluat masacrul cu disperare, ciopârțind efectiv în mii de secvențe substanța formei. Am sfâșiat-o cu degetele, am provocat cu vestonul un adevărat vârtej. Apariția se comporta docil și încăpățânat, urmând mișcarea aerului când era nevoită s-o facă, readunându-se însă neobosită când îi dădeam răgaz. Deodată, sub ochii mei, se concentra într-o sferă alburie care se repezi ca un obuz către fereastră și, spărgând atât oblonul, cât și geamul, ieși, umplând baraca de noapte și spaimă.

*

A doua zi am ales o grupă de trei și am pornit să cercetăm pădurea din care Recea se ridică la fel ca o insulă din ocean. Plutonul era impresionat de faptul că, personal, comandantul se punea în fruntea cercetașilor. Nu pentru aceasta o făcusem. De ce o făceam totuși? Intrarăm tăcuți în umbra subțire dintre brazi. Printre coloanele trunchiurilor puteam vedea destul de departe. Werner privea cu încordare în jur, căutând partizanii. Fitzig și Dorf erau somnoroși. Se îngrășaseră în repausul forțat de la Păuna. Am înaintat mulți kilometri spre sud, notând cu grijă pe harta regiunii traseul exact. Nicio urmă nu trăda trecerea în ultimele luni a vreunui pas de om prin acele locuri. Singuratice. Sub talpa elastică a cizmelor fine simțeam rupându-se straturi de ace de brad. Mi-ar fi plăcut să dau la o parte aceste straturi, unul după altul, în căutarea celui mai vechi, care s-a scuturat acum un deceniu, acum un secol… Dar Fitzig și Dori înaintau implacabil, mă împingeau dinapoi cu mersul lor mecanic, iar frica lui Werner mă obliga. Priveam împrejur ca și oamenii mei, dar căutam altceva, nu știu nici eu ce, poate un semn, un jalon, o graniță a imposibilului. Eram de un calm exemplar. Ziua, decorul forestier, necesitatea de a salva aparențele aveau asupra mea un efect neașteptat, Lunga plimbare pe jos a patrulei mă reconcilia cu natura, cu viața. Altfel, izolarea Păunei și încercările prin care trecusem ar fi sfârșit prin a mă scoate din minți.

*

Pe harta mea, tot mai mari sunt pătratele hașurate cu negru, indicând locurile cercetate. Evident, nici o urmă, umană sau nu. (iei trei însoțitori ai mei sunt prada unui sentiment amestecat de mulțumire ascunsă și dezamăgire.

*

În noaptea aceasta am asistat - pentru a câta oară? - la parașutarea proviziilor. Stelele au fost prezente într-un număr amețitor. Prin contrast, din pădurea care ne încercuiește urca spre noi un flux întunecos și mat care înghițea totul.

Avionul a apărut fără zgomot, exact la ora fixată. Am schimbat semnalizările de rigoare și un punct argintiu s-a desprins de corpul suplu al aparatului. Pasărea a zburat, dar pata albă a rămas. Un bolid rece și leneș cobora din stele peste așteptarea noastră. Venea către noi fără niciun zgomot, iar lumina moartă a lunii către apus îl materializa. Era o liniște atât de desăvârșită, încât am auzit deschizându-se parașuta. Țesătura pocnea în iureșul aerului, fâlfâia sub un vânt cosmic, plesnind fața nopții cu o aripă dură. Am plecat înainte ca soldații mei să iasă din puterea vrăjii și să înceapă a face inventarul probabil al coletului care încă plutea.

*

Pătratele hașurate mi-au acoperit harta în întregime. Subofițerii mei trebuie să se fi convins că în împrejurimi nu se află nici o sursă de primejdie. Iar eu am văzut cu ochii ceea ce voiam sa văd. Ce mă așteptam să găsesc? Poate, într-un loc uitat, pădurea puțin ciufulită, pământul răscolit, și acolo…

*

Am descoperit ceva îngrozitor. Trebuia să mă aștept. Braun a raportat comportarea mea ciudată. M-a *turnat* ca un ordinar, iar ei au primit denunțul, oricât de imprecis va fi fost, și-i dau instrucțiuni să mă observe în continuare! Trebuie să acționez urgent și cu hotărâre.

Dar cum? Nu pot pomeni despre mesajul surprins de mine fără a oficializa situația și a precipita o «clarificare» împotriva mea. Dumnezeule, ce vor li înțeles ei? Ce-mi impută? Și singurătatea aceasta ucigătoare! Familia m-a uitat. De prieteni ce să mai vorbesc…

*

Azi am făcut instrucție cu plutonul toată dimineața. Trebuie să le dau impresia că am ceva în cap și în orice caz să le scutur grăsimea de pe creier. Braun putea s-o facă fie și numai din plictiseală. A fost enervant, ca orice activitate inutilă și mecanică, l-am făcut să transpire pentru șase luni. Dacă m-au declarat nebun, le-am oferit un argument în plus. Cu atât mai bine.

Mă simt neglijat. Forma ml ocolește. De mult nu-mi mai e frică de ea. Nici nu știu dacă mi-a fost vreodată. Senzația de straniu mi-o provoca nu prezența, ci modul ei de a se infiltra, precum și faptul că nu știu la ce mă pot aștepta din partea ei.

*

Astăzi am reușit să îndepărtez toată lumea de baracă. (De la o vreme mă bucur de ascultare ca un om bolnav.) Am deschis ușile și am început să aștept. N-a apărut nimic, dar mă simt înarmat cu nespus de multă răbdare.

*

Să vină odată - nu știu cât timp mai am!

*

În sfârșit, am aflat! Poate nu totul, poate nu adevărul, dar am senzația că știu și aceasta-mi ajunge!

A apărut pe la ora 11. Plutonul era la instrucție, ușile de perete…

S-a apropiat, a dat ocol barăcii, fără grabă, mirându-se poate. Apoi a dispărut. Brusc. Era limpede că-și relua astfel libertatea de acțiune. M-am apropiat, la rândul meu, de baracă, am ascultat. Zgomote familiare mă făcură să tresar: punea în funcțiune postul de emisie! Un scârțâit cunoscut mă făcu să alerg la câțiva pași de baracă. Nu mă înșelasem: manevra antena orientată. Unghiul de bătaie fu deplasat… către cer. După îndelungi tatonări, mecanismul antenei încremeni. Adaug, deși e de prisos, că niciun avion nu traversa văzduhul. Direcția undelor nu putea fi decât neantul, spațiul stelar… Dar aceasta înseamnă că forma aparține acestui spațiu! Rupt din lumea sa de forțe necunoscute, eșuat pe o planetă împărțită în tabere care se luptă, jalnică este situația acestui vizitator inoportun! Nevoia lui de a se ascunde și de a comunica totuși, încercarea disperată de a lua legătura cu ai săi pe calea undelor ascund un sens tragic. Pentru mine e limpede: forma nu este capabilă să se întoarcă singură la ai săi. **A** găsit la noi un post de radio destul de izolat ca să încerce, dar insuficient de puternic pentru a reuși să stabilească o comunicare cu lumea ei. Jalnicele exhibiții la care s-a dedat aveau un singur scop: să ne îndepărteze de stație. Acum i-am creat condițiile necesare și ea crede că va putea vorbi stelelor, când postul nostru de radio este atât de modest. Cum s-o fac să înțeleagă? Dar mai ales cum s-o ajut? Nici măcar marile posturi de radio ale lumii nu pot depăși o arie limitată. Ce se va face forma rămasă aici, într-o singurătate populată atât de primejdios, singură până la capătul lumii… Va rătăci, neobservată, peste păduri și văi, va trece deasupra orașelor, își va petrece noaptea în turnurile vechilor burguri ori va împărți cu vagabonzii marile poduri ale metropolelor. Va încerca să se apropie de oameni și nu va izbuti decât să-i sperie. Va dori să-i observe și va trebui să se ascundă. Va ține să înțeleagă mobilurile lor și

nu va fi în stare, în această lume de contradicții. Doamne, și nu pot face nimic pentru ea!

*

De ieri domnia absurdului este deplină. S-a constatat că postul de radio a fost folosit. Toate asigurările mele n-au servit la nimic. Evenimentul a fost raportat. Sunt bănuiți oamenii de pe aceste locuri.

*

Cercetarea împrejurimilor a dovedit că nimeni nu se află în apropiere, partizan sau nu. Așadar, vinovați sunt cei din Păuna. Ce au transmis și cui nu se știe. Se bănuiește însă că ar fi fost ajutați… de cineva dintre noi. Până la sosirea unui nou comandant de pluton și lămurirea cazului, a trebuit să predau comanda lui Braun…

*

Soldații noștri patrulează zilnic prin sat. Din când în când scot oamenii dintr-o casă sau alta și efectuează percheziții. Sătenii sunt îngroziri. N-au voie să părăsească Păuna nici pentru cinci minute. Vitele suferă de lipsa pășunatului.

*

Forma n-a mai apărut până azi-noapte, când a făcut o transmisie. Braun a hotărât să fie energic; a ordonat adunarea întregului sat la ora 4. Plutonul e într-o dispoziție sumbră. Nu pricep ce se petrece și nici nu pot să pun întrebări. 14e-ar veni odată înlocuitorul meu! Vreau să apar în fața Curții Marțiale! Vreau înaintea plutonului de execuție! Să se termine odată!”

12

— Și s-a terminat, continuă doamna von W., după ce, surescitat de lectură, am încheiat cu glas tare citirea ultimei pagini. În dimineața aceea, după ce a făcut apelul satului, locotenentul Braun a ordonat să se sape o groapă mare. Soțul meu a înțeles, a început să se agite, să alerge, să facă apel la fosta sa autoritate, să implore. A primit să dea explicații și-a spus tot ce știa despre formă. Bineînțeles, i s-a râs în rața.

Odată terminată groapa, sătenii au fost aduși ia marginea ei și plutonul de execuție a luat poziție. La auz. Ul comenzii, soțul meu s-a repezit la soldați, împiedicându-i să ochească, să tragă. Braun n-a ținut seama de nimic. Ambiția îl orbise. A ordonat foc. Toți oamenii din sat și-au aflat sfârșitul în groapa comună. Și, o dată cu ci, soțul meu.

Am tăcut câteva momente, cutremurat. Marile spații ale Păunei erau cu mine în încăperea colțuroasă, vibrând sub țipătul sfâșietor al ecoului crimei.

— Sunteți sigură că totul s-a petrecut întocmai?

— Foarte sigură. Mi le-a povestit chiar Braun.

Am tresărit vizibil.

— M-a vizitat acum câțiva ani, cinci l-am adus pe Hubert de la Păuna. Și-a scos pălăria în fața mormântului soțului meu, apoi mi-a spus că nu putea să procedeze altfel. Datoria…

— Și nu l-ați dat pe mina celor în drept, n-ați reclamat reabilitarea soțului dumneavoastră?

— Prefer să avem în familie un prost soldat decât un nebun.

— Cum, și dumneavoastră credeți?…

M-am întrerupt. Mi-am dat seama că n-am nici o șansă în fața acestei femei de gheață. Ce argumente aș fi putut să-i aduc pentru a o convinge că, oricât de neverosimil părea, *ar fi fost posibil?* Asta ori se simte, ori nu.

Am mulțumit doamnei von W. Pentru gestul și încrederea sa, promițându-i să nu mă servesc de numele soțului ei în lucrarea pe care o voi scrie despre evenimentele de la Păuna.

Am plecat cu moartea în suflet, simțindu-mă printre oamenii aceia la fel de singur cum trebuie să se fi simțit forma lui Hubert von W. Și la fel de neputincios cum a fost el însuși. Această dispoziție nu mi-a trecut decât atunci când m-am întors acasă. Alături de Mircea și Olga, printre ai mei, treptat m-am scuturat de negura care se lipise de mine. Și astfel, după un timp, am putut însemna cele de mai sus, care, din păcate, lipsite de documentele doveditoare, și mai ales de urmele materiale ale formei, nu pot avea vreo valoare științifică.

Uneori, în serile de iarnă, pierdut în reverie sub aura ocrotitoare a lămpii, mă întreb, în timp ce afară bântuie viscolul: Ce s-o fi făcut, cum o fi pierit forma naufragiată pe Pământ?…

LUMILE STAU DE VORBĂ

1

Kprx se lăsă la câteva lungimi sub valuri. Deasupra capului său, dansul delfinilor continua. Corpurile agile descriau sinusoide perfecte, împărțite simetric între apă și aer. Erau supli, elastici, neobosiți. După ce-i privi o vreme, lui Kprx i se păru că tot universul începe o pulsație stranie. O respirație amplă, rotundă. Inspirație, expirație, inspirație, expirație… Un delir, un coșmar. Lumea în întregul ei prindea să oscileze ca propria sa imagine contemplată prin valul unduitor al unei ape limpezi, puțin adânci.

Această amețeală, această beție colectivă plăcea la nebunie delfinilor, care nu mai vedeau decât iluzia, nu mai auzeau decât armonia.

Frumosul matematic, își spuse Kprx.

Se înfipse în apă cu capul înainte și începu să coboare, cu mișcări line, înscriind o spirală îndrăzneață.

Se făcea tot mai întuneric. Treptat, presiunea creștea. Peștii nu-l luau în seamă. De altfel, erau tot mai rari.

După o jumătate de oră, întunericul cuprinse totul. Trecu pe lângă un fluviu de mâl care cobora de pe continent fără a se amesteca prea mult cu apele înconjurătoare. Îi simți

Curgerea, calmă, ireală, era însă un adevărat curent cară antrena tot ce întâlnea în cale.

Kprx își continuă drumul în linie orizontală. După o altă jumătate de oră lansă un semnal. La această adâncime, oceanul era pustiu. Așteptă încordat o secundă, două. În sfârșit,

răspunsul veni, liniștitor.

Își reluă înaintarea, îndreptându-se de astă dată spre sud și coborând în același timp. Mai avea mult până să ajungă. Singurătatea acestor locuri îl apăsa mai puternic decât platoșa de apă care se îngroșa din ce în ce. Îi părea rău să părăsească jocul delfinilor, privirile lor încrezătoare, de copii, regreta peisajul aerian și terestru, cerul cu nori în formă de pești, țărmurile cu alge încremenite. Revedea priveliștile imprimate pe retina sa în cele patru zile ale misiunii și formele, culorile dădeau viață oceanului, sens întunericului.

Un semnal îl trezi din reverie. Ajunsese. Făcu tradiționalul tur de asigurare și se strecură pe intrarea îngustă.

Aici nu mai era singur, se simțea din nou printre ai săi. Ceva mai departe începeau coridoarele fosforescente.

Îi plăcea casa lor, cetatea lor submarină, cu labirintul de peșteri încârligate, cu vastele săli ale căror boite se pierdeau în sori de minerale sclipitoare, cu Marea Rotondă a Jocurilor, închizând o imensă bulă de aer care ocupa jumătate din înălțimea incintei și unde puii învățau de mici dansul delfinilor. Solzii luminoși alcătuiau pe pereții de stâncă desene complicate, forme geometrice care aveau menirea să insufle optimism, respect pentru studiu, încredere în rațiune.

Kprx salută câțiva apropiați, apoi se îndreptă spre locul de odihnă. Trebuia să se gândească la raportul său.

2

Tăcerea dura de două minute. Kprx își terminase expunerea. Adunarea Primilor Bătrâni rămăsese pe gânduri.

Întâiul vorbitor fu un delfin lung, cu capul de un luciu mat.

— L-am ascultat cu atenție pe fratele nostru Kprx. Curajoasa lui cercetare ne-a prezentat un tablou interesant și,

nu ne îndoim, fidel al stadiului în care se află lumea. Înțeleaptă hotărâre a luat Adunarea Primilor Bătrâni atunci când a poruncit să se facă încercări de a cunoaște situația prezentă!

Imaginea pe care ne-o aduce Kprx este însuflețitoare. Deducțiile sale ne-au convins.

Mai ales era menit să ne impresioneze tabloul vieții fraților noștri buni, delfinii tineri, de a căror evoluție strămoșii noștri s-au ocupat cu atâta speranță. Din nefericire, ei n-au depășit stadiul animalic, deși sunt extrem de înzestrați.

Așteptarea multimilenară a Delfinilor bătrâni trebuie să ia sfârșit. Trebuie să ieșim din peșteri. Trebuie să ne impunem dreptul la o viață marină independentă.

Delfinul își reluă locul. Adunarea forfotea. Gândurile se transmiteau instantaneu, fără zgomot, fără efort.

Se prezentă un alt delfin, foarte argintiu, sclipitor.

— Kprx și Nnrr, care au vorbit înaintea mea, înoată în optimism. Chiar dacă au cu totul dreptate, va trebui să cântărim de zece ori înainte de a hotărî.

Să ne amintim învățămintele trecutului.

Să ne amintim că maimuțele antropoide și Delfinii bătrâni au evoluat paralel. Că înainte ca primul pitecantrop să lovească două pietre între ele pentru a ciopli una, delfinii din specia noastră construiau în apă și la țărmurile oceanelor.

Să ne amintim că, pe când planeta noastră era vizitată de cosmonauți din alte pământuri, noi am fost cei cu care s-au putut înțelege, oamenii neștiind altceva decât să se prosterne în fața sferelor care protejau capetele solilor din astre. Noi le-am primit mesajul de unitate a vieții în Cosmos și comoara experienței lor tehnico-științifice.

Să ne amintim era fericită în care tehnica înaltă a marțienilor ne-a dat posibilitatea să depășim limita fatală a dezvoltării noastre, absența membrelor articulate, prin folosirea directă a forței gândului. Să ne amintim zilele de legendă când delfinii au realizat platformele de la Vdnvh-fh, sau Baalbek, cum spun oamenii, destinate să-i primească pe ultimii vizitatori cosmici ai Pământului. Sau despre mesajul adresat omenirii prin chipurile de piatră, gigantice și grăitoare, cioplite și instalate

de strămoșii noștri pe acel frământat fund de ocean care, conform previziunii învățaților, avea să se înalțe an de an până va ieși de sub apă, spre a deveni ceea ce astăzi numesc oamenii Insula Paștelui. Aceasta ca să nu mai vorbim despre construcțiile suboceanice de utilitate publică sau artistică, despre templele antice ale delfinilor, în parte ruinate ori acoperite de mâluri, unele considerate drept opere ale umanității, altele ignorate de oameni sau ascunse lor.

Să ne amintim de epoca în care s-a considerat că evoluția omului permite o alianță. Să ne amintim generozitatea strămoșilor noștri, care au trecut peste prăpastia superiorității care ne despărțea de bipezii inteligenți, peste posibilitățile noastre de a-i domina, pentru a realiza o uniune frățească. Eșecul a fost total, sângeros.

Apoi a venit uitarea, atât pentru oameni, cât și pentru delfini. Oamenii uită tot, uită repede. Au uitat limbile vorbite de ei încă acum două-trei milenii. Au uitat proveniența unor simboluri care n-au murit încă, precum sirena, femeia-pește, care mai trăiește în mitologiile lor pentru a desemna, desigur, din punctul lor de vedere, ademenirea mincinoasă către o falsă fericire. Vagi reminiscențe împiedică și astăzi unele popoare să consume carnea delfinilor. Alte neamuri ne vânează. Dar să nu uităm că oamenii pot fi și antropofagi.

Clarvăzători au fost Bătrânii delfini!

Oamenii au ocupat întreg Pământul, au început să colinde mările, să prindă și să le disece viețuitoarele. A urmat o epocă de neîntrerupt progres al umanității. Coplanetarii noștri au dezvoltat considerabil tehnica, fără a o neglija pe a războiului. Aceasta le-a deschis nesperate posibilități de a se ucide între ei. N-au ezitat s-o facă, și la niște proporții care ne-au îngrozit.

Devenea limpede că pentru delfini momentul era pierdut. Înțelepții noștri au dedus că începem o epocă de regres. Au pus la adăpost în peșteri valorile tradiționale și au izolat aici aproape întreaga specie a Delfinilor bătrâni, dedicând-o studiului și conservării civilizației oceanelor. Celelalte specii ale delfinilor au trebuit lăsate în voia soartei.

În aceste condiții, avem noi dreptul să riscăm totul pentru o

încercare de ordin idealist?

Nu avem acest drept. Noi suntem o specie sacrificată să nu gustăm bucuria libertății, viața între semenii noștri, sub cerul albastru, printre insulele verzi. Virtutea noastră este răbdarea. Până când omenirea nu va prezenta garanții maxime, nu trebuie să reluăm contactul.

O întrebare se auzi din rândul celor din față:

— Cum se împacă cele spuse aici cu spectaculoasele realizări ale omenirii în diferite domenii?

Răspunsul curmă frământarea care se ghicea:

— Evoluția nu e niciodată egală în toate direcțiile. Așa se explică faptul că, după ce au disecat și au studiat toate animalele, printre care și pe delfini, oamenii nu au observat decât de curând că între volumul și circumvoluțiunile creierului delfinilor tineri și ale celui omenesc există uriașe apropieri. Ei sunt departe de a trage toate concluziile unei asemenea descoperiri și nici nu bănuiesc existența delfinilor inteligenți.

Kprx medita în colțul său. Pentru el era limpede. Avea să urmeze o nouă epocă a prudenței. Funcția de conservatori ai civilizației îi anchilozase pe Bătrâni. Unii manifestau un orgoliu absurd. Ei ar fi vrut ca oamenii să cadă în genunchi în fața delfinilor, iluminați asupra marii erori în care trăiau și apăsați de o vină imemorială.

Încercase să-i convingă cu calm, argumentând solid și fără patimă, dar nu reușise. Tinerii aveau să se zbenguie mai departe în unduiri de o simetrie geometrică, mânați de un instinct despre care nu vor ști că e al frumosului.

Iar omul acela care încerca să comunice cu delfinii va dispera cercetându-i frații inferiori, până va renunța la încercările sale spre a nu deveni obiect de batjocură publică.

Simțea un gust amar. În el năștea, prindea forță, se ramifica în toate fibrele corpului, ca o altă coloană vertebrală, o hotărâre.

3

Valurile impregnate de soare, saturate de lumină, se spărgeau triumfal de stâncile țărmului. Kprx își continuă urmărirea. Delfinul singuratic de la care nu-și desprindea ochii se ținea în apropierea bărcii. Pescarul sorta peștii din plasă. Era încruntat, cu fața bărboasă, inexpresivă, dar găsi răgazul să surâdă tânărului delfin care evolua grațios și să-i arunce o coajă de pâine. Delfinul o prinse din zbor, făcu câteva volute, apoi se îndepărtă ușor, ca spre a mulțumi.

Kprx îi ieși în cale. Execută un mare număr de ondulări, dându-i târcoale celuilalt, care nu întârzie să-i răspundă. Un timp cei doi parură prinși într-un straniu duet coregrafic. Delfinul tânăr îl observă cu oarecare uimire. Kprx făcu un salt lateral și porni să onduleze vertical, invitându-și partenerul să-l urmeze. Acela o făcu. Se zbenguiră astfel multă vreme. Într-un târziu Kprx profită de realizarea unei distanțe suficiente și se retrase la odihnă. Tinerii, acești copii ai naturii, erau neobosiți. Lui îi lipsea antrenamentul.

Se gândi la ai săi, la farmecul peșterii submarine, la cei pe care-i părăsise. Desigur că acolo îl condamnau, îl blamau pe fugar, încercând să-și explice de ce nu o făcuse cu prilejul misiunii. Probabil dublaseră paza, poate chiar desființaseră intrările știute de el spre a-l împiedica să le trădeze.

Îl durea inima. Era neîndoios așa, nu se putea să nu fie considerat un trădător. Poate că și trimiseseră împotriva lui o expediție de pedeapsă.

Execută o rotație, examinând spațiul înconjurător. Nimeni, decât, mai departe, delfinul tânăr și pescarul.

Revenise zile în șir la micul țărm unde îi vedea apărând cu o punctualitate matematică. Pescarul avea întotdeauna ceva pentru el: un biscuit, o bucată de turtă. Uneori îl păcălea aruncându-i un ambalaj strălucitor, o sticlă goală, dar tânărul delfin nu se supăra, iar pescarul îl împăca pe dată.

Jocurile continuară și ele. Într-o zi, când crezu că-l cunoaște

îndestul, Kprx se opri în fața tânărului și făcu câteva pase magnetice spre a-l ajuta să-și concentreze atenția. Delfinul tânăr era încordat.

— Fii atent, ordonă Kprx prin influxuri cerebrale.

Delfinul tânăr îl privea.

— Fă ca mine! transmise Kprx. Apucă peștele ăsta și aruncă-l în barcă.

Kprx prinse ușor între maxilare un pui de cegă care se zbătu nebunește.

— Fă ca mine, fă ca mine! repetă Kprx.

Execută un mic salt și azvârli peștele, neobservat, în barcă. Repetă operația de câteva ori. Deodată delfinul tânăr se înveseli. Făcu câteva tumbe elastice, apoi se repezi pe urmele unui pește galben cu pete maronii, îl prinse din zbor, apoi îl aruncă în barca pescarului.

Kprx își simți inima îndurerată de fericire. Așadar, nu era totul pierdut! Tinerii mai puteau învăța! Puteau lega firul evoluției de acolo de unde se rupsese de al fraților superiori.

Pescarul privi cu mirare înapoi, în spatele său. De unde apăruseră peștii? Kprx se repezi pe urmele delfinului tânăr, care gonea o nouă victimă.

— Uită! transmise el cu toată puterea. Uită imediat!

Delfinul tânăr trecu pe lângă peștișorul urmărit, făcu o tumbă și reveni, mirat, fără scop. Kprx execută un cerc de adio și se îndepărtă.

4

Plaja era plină de o lume în ciudate costume, foarte colorate. Bărbați și femei se înghesuiau pe cheiuri, pe digurile bolovănoase, pe scările în spirală ale celor două faruri. Se cățăraseră pe acoperișul vilelor de la mal, pe terasele restaurantelor, în copacii de pe promenadă.

Cu țipete asurzitoare indicau aripa sclipitoare a mării, întinzând mâini febrile spre a indica locul unde zăreau delfinul.

Circulația în această parte a localității era întreruptă, noi și noi mase de oameni apărând, de astă dată îmbrăcați de oraș. Arhipline de curioși, bărcile săltau primejdios la debarcadere, legate ca niște câini în lanțurile lor.

Kprx evolua grațios, într-un adevărat balet. Arabescurile savante ale mișcărilor lui se împleteau uimitor în migăloase construcții, pentru a se dizolva în frumusețea logică a unor figuri geometrice. Aerul sufocant și amețitor, inhalat fără vrere, soarele orbitor și curcubeul lichid al apei se uneau pentru a-i da o stare euforică, încântătoare. Făcea eforturi să se păstreze la limita beției delfinilor, să-și apere luciditatea, repetându-și didactic scopul evoluțiilor sale.

Izbutise, într-adevăr, să atragă atenția. Lumea de pe plajă înțelegea că asistă la un fenomen puțin obișnuit. Cu acest delfin se petrecea ceva.

Un elicopter țâșni ca o libelulă peste apa zbuciumată a mării. Pe o fereastră, un obiectiv lung se apleca primejdios, amenințător. Se filma.

Ca la un semnal, toate bărcile, supraaglomerate cum erau, se desprinseră de țărm. Cu țipete stridente, înotătorii se lansară în apă. Cei de pe mal îi susțineau cu strigăte de încurajare.

Vânătoarea începuse. Oamenii cedaseră dorinței infantile de a pune mâna pe minunea văzută.

Câteva bărci cu motor se repeziră să taie retragerea lui Kprx. Elicopterul cobora cu un huruit asurzitor. Câteva mici ambarcații se răsturnară. Sirenele șalupelor dădură glas. Scara suprasolicitată a unui far se prăbuși, plină de forme omenești.

În jurul lui Kprx totul forfotea, vociferând, înotând, vâslind. Bărcile spintecau valul. Înotătorii agitau palme roz și picioare nervoase. Figurile lor erau deformate de efort și aveau ochi bulbucați ca ai peștilor.

Kprx înțelese că dăduse greș. Spectacolul său nu-și atinsese ținta, nu-i atrăsese pe cunoscătorii lumii apelor, pe savanții

oamenilor, pe înțelepți, ci pe aceia care se zbenguiau pe lângă plaje cu inconștiența cu care o făceau tinerii delfini în largul oceanului. În joaca lor era primejdie.

Se opri. Cu capul în afara apei, privea. Cei mai apropiați urmăritori se opriră și ei. Din urmă îi împingeau însă alții, iar de pe mal, din bărci, prin gurile portavocilor urlau îndemnuri.

Kprx făcu o înaltă răsucire prin aer, întorcând spatele țărmului, și se prăbuși în adânc. Înotă oblic spre fund, îndepărtându-se de țărm. Trecu pe sub degetele picioarelor celor mai îndrăzneți înotători, pe lângă baza pietroasă a digului pe care mâlul încă nu avusese timpul să se depună, pe sub carenele albe, tăioase. Undeva, în fața lui, se legăna, între două straturi de ape, un înecat. Îl ocoli și se împlântă în adâncurile brune.

5

Trecuseră săptămâni de zile. Kprx ocolea țărmul continentului. Despica leneș ape dezolate și reci. Deasupra valurilor se lăsa un cer incolor.

Se hrănea puțin. Slăbise și-și pierduse convingerea cu care pornise. Se simțea inutil și tânjea după peștera Bătrânilor, după bucuriile rafinate ale cunoașterii, după încrederea fraților săi, după un sens al existenței.

Renegat de cei pe care-i părăsise, aflat în imposibilitate de a comunica omenirii mesajul său, murea sufletește. Oamenii erau ființele sălbatice care-l urmăriseră lângă plaja de aur. De ce o făcuseră? Ce aveau de gând? Ce s-ar fi întâmplat în clipa în care ar fi pus mâna pe el? Vedea cu destulă claritate. Înainte de a-l putea păstra sau trimite celor interesați ori chiar elibera, și l-ar fi disputat între ei cu atâta energie, încât nu se știe ce s-ar fi ales din Kprx. Evadarea sa, era limpede, fusese prematură, niciodată nu poți fi îndeajuns de prudent. Victoria

e a celui care nu riscă, spuneau Bătrânii delfini. Probabil că aveau temeiuri să gândească așa.

Se consolă privind steaua de sub ocean, lumina pe care oamenii o aprinseseră lângă țărm, ca un far oglindit în ape, un far scufundat care nu contenea să cheme, zi și noapte, irezistibil, înșelător. Era frumos. Kprx îi dădea uneori târcoale, malițios, fără a cădea în capcană. Era peretele imens al unui acvariu submarin, un spațiu luminos în care peștii puteau numai să intre, nu și să iasă, unde rămâneau mai mult sau mai puțin, înainte de a dispărea în condiții misterioase.

Spectacolul era totuși plăcut, lumina e totdeauna o bucurie, iar peștii arătau fericiți. Asta însă îl îngrijora, pe oameni e greu să-i înțelegi, iar peștii sunt uneori atât de proști.

Pe el nu-l interesa acvariul, el avea mai mult, avea totul, oceanul și panorama țărmurilor, văzduhul și libertatea.

Se afla acum la o distanță respectabilă de acvariu, îl și uitase. Era preocupat. Înapoia sa venea urmăritorul.

În timpul din urmă apărea des. Oceanul era mai puțin populat. Pe Kprx îl traversă un fior. Ghicea misiunea delfinului din spatele său. Nu-l cunoștea. Avea pe spate ușoare irizații galbene. Nu părea că ar voi să-l atace. Ar fi avut nenumărate prilejuri s-o facă. Ar mai fi putut încerca să-l imobilizeze pe căi hipnotice. Dar nu, gălbejitul se învârtea la distanță în jurul lui și aștepta. Ce anume? Ordine?

Ideea că e urmărit îl enerva pe Kprx, îi dădea un gust rău, ca fierea peștilor.

Înotă mai departe, fără a da vreo atenție urmăritorului. Deodată, din față văzu apropiindu-se un perete. Coti în stânga. Peretele cotea de asemenea. Se afla într-o mică înfundătură care se boltea peste el și sub el, având, ca o jumătate de ou, un singur perete liber.

Kprx se întoarse. Pe acest perete, singurul luminos, se desena silueta gălbejitului.

Ezita să-l urmeze în ceața înfundăturii. Sau considera inutil s-o facă. Patrula leneș, ca o lipitoare, pe alburiul ieșirii, străduindu-se să pară inofensiv.

Nepăsarea gălbejitului era bine jucată. Perfidie sau

inocență? Nu cumva luase drept urmăritor un delfin dornic de companie, care nu înțelegea de ce este ocolit? Mișcările celui din fața sa păreau să amintească ceva, pe cineva… Nu cumva era prietenul pescarului? S-ar putea ca tânărul delfin să-l fi recunoscut ori să fi simțit nevoia instinctivă de a-l urma. Micile experiențe ale lui Kprx putuseră lăsa urme de neșters în subconștientul primitiv al fratelui său.

El era! Astfel se explica totul: și peregrinările pe urmele lui Kprx, și timiditatea, ezitarea de a se apropia, și chiar ușoara nepăsare, lipsa de insistență a urmăritorului.

Kprx se înduioșă. Înviorat, sări spre ieșire. Tânărul nu păru să-l observe. Kprx făcu o tumbă voioasă în jurul lui. Atunci delfinul se răsuci brusc, îl aținti cu ferocitate și se năpusti înainte. Kprx simți înghețându-i sângele. Greșise.

Cu o mișcare măiastră execută un dublu opt care-l nedumeri pe urmăritor. Lașul voise să meargă la sigur. Așteptase îndelung să-l surprindă la un colț primejdios. Kprx se simți vitalizat. Instinctul de conservare îl electriza. Țâșni ca un bolid către adversar. Acesta trecu în defensivă. În clipa în care se putea crede că avea să lovească, lunecă pe lângă corpul de aluminiu al lui Kprx, împlântându-se ca o săgeată în carnea lichidă a mării. Până să se dezmeticească urmăritorul, Kprx câștigase un avans. Gonea între straturile foșnitoare ale apelor, printre sardele rare, care săreau la o parte din calea sa, și alge plutitoare, impasibile. Ca două torpile îndârjite, flămânde, căutându-se cu încăpățânare, cei doi delfini sfârtecau marea, îi nimiceau echilibrul, fără ca vreun zgomot să trădeze la suprafață drama ascunsă.

Urmăritorul era puternic. Distanța dintre cei doi scădea. Meandrele neprevăzute în care-l antrena imaginația lut Kprx nu izbuteau să-l obosească.

În fața lui Kprx apăru din nou lumina plăcută a acvariului. Acolo îl aștepta captivitatea, acolo erau oamenii sălbatici de pe plaja aurie, cei ce-l vânaseră înot, cu barca și elicopterul. Poate că totuși acolo era și el, omul de care avea nevoie. Un acvariu submarin era o investiție, omul care l-a făcut avea mijloace să-l apere dacă ar fi vrut-o. Era o șansă. Înapoia lui gonea moartea.

Se repezi către labirintul de sticlă al intrării pe care știa că n-avea să-l mai traverseze înapoi. Așa cum se așteptase, gălbejitul nu îndrăzni să-l urmeze. Mentalitatea de executant a călăului său îl salvase pe Kprx.

6

— Domnule Clay, domnule Clay!

Pe culoarele micului institut privat alerga un bătrânel, gata să se sufoce de astmă. După ce coti de câteva ori și urcă două etaje, năvăli asupra unei uși în care bătu cu pumnii toba.

— Domnule Clay… un delfin!

Ușa se deschise și cel căutat apăru, cu fața pătrată prelungită artificial printr-o mică barbă de țap.

— Un delfin?!

— A intrat chiar acum în acvariu. Un altul se învârtește în preajmă.

— Ai închis intrarea?

— Nu, poate intră și al doilea.

— Dar dacă iese primul? Fugi și închide!

Clay privi încruntat în urma bătrânului.

„Freddy începe să se ramolească."

Porni apoi după ei, cu pași mici și grăbiți, ușor țopăind.

— Ei? întrebă în momentul în care, deschizând larg ușa de fier a subsolului adânc, în față i se arătă, ca un imens ecran de televiziune, peretele dublu, de sticlă specială, al acvariului.

Freddy își ștergea transpirația cu o basma colorată. Își trăgea sufletul pe o banchetă, lângă micul canal care comunica, printr-o ecluză, cu acvariul și care era colțul său favorit. În loc de răspuns făcu un gest. Inutil, căci delfinul, lung de peste trei metri, se vedea foarte bine.

Clay se învârti cu mâinile în șolduri, privind pe cât se putea mai de aproape cetaceul. Un delfin, asta nu intrase în calculul

său. Acvariul era mare, desigur, și bine împărțit, totuși un delfin are nevoie de spațiu și de hrană, un delfin costă, dar mai ales nu e specialitatea lui, ce să facă cu el? Desigur, nu avea să-l elibereze fără a profita la maximum, trebuia să calculeze cum, în orice caz nu va neglija presa, popularitatea, reclama. Pe urmă va vedea, se va gândi și va acționa logic. Care e prețul unui delfin? Trebuie să telefoneze. Prețul unui delfin? Al *acestui* delfin, și anume *după* campania de presă! Porcul, gândea, între timp o să-mi mănânce toți peștii!

— Alo, telefona nerăbdător două ore mai târziu. Profesorul Maderra, vă rog. Nu, niciun fel de asistent, e strict personal și secret. Aici Clay… Alo, profesore! Ai vreo treabă azi după-amiază? Atunci lasă totul, ia-ți rabla de Ford ’57 și vino până la Clay. Fleacuri, delfinii tăi pot să aștepte. Sau dacă nu ia-i cu tine, în buzunarul de la vestă… Aiurea, nu-ți spun de loc. N-ai decât să plesnești de curiozitate. În orice caz poți să te bărbierești. Lui Freddy nu-i place să te vadă jegos…

La ora 16, sala acvariului era plină de mici gazetari, fotografi, reporteri de cinema și televiziune. Clay făcea declarații senzaționale. Se părea că delfinul fusese atras prin mijloace asupra cărora proprietarul institutului prefera să păstreze o tăcere misterioasă. Comportarea animalului era ciudată. De pildă, oricine putea să vadă: nu se atingea de peștii din acvariu. Or, apetitul delfinilor este binecunoscut. Prin ce metodă îl conduce domnul Clay pe noul său captiv? Nu ne-o spune, se mulțumește să ne facă cu ochiul.

Reportofoanele se învârtesc, telexurile portative transmit, flashurile fulgeră, camerele iau vederi în lumina îmbelșugată de care domnul Clay, o gazdă excelentă, s-a îngrijit din timp.

Și, iată, este ora 16,48, ușa se deschide și apare Maderra, profesorul Maderra, savantul care discută cu delfinii, omul cu o răbdare de elefant.

Prof e surprins, orbit de lumini, uluit de reporteri, intimidat de fotografi. Prof e un savant, pe când domnul Clay e un om de lume, o personalitate publică. Clay îi explică ceva, e radios, îl apucă de braț, se plimbă cu el ca pe chei pe lângă micul canal de faianță, îl conduce spre acvariu. Prof schimbă o pereche de

ochelari cu alta, privește delfinul, e foarte interesat; nu și cetaceul, acesta arată foarte plictisit, probabil îl stingheresc pereții, sunt de cristal, 22,5 mm, marca „Steelglass”…

7

E noapte. Au trecut șase ore de când laboratorul e pustiu și întunecat. În cabinetul său, Clay își freacă mâinile și bate voios cu palma, ca pe un armăsar năzdrăvan, un teanc de ziare de seară ce-i poartă fotografia pe întâia pagină.

N-a fost o afacere proastă. Pe urmă, acest Maderra va plați o chirie destul de piperată pentru laborator și internatul său. În sfârșit, mai rămâne piața, un delfin nu e o scrumbie, atârnă câteva sute de kilograme, se caută pentru grăsime…

Și, iată, ușa laboratorului s-a deschis. Maderra aprinde o lumină calmă, albăstruie. Are gesturi moi, ai zice că înoată. Cu un astfel de gest somnoros răsucește o manetă și dă drumul apei în canalul de faianță care străbate laboratorul. Apasă apoi pe un buton. O mică mișcare în acvariu, și iată-l pe acesta comunicând cu ecluza încăpătoare. Delfinul e pasiv, se lasă antrenat în ecluză, privește cum scade, pe nesimțite, apa. În cele din urmă, nivelurile apei din ecluză și din canalul de faianță sunt egale, ecluza este deschisă și delfinul poate luneca între pereții care sclipesc în reflexe de culoarea amurgului.

Delfinul e liber, lunecă încoace și încolo, profită de spațiul prelung, cercetează tot ce-i în jur. Pe banca lui Freddy șade Prof. E gânditor.

Liniștea este perfectă, nu se aude altceva decât clipocitul apei, al stropilor care, la fiecare mișcare mai bruscă a cetaceului, cad pe dalele alb-verzui. Prof își privește noua cunoștință, se întreabă ce ar zice delfinul dacă ar ști în ghearele cui s-a vârât cu tot dinadinsul, dacă e să-l credem pe Clay. Ce-ar zice dacă ar afla cum a parvenit acest pseudosavant, acest

negustor de pește care, în loc să-și ocupe locul în hală și să vândă la kilogram, poartă lavalieră și pretinde prețuri fabuloase proștilor. Pentru că el, Clay, e isteț. Se descurcă al dracului de bine. ȘI luăm, de pildă, moda acvariilor gigantice introdusă de el în lumea milionarilor, cărora le vinde peștii săi decorativi. Prețul ideii a fost construcția „institutului”, a acestei capcane lustruite și fluorescente spre care peștii vin singuri.

Și iată, acum el însuși, Prof, omul care-și dă prea bine seama cine este Clay, se află la cheremul lui, va trebui să plătească, din puținele fonduri de care dispune la Universitate, pentru delfinul acesta. Va trebui s-o facă și o va face, dar mai întâi să vadă în ce măsură delfinul o merită, dacă nu-i un cretin ori un degenerat, dacă are aptitudinile deosebite despre care vorbea Clay.

Prof își ridică privirile asupra delfinului și rămâne încremenit. Kprx îl ținteşte cu ochii săi bulbucați, în care, cutremurător, sclipește o lucire inteligentă.

Nu se poate, e greu de dovedit, cu toate că ideile lui Maderra în legătură cu posibilitățile delfinilor sunt cunoscute, discutate, combătute, deci sancționate oficial, nu se poate să fie așa, e prea simplu, simplist. E nevoie de probe, de experiențe clare, metodice, experiențe plicticoase, dar care să ducă la concluzii de nezdruncinat.

Și munca începe. Ani de experimente migăloase, repetate îndelung cu alți delfini, sunt reluați. Cetaceul este pus în situațiile cele mai diverse care se pot improviza cu ajutorul sunetului, al luminii, temperaturii. Nenumărate probe sunt rezumate într-o singură ședință experimentală interminabilă, pentru că subiectul înțelege dintr-o dată și ține minte și pentru că efortul de comunicare pare să nu-l obosească.

Prof s-a înfierbântat, și-a scos haina, și-a smuls cravata, și-a suflecat mânecile. Pe tâmple îi coboară transpirația. Delfinul face mișcări ușoare în canalul prelung, apoi se întoarce spre el, gata să continue.

Acum Prof trece la încercarea cea mai grea, la vorbire. Tenace, a învățat o femelă-delfin să rostească 100 de cuvinte,

pe dinafară, desigur, însă destul de clar.

Prof se apropie mult, cât mai mult de fața apei, rostește limpede și repetat:

— Delfin, delfin, delfin…

Pauză pentru fixare. Pe urmă iar:

— Delfin, delfin…

— Dlfn…

I s-a părut sau?… De la prima încercare? E de necrezut. Deși, ca de obicei, vocalele suferă.

Să încercăm un nou cuvânt. Mai simplu. Dar numai din vocale. Să ne ajutăm cu gestul.

Prof arată spre sine:

— Eu, eu…

Tăcere. Din nou:

— Eu…

Gest către sine, gest către celălalt.

— Eu, eu, eu…

Merge greu, era de așteptat. Vocalele…

Dar ce se aude?

— Dlfn… Dlfn…

— Delfin, da, foarte bine. Dar de ce *delfin* în loc de *eu*? Desigur, din punctul tău de vedere e tot una, e logic, dar nu importă. Cum, cum să nu importe?! Dacă e logic… Să fie logic? Un delfin gânditor?!!

Nu se poate!

Prof transpiră din belșug, cămașa lui arată ca o zdreanță, părul îi cade în ochi. Delfinul se plimbă grațios prin apa limpede. Se duce, revine, privește spre Prof:

— Dlfn…

Prof își palpează fruntea, își ia pulsul, nimic nu e normal, fruntea îi arde, pulsul a luat-o razna, dar cum să fie normal când asistă la întoarcerea lumii pe dos?

Mâna caută febril butoanele, cetaceul este împins ușurel înapoi în ecluză de către un piston care golește canalul. Delfinul e ascultător, face câteva curbe ușoare, în limita spațiului, se întoarce mereu și privește ciudat pe experimentator. Trece singur din încăpere în încăpere,

așteaptă răbdător umplerea ecluzei, lunecă apoi în acvariu fără să aibă nici o clipă aerul surprizei. Prof își adună pe dibuite haina, cravata, lasă neglijent lumina aprinsă și iese aiurit pe culoar, fără să vadă încotro merge, târându-și pe jos lucrurile și uitând să închidă ușa în urma sa.

8

Săptămânile au trecut în zbor. Lucrul cu delfinul îl pasionează pe Maderra. Performanțele cetaceului sunt impresionante. Dar Maddera nu are spiritul practic al lui Clay, n-are de gând să facă din delfinul său un clovn, cu atât mai puțin să devină dresor de circ.

Pasiunea sa e știința. Iar pe linia cunoașterii și a înțelegerii fenomenului îi lipsește o dată foarte importantă. Are nevoie să știe dacă delfinul său este sau nu normal. Poate face parte dintr-o specie încă necunoscută? în orice caz, are nevoie de creierul lui Kprx.

Își dă seama că pentru a-l obține este nevoie să-l distrugă, de aceea nu se hotărăște. Disecția creierului promite însă enorm. La naiba, e mai ușor să faci disecția unui creier uman decât al unui animal, fie acela și un exemplar foarte rar? Pentru știință e atât de important, încât sacrificiul nu e prea mare.

Probleme sunt multe. Să-i plătească lui Clay. Să nu piardă nimic din cele realizate până acum cu delfinul. Pe Clay îl va mulțumi cu câteva polițe de care se va ocupa ulterior. Mai departe însă?

Nu e convins că va merge până la capăt. Când nu e sub același acoperiș cu delfinul gândește mai liber, mai practic. Cu el de față însă șovăie, are sentimentul fărădelegii.

Hotărăște să-și facă totuși pregătirile. Își procură un aparat de filmat și, în singurătatea nopții, repetă în fața obiectivului

toate fazele experiențelor sale. Delfinul e ascultător, îl urmează cu îndemânare pe calea dorită, panglica sensibilă din aparat vede totul, reține totul.

Perioada aceasta durează cel mai mult, ea are însă un sfârșit; Prof vede capătul ei apropiindu-se ca pe al unei frânghii pe care o strânge. Ultima zi vine, e mereu mai aproape, a venit, a trecut. Ce facem acum? Prof bea un coniac după altul și se gândește. O a doua soluție? Nu există. Decât abandonarea experimentului. Pentru ce? Pentru ca domnul Clay să vândă cetaceul la kilogram? Ori, și mai rău, vreunui colecționar de curiozități vii, căruia să-i liniștească nervii după nopțile pierdute?

Prof se hotărăște. Semnează polițele prin care se decapitează el însuși, dă pe gât un ultim bol de coniac și intră în laborator.

Mâna lui dreaptă strânge o cange. Strânge cangea spasmodic, se teme să nu-i cadă pe dalele albe.

Delfinul este iarăși în canalul său. Se plimbă voios, se simte acasă. În miezul acesta de noapte e mai vioi ca niciodată. Un aer de crimă domină momentul. Prof vede totul printr-o perdea sângerie, sunt ochii săi roșii. Delfinul însă nu bănuiește nimic.

Prof trage aer în piept. Ridică brațul drept, strânge cangea solid. E foarte bine că băutura i-a însângerat ochii, vede mai puțin. Inima i se strânge și ea, dar brațul nu coboară.

O mișcare și cangea zboară cu o precizie neașteptată, zboară drept către delfin, se înfige în carnea lui, se înfige adânc, delfinul nu mai are scăpare. Nici n-ar fi avut unde fugi, canalul e atât de mic. Lașă vânătoare a unei vietăți întemnițate. Prof trage cu toată puterea, delfinul e greu, dar trebuie tras afară din canal, pe dalele albe, care se vor umple de sânge, pe dalele albe unde va avea loc operația. Prof trage mereu, îndelung, cangea se înfige tot mai adânc, delfinul nu poate să scape, dar nici nu se apropie, delfinul e mereu la aceeași distanță, nemișcat, îl privește pe Prof.

Acesta tresare, e uimit, în mâna dreaptă ridicată în aer strânge cangea, cangea care n-a zburat, cangea care n-a fost

aruncată, pe care n-a putut-o arunca.

De ce n-a făcut-o? își amintește foarte limpede că era hotărât s-o arunce, că mental o și aruncase.

Va repeta operația. Orice sentimentalism are o limită.

Prof ridică mâna, mâna care strânge cangea, și țintește delfinul. Acesta se leagănă în apa și-l privește cu ochi bulbucați. Delfinul îl privește, și omul înțelege că nu va putea s-o facă. Nu mai e stăpân pe voința lui, ar îndeplini mai curând o poruncă a celui din fața sa.

Maderra își șterge fruntea, azvârle cangea într-un colț, alungă delfinul în acvariu. Se grăbește să-și toarne pe gât coniac și să-și adune gândurile. Delfinul se poartă ciudat, se retrage de-a-ndăratelea, iar când întoarce spatele se arcuiește puternic spre a nu-l scăpa din ochi pe Maderra. A înțeles intențiile lui, i-e frică de el. Îl condamnă.

În ziua următoare, Maderra întârzie să apară în laborator. Când o face are aerul unui vinovat. În colțul ei, cangea e martorul intențiilor sale din ajun.

Preocupat de ideea eșecului, Prof deschide ecluza. Delfinul întârzie însă, nu se grăbește să intre în ecluză. Se plimbă nepăsător, nici nu privește spre ea ori spre laboratorul scăldat în lumină.

Prof se încruntă, e prima revoltă a delfinului, prima neascultare. Nu are cum să-l silească să vină în ecluză. Cetaceul înoată cu mișcări de balerin, își bate joc de urmăritorul său.

Maderra își frământă creierii. Nu poate admite pur și simplu că delfinul a intuit primejdia, deși la alte animale se întâmplă în mod curent.

A pierdut încrederea elevului, așadar, a pierdut totul. Ce-i de făcut? Cum să demonstreze absența relelor intenții, renunțarea?

Prof ia cangea și-o azvârle demonstrativ. Insuficient, își dă singur seama. Atunci o aruncă în canalul alb, pistonul o împinge în ecluză și iat-o zăcând inertă la fundul apei.

Delfinul nu l-a urmărit cu dinadinsul, s-a arătat perfect degajat. Își continuă volutele în marele acvariu, ca și cum

nimic nu s-ar fi întâmplat. Când și când privește, dimpotrivă, spre întunecimile oceanului care constituie peretele opus al palatului submarin.

Au trecut câteva zeci de minute, prelungite cu mult rafinament. Prof e pe cale să obosească, nervii săi sunt și așa cam uzați, când, în mod voluntar și aparent fără nici o legătură cu cele întâmplate anterior, delfinul pătrunde în ecluză.

Prof e luat prin surprindere, nu știe ce să creadă, închide totuși ecluza, pune pompele în funcțiune și, iată, în sfârșit, delfinul e iarăși în fața sa. Ondulările sale în albul canalului sunt volute largi, solemne, astăzi nu e de loc jucăuș, propune un pact între oameni serioși, fără farse. Maderra înjură încet, pentru că, absurd, i-au dat lacrimile.

9

Au trecut alte săptămâni. Pe culoarul laboratorului vine Maderra. Coridorul e pustiu, dar el se întoarce, precaut, și pândește o secundă, să nu fie urmărit. Intră apoi, încuind în urma lui ușa.

Privește spre acvariu. Ivprx e acolo, îl așteaptă. Privirile lui Maderra și-au pierdut ascuțimea, omul pare îmbătrânit. Face un pas ca să se apropie de obiectul studiului său. Este intimidat, dar se stăpânește.

Urmează ritualul obișnuit. Acvariul e pus în comunicație cu ecluza, ecluza cu canalul și din nou, ca în atâtea rânduri, omul și delfinul stau față în față. Savantul nu trădează însă nici o intenție, e cu totul pasiv, ca un școlar care ascultă lecția, oricum ca un spectator. Delfinul face ușoare mișcări în sus și în jos prin apa canalului, n-are nevoie să-l privească pe Prof pentru a-i transmite imaginile pregătite pentru azi.

Prof e în posesia unei sume de cunoștințe inaccesibile până acum. Îi vine greu să realizeze că aceste reprezentări

nemaipomenite îi apar într-o suită logică, mai mult decât cinematografică: didactică, dar faptul este evident. Îi vine greu să creadă că ele emană de la ființa din fața lui, de la superbul fus argintiu, care nu pare să se obosească prea mult cu omul care-l privește. Dar o altă ipoteză nu se arată, decât nebunia, una inexplicabil de logică, o nebunie stranie, cu program, o nebunie nebună.

Prof vede interioarele peșterilor Bătrânilor delfini, îi vede în colocviile lor, îi aude vorbind în ciudata lor limbă fără vocale. Îl vede pe Kprx părăsind peștera, despărțindu-se de paznicii ieșirii care o blochează, cu gesturi de o logică indiscutabilă. Îl vede pe delfinul din fața sa, pe care îl recunoaște după câteva semnalmente sigure, îl vede în compania delfinilor obișnuiți, a căror înfățișare, abia acum o remarcă, nu poartă amprenta efortului logic.

Imaginația dirijată de adevăratul conducător al experimentului, delfinul, îl poartă în timpuri imemorabile, îl face să asiste la construcția platformelor de pe Baalbek, la înmărmuritoarea ieșire din valuri a Insulei Paștelui, cu fantasticele ei monumente. Cetaceii dispun de nemaipomenite aparataje, poartă un fel de contrascafandri, plini cu apă. Aripioarele lor arată altfel decât astăzi. Sunt șase la număr și îndeplinesc funcții de mâini și picioare, după nevoie, după cum servesc și la înot.

Îi vede pe acești stranii strămoși ai lui Kprx vorbind cu coborâtori din nave interplanetare, în vreme ce oameni goi pușcă fug scoțând țipete nearticulate ori se trântesc la pământ și dau din picioare.

Vede apoi niște delfini intermediari, marțiali și obosiți, foarte asemănători cu cei din peșteri, având membrele atrofiate, probabil prin multimilenară nefolosință, încercând să trateze cu oameni în piei de animale, cioplind în stâncile țărmurilor emblema pașnică a sirenei.

Vede mai apoi chipurile încruntate ale bipezilor sfărâmând basoreliefurile, înfigând simbolic și ucigaș tridente metalice în mare, ca niște neptuni geloși. Înțelege stupoarea și dezgustul Delfinilor bătrâni, retragerea lor treptată, apoi acceptarea

definitivă a rupturii. Încercarea vine târziu, delfinii nu mai sunt o specie tânără, nu pot începe o viață de războinici și nu vor s-o facă. Înțelepții dezbat, hotărăsc. Transportă cu mijloace tainice în peșteri vestigiile civilizației lor, distrug ceea ce nu poate fi ascuns și se retrag, cu grosul speciei, în peșterile suboceanice. La porțile ferecate bat zadarnic stoluri de pești argintii, delfinii tineri se zbenguie prin preajmă, străbătuți de o mirare inconștientă. Apoi se resemnează, • se împrăștie în mări mai puțin populate, unde își uită frații. Delfinii tineri se apropie iarăși de oameni, care nu-i atacă însă, fără să se întrebe de ce, cum nu se întreabă ce caută în mitologic sirenele ori tridentul neptunic. Trebuie să apară un savant modern ca să se constate ponderea și calitatea creierului delfinului, fapt care nu duce pe nimeni la concluzii mai îndrăznețe.

Aici Prof este zguduit de un fior.

Ar fi poate vremea, își spune, i se spune, nu mai știe, ar fi poate vremea ca Delfinii bătrâni să reintre în scenă, oamenii au evoluat suficient, iată cât de departe au ajuns cunoștințele lor, deși uneori, pe plaje, se comportă copilărește, dar sunt oameni și oameni, cum sunt delfini și delfini, nu este așa?

10

Timpul a înnebunit, timpul își face de cap. Când au trecut două luni? Polițele pentru laborator, pentru acvariu, pentru peștii dintre pereții lui s-au tot adunat, un morman întreg, suficient de gros ca să înăbușe orice entuziasm. Maderra însă nu ține seama de nimic, el e ca timpul, nemăsurat și nebun.

Aceste două luni valorează aur, blocuri masive de aur, în măsura în care știința poate fi măsurată. Prof se cutremură gândindu-se ce imensă, ce nebănuită pată albă a cunoașterii va dispărea prin dezvăluirea datelor acumulate de el.

Dezvăluirea lor… Nu e o treabă simplă. Dacă nu se

pregătește foarte bine, dacă nu se dovedește invulnerabil va fi luat drept mistificator. Evident, un studiu încheiat, perfect rotunjit ar cere ani în șir, cum i-au cerut și până acum experiențele sale copilărești cu delfini de rând. Ani de studiu, adică bani, foarte mulți bani. De unde? Publicarea datelor acumulate ar putea să acopere o parte importantă a datoriilor sale. Va scrie totuși o carte, ea îi va aduce nu numai izbăvirea de spectrul polițelor, dar și consacrarea.

O carte. Maderra trece pe culoarele reci, căptușite cu faianță, iar înaintea lui trece cartea. O vede, o atinge cu ochii. Pe culoare miroase tiparul proaspăt. Maderra traversează bulevardele, piețele, mașinile fulgeră pe lângă el cu viteze primejdioase. Dar el nu le observă, el urmărește o nălucă, e cartea pe care o visează cu ochii deschiși.

Noaptea își continuă lucrul cu Kprx. Zilele, în schimb, le preface în nopți. Cărțile se scriu la lumină artificială. Intră în biroul său zidit cu volume răscercetate, coboară perdelele groase la ferestre, aprinde lampa de pe birou, își face o cafea tare. E bucuros ca a venit noaptea, ziua lui de lucru.

Capitolele se aștern, se adaugă, manuscrisul se îngroașă văzând cu ochii. E o întrecere dramatică. O întrecere cu timpul. Cu polițele. Cine va ajunge mai înainte la finiș? Cine va cădea istovit, huiduit, pierdut?

Prof nu se ocupă cu ordinea ideilor. Nu încă. Scrie mai întâi despre ce-i este mai aproape de suflet. Capitolele finale sunt scrise febril, par străbătute de un foc interior.

„Și acum, ce-i de făcut? scrie Maderra.

Să punem aceste descoperiri într-un dosar bine legat și să le închidem într-un seif?

Să popularizăm, dimpotrivă, noile cunoștințe despre natura delfinilor în toate manualele școlare?

Ce putem face cu ceea ce știm?

Mai multe lucruri.

Putem ignora, ca și până acum, lumea delfinilor, păstrând descoperirile ca pe niște piese de muzeu. În felul acesta vom corespunde întocmai atitudinii neîncrezătoare a Bătrânilor delfini. Numai că aceștia și-au elaborat tactica judecând omul

după fratele său primitiv.

Delfinul nu ne-a întins încă «mina». S-ar putea s-o facă. Ce-i vom răspunde?

Mai grav este faptul că dezvăluirea descoperirilor noastre nu va curma comportarea crudă a omului față de acest animal, ci o va agrava în continuare.

Văd în jurul meu oameni gata să profite de cetaceii inteligenți în modul în care-și exploatează propriii lor semeni.

Clay abia așteaptă să supună un popor neexperimentat în arta de a-și apăra libertatea. Fantezia celor ca el este gata să găsească o mie de mijloace pentru a profita de situația în care milioanele delfinilor le-ar sta la dispoziție.

Nu se știe cum vor primi oamenii descoperirea că Pământul este proprietatea a două feluri de viețuitoare. Sunt sigur că mulți vor vedea în aceasta o invazie a unei alte lumi și, deprinși să apere ceea ce posedă, vor pune totul la bătaie pentru a afirma o supremație inutilă și neprimejduită.

Văd un fantastic război împotriva delfinilor, cu distrugerea marilor rezervații de inteligență din peșterile suboceanice. Delfinii vor fi vânați, exterminați ca altădată negrii Africii. Li se va inocula morbul care va face să piară întreaga specie. Se vor infecta oceanele, așadar țărmurile continentelor, brâuri sinistre de moarte, vor sufoca uscatul, îndoielnic refugiu al oamenilor.

Dar dacă cineva, un stat sau mai multe vor găsi căi de înțelegere cu delfinii? Dacă vor izbuti să-i convingă ori să-i constrângă să-i urmeze într-un război, sau dacă vom face noi înșine aceasta, la ce trebuie să se aștepte omenirea?

Văd un război fantastic, un război naval în care delfinii atacă și distrug flote moderne pentru a servi unui interesat.

Văd o revărsare a oceanelor pe continent, armate marine suind pe fluvii, pe râuri, până în munți. Barajele cad, podurile sunt distruse, capitalele tăiate în două, apa devine o primejdie, apa ucide, ea nu mai poate servi industriei, nu mai poate fi băută pentru că e mediul vieții adverse, al vieții agresoare. Forța numărului și groaza aduc popoare întregi la cheremul celui care dispune de cheia spre înțelegerea cu delfinii.

Și dacă delfinii înșiși, exasperați de noua dezamăgire ce, li s-ar pregăti, ar hotărî exterminarea umanității? Dacă…”

— Nu! strigă Maderra în singurătatea biroului său, în umbra nopții sale artificiale. Cu amândouă mâinile acoperă manuscrisul, îl strânge la piept, îl apără de orice privire, îl ascunde adânc în sine, mai adânc, îl îngroapă înapoi în conștiința sa, de unde a izvorât.

Nu, aceste idei nu trebuie să fie cunoscute, descoperirile sale nu trebuie să ajungă pe mâna lui Clay, a celor ca el. E mai bine ca ele să piară o dată cu manuscrisul, o dată cu el însuși.

Cu mâini tremurânde, Maderra caută chibrituri. Manuscrisul încape cu greu în sobă, e voluminos. Maderra dă drumul la gaze. Sub ochii lui dilatați, foile ard. Se răsucesc și ard. Se înnegresc și ard. Scrisul apare o clipă auriu, dar arde și el, fiecare literă arde, fiecare idee. În jocul dezmățat al flăcărilor vede volutele îndrăznețe ale unor delfini aurii care se zvârcolesc martirizați pe ruguri, îi vede înotând în oceane de foc, înecându-se în apele iluzorii, incendiare.

Din întreg manuscrisul a rămas numai o grămadă neagră, informă de cenușă. Opera sa a pierit. N-au rămas decât polițele.

Nici el n-a căzut, n-a ars o dată cu delfinii săi, nu s-a stins o dată cu focul. Maderra nu se poate privi în ochi.

Se ridică cu greu. Pornește spre laborator. Afară e o zi strălucitoare, soarele găsește în fiecare colț de piatră un prilej pentru a-și răsfrânge lumina ca un diamant. Pe Prof îl ustură ochii, obișnuiți cu noaptea, cu cele două nopți, noaptea-noapte și noaptea-zi, între care și-a împărțit orele în aceste luni neverosimile. Soarele glorios împroașcă ace de aur, ace fierbinți, care i se înfig adânc în ochi, sfâșiindu-i. Prof vrea să țipe, vrea să plângă, nu poate să țipe în plină stradă, nu poate să plângă în plină zi, e un om în toată firea într-o lume de oameni în toată firea.

Drumul e greu, drumul e lung, drumul se sfârșește totuși. Prof dibuie intrarea, ca într-o noapte inversă, prea întunecată pentru ochii săi, se îndreaptă direct spre laborator, știe drumul pe dinafară.

Iată-l, în fine, față în față cu Kprx. Delfinul este surprins. Delfinul nu înțelege. Nu este ora lui Prof. Nu este Prof. Când vine, Prof deschide ecluza, îl cheamă la el în laborator, Prof îi vorbește în felul său, lui Prof i se luminează ochii când îl vede pe el, pe Kprx. Omul acesta cu priviri pierdute, omul acesta care nu deschide ecluza, care nu se bucură de revederea lor nu e Prof, e un om rău, un străin.

E și un om distrat. Iată, în loc să deschidă ecluza, nepriceputul de el a deschis poarta de comunicare cu oceanul. Kprx nu e atât de naiv încât să profite. Kprx îl așteaptă pe Prof, Prof are nevoie de el, au treburi de rezolvat împreună.

Și totuși în fața lui este Prof, numai că unul de nerecunoscut, unul care nu stă de vorbă cu el, ci îl alungă.

Ce s-a întâmplat, Prof? întrebă Kprx. Dar Prof nu răspunde, se face că nu aude, nu vrea să audă.

Spune, vrei să plec? Te-ai plictisit de cunoștința noastră? Ți-ai pierdut încrederea în mine? în tine? Ce s-a întâmplat?

Prof nu răspunde, Prof e ursuz, e chiar amenințător, e în stare să deschidă ecluza, să mă aducă în canalul alb pentru a folosi cangea. Cangea e în fundul acvariului, dar poate că ascunde o alta, nu se știe câte căngi are Prof.

Să plec? De ce să plec? De ce să plec *așa*?

Poate că mă trimite înapoi la ai mei, poate îmi cere să transmit Delfinilor bătrâni mesajul pe care el însuși îl va transmite oamenilor? Atunci de ce nu mi-o spune? De ce mă evită?

Poate a suferit un eșec? O mare dezamăgire? Poate e rândul meu să încerc, e rândul meu să fac totul, să risc totul? Asta nu mi-o poate cere, asta mi-o pot propune numai eu însumi, el o știe și-și dă seama că voi înțelege.

Ei bine, sunt gata. O voi face. Voi veni în fața alor mei, le voi povesti totul și ei vor înțelege. Voi reveni, căci el mă va aștepta, și-i voi spune ce au hotărât Bătrânii delfini. Poate că atunci chipul i se va lumina, ochii lui se vor lumina și va fi fericit.

Omul apasă tot timpul maneta care deschide acvariul către ocean, apasă în neștire, apasă inutil, poarta către ocean nu

poate fi mai deschisă decât este. Omul apasă totuși, privindu-l pe Kprx ca pe un frate de care se desparte, pe care-l iubește sfâșietor și pe care-l urăște pentru că pleacă, pentru că trebuie să plece, pentru că va pleca.

Delfinul ezită încă, ondulează nehotărât, vrea să câștige timp, dar așteaptă zadarnic, niciun gest revelator nu se arată, și atunci cetaceul se apropie de poarta oceanului.

Acesta e mereu oceanul știut, oceanul visat, oceanul natal, cu adâncimi și volume translucide, cu popoare argintii de sardele și alge clătinătoare. Oceanul cu verde murdar, cu negru adânc și albastru. Un leagăn imens, cel mai generos dintre toate, leagănul vieții.

Delfinul privește o ultimă dată înapoi și iese în ocean.

Înoată liber abia de câteva minute. Dar se simte bine. E în elementul său. Acvariul, abia acum își dă seama, avea ceva sufocant. Era claustrarea. Oceanul e altceva.

De undeva îi apare în față o imagine familiară, propria sa imagine răsfrântă în ocean. În părți, alte imagini ale sale, mereu mai multe. Sunt frații săi adevărați, sunt delfinii, cei pentru care făcuse totul, cărora le dăruise totul, până și uitarea.

Kprx face o tumbă copilărească și pornește către delfini. E nerăbdător să-i ajungă. Iată-i cum se apropie, submarine argintii, suple și agile, care încântă ochiul. Ei vin către el, îl înconjură, probabil mirați, probabil curioși, au încins o adevărată horă în jurul lui, se bucură cu toții de întâlnire.

Ei se apropie mereu, vin tot mai aproape, îl ating cu corpurile lor fermecătoare, îl ating cu boturile lor prelungi ca niște ciocuri, îl ating insistent, dureros, ca într-o îmbrățișare dusă prea departe. Delfinii îl lovesc tot mai tare cu ciocurile lor, ei țintesc burta, îl ciocănesc ca niște descreierați, până i-o perforează. Kprx nu se poate apăra, sunt prea mulți, el e singur, sunt mulți și-i vor răul, îi vor moartea. I-au sfâșiat burta, apa oceanului s-a murdărit de sânge, dar ei nu se liniștesc, sfâșie în continuare, trag de fâșiile de carne care se desprind și pârâie ușor, ca o mătase, sfâșie cu fervoare, orbește, inutil. Apoi, când nu mai este stăpân pe nici o mișcare

a corpului, când primele bule de aer pierdut urcă spre neant, se simte căzând, coborând fără sfârșit în groapa oceanului, urmat fără cruțare de ucigașii săi frați. Cu ultima privire pe care o aruncă lumii sale recunoaște, la spatele celor care încă lovesc, privirea crudă a urmăritorului.

CIUMATUL

1

El apăsă mica manșă de culoarea fildeșului. Simți cum tălpile îi devin ușoare, se desprind, ca după un sărut prelungit, de mozaicul verde, lucios ca oglinda. Prin casca albă, zgomotul din afară nu răzbătea supărător, se auzeau totuși atât muzica alertă cât și vocea spicherului. Iar undeva urca și cobora vuietul surd al unei mări artificiale, glasul mulțimii care-l privea.

Acum plutea în aer la un metru înălțime și continua să se ridice. „Încet, cu gravitate, îi recomandase regizorul secției publicitare, e un aparat serios, nu o jucărie cu oxigen.” îi vorbea de parcă intenționa să-i vândă unul, o făcea însă pentru a-l introduce pe Martin în atmosferă. Repede sau încet, pentru el era tot una, aparatul asculta docil comenzile, n-avea de ce să facă greutăți.

Se înălța drept ca un obelisc. Jos, mulțimea îl privea cu gura căscată, ceea ce, printr-un miracol, n-o împiedica totuși să țipe, în timp ce se agita și-i făcea semne. El defila vertical printre panourile albe, printre construcțiile suave, coloane dreptunghiulare deviind în arcuri neașteptate, jeturi arteziene în beton spongios, aglomerări de salturi verticale sugerând o lume de buildinguri scăldate în alb orbitor de un soare festiv, un soare de expoziție.

Se ridica solemn, și deodată largul culoar în care evolua fu copleșit de imaginea vastă a întregului. Sute de hectare se revărsară în bazinul ariei vizuale a lui Martin, purtând

construcții de o grație ciudată, artificială, construcții de un sezon. Aglomerarea lor crea un haos plăcut ochiului, umanizat de mulțimea care se agita pe alei. Grăbiți și minusculi, oamenii păreau un pumn de mărgele de o culoare închisă, zvârlite pe un cristal, împrăștiindu-se în toate direcțiile, ricoșând, revenind, într-un neobosit avânt și recul, o adevărată mișcare browniană.

Martin apăsă din nou manșa. Programul prevedea o evoluție circulară, apoi spirală, cuprinzând o arie în fiecare moment mai largă, pe măsură ce înălțimea continua să crească. Zborul se realiză abia acum, simpla ridicare nu-i dăduse niciodată senzația de plutire. Curbele erau tot mai generoase, își simțea înaintarea prin aer, o haină obișnuită ar fi fluturat în vânt. Pe sub el se rotea o imensă scenă turnantă, burdușită cu decoruri și figurație, ca una dintre acele estrade pe care, în centrul stadioanelor, se joacă la aniversări grandioase piese istorice. Curbele erau largi, turnanta se rotea încet, sobru, evoca rotirea Pământului însuși, de aceea poate nu-l amețea niciodată.

Întoarse ochii spre cer. Nu vedea nimic altceva decât o pulbere de aur, nisip celest ningând fără încetare, imaterial. Simți din nou dorința de a evolua liber în acest spațiu care-și ascundea, provocator, sub un văl, farmecele. Un gest, o altă comandă transmisă manșei l-ar putea zvârli, proiectil viu, într-un arc voluptos tăiat în carnea supusă a cerului. Micul său motor atomic i-ar fi permis un zbor independent de o lună sau chiar mai mult.

Avea momente în care credea că n-o să reziste ispitei, mâna îi tremura între două comenzi contradictorii. O mică beție a spațiului, împotriva căreia fusese prevenit de altfel, deși în mod inutil. Căzuse în cursă ca orice novice încrezător în reflexele sale. Se apăra greu pentru că delictul câtorva tumbe în plus îi părea lipsit de importanță. Dar cei care-l încurajaseră îi ceruseră formal, din rațiunea secretului de fabricație, să se țină riguros de itinerarul stabilit și el semnase asigurări în acest sens.

Altimetrul indica două sute de metri. La picioarele lui

Martin se întindea orașul, gigantică reptilă scorțoasă, cu solzi primejdioși de turnuri și acoperișuri sclipind întunecat sub ploaia luminii. Orizontul se pierdea într-o ceață circulară. Avea senzația că se află în același punct ca și ieri, ca întotdeauna când ascensiunea atingea momentul culminant. Același punct, de parcă ar fi putut controla altfel decât aproximativ și în raport cu priveliștea locul unde se găsea. Pentru el era totuși același, locul unde se producea ruptura, din care coborârea nu mai putea fi amânată.

Trase manșa. O vie senzație de cădere, de pierdere a greutății îi urcă sângele în cap. Blestemă antrenamentele și antrenorii care nud ajutau să treacă peste punctele dificile ale baletului său.

2

Își croi cu destulă greutate drum prin mulțimea de copii care-l așteptau la ieșirea din pavilion. Printre cei mici, care-l urmăreau cu ochi rotunzi de admirație, se rătăciseră destui adulți. Surise. Atmosfera evoca ieșirea artiștilor unui teatru unde, cu ani în urmă, își aștepta iubita, o iubire trecătoare. Beneficia, la rândul său, de celebritatea actorilor. Autorii nu sunt recunoscuți pe stradă. La fel, inventatorul modelului redus al jetului atomic pe care-l prezenta în cadrul expoziției trecea neobservat. În schimb, fotografia lui Martin se vedea pretutindeni.

Îi plăcea, deși nu exagera importanța faptului. Nu era un curajos, nici nu credea că e cazul. Aparatul se dovedea sigur, nu trăda nimic din furtunile atomice pe care le ascundea sub mica sa carcasă de plumb.

Pe Martin îl cunoștea acum întregul oraș, era o celebritate simpatică, populară, una căreia puteai să-i întinzi mâna pe stradă, să-i oferi o țigară, să-l inviți în mașina ta. La un

moment dat se simțise jignit de familiaritatea necunoscuților. Se temu că se bucură de tratamentul unui clovn de circ. Oamenii erau însă atât de binevoitori! Cât despre copii, aceștia îl venerau, iar el se dovedise extrem de sensibil la sentimentele lor.

Alergând cât o țineau picioarele peste peluza îngrijită, Audrey îi sări de gât. Martin era emoționat, ca în fiecare zi. Nu izbutea să se deprindă cu perfecta intimitate dintre cei care se iubesc, ea îi părea și acum de domeniul acelor minuni bune, domestice, lipsite de spectacol, dar nu de fantastic. Pe umeri cu fetița, intră în casă, o intrare triumfală, nu lipsită de primejdia unei lovituri de pragul de sus. Anie îl primi cu zâmbetul pe buze, dar se grăbi să-și salveze fiica din brațele zburătorului. După-masă, cei doi copii se jucară cu mingea pe pajiște, în timp ce Anie spăla vasele. Apoi porniră cu toții către expoziție. Copilul-tată avea să zboare din nou la ora șaptesprezece, iar după aceea vor merge cu toții la cinema.

Spre colțul străzii aștepta o mașină.

— Hei, nu cumva ești tu, Martin!

Cel care exclamase era Barry, un coleg de școală.

— Ce cauți în favela noastră, bancherule?

— La naiba cu ce căutam. Te-am găsit pe tine, așadar te răpesc. Fetele astea frumoase îți aparțin?

— Sută la sută, se bucură Martin.

— Și nu se supără dacă le părăsim în mijlocul junglei ca să bem undeva o bere cu amintiri?

Anie își scutură buclele, fericită de atenția bonomului fost coleg al soțului ei.

— Du-te, Martin, o să te găsim acolo.

— O comoară de fată, aprecie Barry.

— Nu te înșeli.

Cei doi prieteni se bătură pe umeri, deși în mașină nu era tocmai comod.

Peste cinci minute sorbeau din câte un pocal uriaș de bere, în vreme ce-și povesteau ultimii ani de viață. Barry se ținea de micile lui afaceri fără rezonanță, în schimb totdeauna rentabile. Martin demisionase din armată, din cauza nervilor,

fusese bolnav o jumătate de an, iar acum dispunea de un excelent angajament pentru toată vara la expoziție.

Era aglomerație, mulți îl recunoșteau pe Martin, îl arătau cu degetul, îi zâmbeau. Barry părea mândru de companionul său.

Martin se uită la ceas, mai avea patruzeci de minute, încă o bere.

Există oameni care au vocația amintirilor. Martin nu era dintre aceștia. Pentru el trecutul era trecut, pierduse adică dreptul la existență, murise lăsând câteva concluzii înțelepte, redactate în stilul inscripțiilor funerare, pe care zburătorul atomic evita să le rostească. Barry însă era o comoară a experienței, un izvor de opinii asupra oricărui subiect. Martin îi lăsă să vorbească. Nu avea niciun sentiment pentru cei alături de care chiulise la școală și făcuse caricaturi profesorului de greacă veche. Imaginația lui îl decapita pe Barry și punea peste gulerul zvăpăiat al acestuia fețișoara dulce a lui Anie. Undeva în preajmă ar fi trebuit să fie și Audrey, plimbându-se pe sub mese și printre picioarele consumatorilor.

Barry nu tăcea. Încerca să-l descoase cu privire la mecanismul aparatului său de zbor. Era bonom și grosolan, nu credea că sunt necesare eforturi de fantezie, se comporta exact așa cum te puteai aștepta din partea unei mutre ca a lui. Martin se făcu a nu înțelege. Era mai comod. Decât să facă o scenă, să se indigneze ori să se tocmească… Nicio tranzacție nu-l interesa, oricât de avantajoasă s-ar fi dovedit. Își apăra tihna la care, după exigențele stagiului în armată și ale celui din sanatoriu, considera că are dreptul. Probabil că Barry o să-l creadă prost, adevărul era însă că Martin habar n-avea de principiile și tehnica aparatului său, nu-l interesa, nu-l interesa nimic în afara liniștei.

Fu sincer bucuros când Barry se ridică după ce-și privise încruntat ceasul.

— Mai vorbim noi. Te duc până acolo.

Peste cincisprezece minute se ridica în aer pentru a opta oară în săptămâna aceea.

3

Aparatul era totuși în bună stare. Plutoniul în reacție se supunea controlului în mod normal. Ceva se întâmplase totuși. O neregularitate moleculară, o impuritate provocase șocul. Jetul se oprise o clipă, mai puțin decât era necesar pentru ca Martin să înceapă să cadă. Apoi își revenise. Dar contorul Geiger continua să sune. Izolarea împotriva radiațiilor cedase.

Privi în jos. Nu mai recunoscu locurile. Pierduse direcția, se îndepărtase lateral de perimetrul expoziției.

Primul impuls fu să se întoarcă, să coboare, să zvârle de pe el încărcătura ucigașă. Abia pornit, se opri. Înapoi era Audrey, erau Anie, ceilalți.

N-avea niciun motiv să se grăbească. Era prea târziu. Fusese iradiat. Pe față, pe spinare apa curgea șiroaie.

Neajutorat între cer și pământ, aruncă priviri panicarde în cele două direcții. Dedesubt circulația în fluvii largi nu contenea o clipă. Deasupra zburau avioane rapide. Se afla între doi pereți de nepăsare.

Sângele îi năvăli în creier; era oare condamnat? întemnițat aici, ca într-o închisoare fără gratii, inexpugnabilă totuși, o temniță fără început și sfârșit? Viața, sănătatea, tinerețea, totul se încheiase?

Simți dorința feroce de a coborî într-un raid ucigaș peste capetele inconștiente de jos. Să cadă ca un cuțit peste cheliile seci, peste coafurile care nu ascundeau nimic, să zgârie cu imaginea groazei sale retinele oarbe, stupide, care s-ar fi căscat la vederea lui. Avea să piară? Foarte bine, ei îl vor însoți.

Apăsă hotărât manșa de fildeș. Dar în altă direcție. Luă înălțime.

Ascensiunea dură minute lungi. Nu știa ce forță are iradiația, ce rază este periculoasă în jurul său. Urcă până simți că respiră greu, până ce, rătăciți în labirintul orașului, oamenii pieriră într-o negură incoloră. Acum era singur. Putea hotărî ce-i de făcut.

4

Cei de la pavilionul special nu-l văzuseră dispărând. În momentul în care erupsese strigătul de alarmă al contoarelor, fiecare își căutase un adăpost. Urletele disperate înjunghiară mulțimea: „Radiații! Radiații!” Oamenii începură să alerge care încotro, schimbând în orice clipă direcția, încurcându-se de ceilalți și încurcându-i. Țipete ascuțite sfâșiau aerul, erau mamele care își pierduseră copiii, copiii care-și pierduseră mamele. 1VD: tare decât toți încerca să comande titularul pavilionului, dar nimeni nu-l lua în seamă. Când primul val părăsi locul, priveliștea care apăru era inedită. Un adevărat decor de teatru pentru o tragedie antică: ruine de placaj și material plastic. Între ele, câteva victime întinse; cei călcați în picioare, cei prea speriați ca să-și închipuie că se pot ridica.

Anie o mai strângea încă la piept pe Audrey. Singură ea nu-l scăpase din ochi atâta vreme cât îl mai putuse vedea. Și singură ea se gândise că primul lovit era Martin. Ceilalți răcneau acuzații împotriva lui: ar fi trebuit să fie mai atent, era un aparat sensibil, acum va trebui să plătească despăgubiri. Anie auzea, nu riposta însă, nu dorea decât să-l vadă pe Martin din nou lângă ea.

Scandalul organizatorilor luă proporții. Erau îngrijorați de plecarea lui Martin. Desigur, după ce defectase jetul atomic, dispărea cu el. Ce garanție vor mai avea că n-a divulgat patentul? De unde să știe ei că în acest moment aparatul nu este examinat undeva de o mână adversă? Dar dacă totul fusese pus la cale, o mică panică artificială pentru a câștiga o jumătate de oră de liniște? Era revoltător, trebuiau luate măsuri, anunțată poliția.

Anie nu se amesteca, Anie era bine crescută, clocotea însă de mânie în preajma acestor oameni care nu știau că stau foarte aproape de un pachet cu dinamită. Audrey adăuga și ea tracasamentului clipei, trăgând-o de rochie pe Anie și întrebând-o de douăzeci, de patruzeci de ori în șir ce s-a

întâmplat. Parcă i-ar fi putut explica cineva!

Anie avea ea însăși întrebări de pus: ce sunt radiațiile, în ce constă accidentul, cum se poate ca dintr-o dată bărbatul de nădejde pe care-l aleseseră ca să zboare să nu mai fie om de încredere. Dar nu îndrăzni să deschidă gura în fața acestor domni furioși că li-e în joc aparatul și că s-au dat în spectacol, tăvălindu-și hainele bune în praf.

În curând pavilionul fu evacuat, poliția începu cercetările, iar Anie și Audrey fură împinse afară de un impunător bărbat de doi metri, îmbrăcat într-o uniformă foarte frumoasă.

5

Alarma era efectivă. Din toate direcțiile răsuna semnalul înfricoșător al contoarelor Geiger, de care expoziția, bogată în produse din raza energiei atomice, era plină. Martin îl auzea suind de pretutindeni, născându-se sub el când evolua într-o direcție sau alta, urmându-l ca o umbră funestă. Pretutindeni îl întâmpinau strigăte, îl arătau cu mâna, în timp ce se depărtau în fugă. Martin nu îndrăznea să coboare.

Hotărî să se depărteze, să părăsească imensul perimetru al expoziției, să ia înălțime și să caute să iasă din oraș. Din păcate, soarele se apropia de asfințit. Trebuia să se grăbească. Apusese, și Martin încă mai zbura pe deasupra cartierelor dense. Uriaș orașul acesta, fără sfârșit. Aparatul, deocamdată pur experimental, dispunând de o importantă forță ascensională, nu avea lateral decât o viteza foarte mică.

Noaptea se lăsă brusc. Era îngrijorat. Se gândea la Audrey, la Anie. Se gândea la el.

Să coboare. Unde? Peste oamenii aceștia neștiutori care-i făcuseră semn cu mâna câtă vreme fusese vizibil? Peste casa lui Barry și a familiei sale, peste propria sa casă?

Se întunecase de-a binelea. Plutea peste un covor de negură

tulbure ca un fund de mare cu mâlul răscolit de o furtună. Sau mai degrabă peste un cer, căci albastrul închis și murdar era spart în mod constant de focurile de armă ale luminilor. Bezna se îndesa din ce în *ce,* ocrotitoare, moale ca o blană.

Martin nu coborî totuși. Ceva îl mâna mai departe, cât mai departe de tot ce fusese până ieri, până azi, până acum câteva ceasuri. Se simțea însemnat, purta fierul roșu pe frunte, era degradat pe vecie, scos din rânduri, exclus dintre semeni. O forță mistică l-a atins cu bagheta de foc și iată-l singur, mic și înfricoșător, opus omenirii, primejdios pentru ai săi, condamnat.

Care avea să fie soarta lui de acum încolo? Vedea încă mulțimea fugind îngrozită, cu mâinile în aer. În urechi strigătele de oroare se repetau, se amplificau obsesiv, ca sub bolțile unei catedrale. Ceva se răsturnase în Martin, nu se mai recunoștea.

Și totuși în el rămăsese ceva din omul secolului. Căuta cheia neverosimilului care ținea să i se impună drept evidență, fisura prin care să vadă falsul, dorea din tot sufletul ca totul să se dovedească o farsă macabră, un joc al simțurilor. Era gata să riște pentru a-și inculca o iluzie. O mină străină obligă aparatul să facă, împotriva bunului-simț, cale întoarsă. Zbură o vreme în direcția ciudatului organism tentacular care-i întorsese spatele. Venea către el plin de iertare, de speranță, pornit să uite și să întindă o mână loială sorții.

Intrarea în oraș era străjuită de o construcție dantelată de metal care forma pe deasupra șoselei un arc de triumf modern, eșafodaj necesar instalației de reclamă a celui mai mare cotidian. În fluviul cuvintelor luminoase care izvorau fără încetare anunțând vreme de douăzeci și patru de ore pe zi ultimele știri, Martin își citi numele. O dată, de două ori, de șase ori. Se afla în compania unor cuvinte care însemnau divorțul general, ostracizarea și moartea. Se opri și citi îndelung literele care curgeau ca o apă lunară aici, la poarta nădejdilor. Era târziu, foarte târziu în noapte când se desprinse de strălucirea murdară a ieroglifelor care consemnau într-un limbaj fără sens condamnarea sa.

6

La nouăsprezece minute de la accident, radioul și televiziunea dăduseră alarma. A doua zi, înainte de răsăritul soarelui, începu distribuirea în toată regiunea a contoarelor Geiger. Populația era prevenită să se ferească. La ceasul acela Martin era cel mai celebru om din lume, cel mai temut și cel mai de plâns. În țările bântuite de foamete, oamenii se culcau lângă femeile lor. Cei din temnițe aveau drept la un acoperiș. Condamnații la moarte primeau hrană chiar și în zorile execuției. Numai Martin, singur el pe lume, era în afara tabieturilor lumii civilizate.

Dormise în aer. Niciodată n-ar fi ascultat altfel decât cu un zâmbet debitarea unei asemenea propoziții. Era purul adevăr. După coșmarul zilei trecute, îl cuprinsese prostrația. Abia desprins de lângă sinistrul arc de triumf, mai apucase să se ridice la o înălțime neprecizată. Simțise deodată că nu se mai controlează. Dormea. Sub el, întunericul. Să coboare era riscant. Se fixă într-o poziție convenabilă, sfidând orice risc, se lăsă în voia soartei. Numai lipsa totală a vântului, în orele de mijloc ale nopții, îl făcuse să evite prăbușirea. Prima adiere a dimineții îi zdruncinase echilibrul, încât se trezise brusc, refăcut, cu reflexele la locul lor.

Se simțea normal. Îi era foame și sete. Porni în căutarea unei singurătăți fertile. Când zări o apă curgătoare, coborî și bău. Își spălă fața, după ce-și scosese casca spectaculoasă. Nu și-o mai puse, ci o agăță de centură. Aerul rece era tocmai ce-i trebuia.

Funcționa ca un mecanism. O voce surdă îi cerca un singur lucru, condiție minimă pentru a suporta orice: *nu te gândi.*

7

Martin zbura de-a lungul șoselei, la mică înălțime. În lumina nesigură a zorilor care apăreau timid, nu putea fi văzut. Panglica drumului era dreaptă, ca trasă cu linia. De-a lungul ei gonea o mare mașină hirsută, pe care, dintre formulele de reclamă, se distingea cuvântul „pâine”.

O urmărea de mult. Coborâse anume. Cuțite sălbatice îi sfâșiau stomacul. Mașina oprise la un depozit de benzină și, după ce-și făcuse plinul, pornise mai departe fără măcar să fi deschis promițătoarele uși de metal care-i ocroteau încărcătura. Înghițea kilometri după kilometri și Martin nu știa cum să beneficieze de fericita întâlnire. Goneau, mașina pe șosea, omul în aer, într-un înfricoșător paralelism. Nimic nu-i unea, pasărea și ciudatul animal terestru refuzau să formeze o imagine coerentă.

La ora aceea bărbații se deșteptau, pe tăcute, spre a nu trezi întreaga familie, își beau, îmbrăcându-se, cafeaua păstrată caldă în termos, aruncau o ultimă privire celor ce dormeau încă și plecau încuind ușa. În răcoarea dimineții își dregeau glasurile atacate de tutun, se salutau cu vecinul, încălecau bicicleta ori scoteau prelata mașinii și porneau la lucru. În buzunar simțeau, caldă, cheia micului lor paradis și asta-i făcea să nu le tremure mina pe volan sau pe ghidon.

Mașina intră cu toată viteza în așezarea de câteva sute de case care apăruse ca din pământ. Martin trase disperat manșa. Era tot mai multă lumină. Risca să fie văzut. Își mușcă buzele: dacă oprea…

Șoferul opri, într-adevăr, în spatele unui magazin. Trase la un fel de peron pe care patru vlăjgani care așteptau descărcată cutiile pline. De la o sută cincizeci de metri, Martin privea, blestemând. Sub ochii lui injectați, mașina fu golită.

Era furios. Ar fi vrut să se repeadă într-un picaj amenințător asupra celor de pe peron, care mânuiau cu nepăsare cutiile pline, să bage spaima în ei și, înhățând una din acele pâini de culoarea soarelui, o culoare vitală, să dispară în văzduh. Nu putea însă, așa că nu-i rămânea decât să se uite cum șoferul trântește cu o mișcare neglijentă ușile de metal și se așază la volan.

Mașina se puse din nou în mișcare. Martin o urmă mecanic. Porniseră înapoi pe același drum. Martin coborî, împotriva oricărei logici, avea să încerce. Poate că mai găsește ceva. Înainte de orice trebuie să vadă dacă poate deschide ușa. Această porțiune de drum pe care urmau s-o străbată omul și mașina trecea printr-o regiune puțin populată, era perfect potrivită intențiilor lui.

Cobora mereu. Când ajunse la un metru de sol, grăbi alura în măsura posibilului. Blestemă în gând încetineala aripilor sale. Respira greu. Era încordat ca un arc, de parcă ar fi înaintat pe baza efortului fizic. Inima îi bătea puternic, pumnii strânși făceau ca unghiile să i se înfigă în carne. Mașina gonea ca un drac, nu era ușor să țină pasul. Dimpotrivă, vedea cu ochii cum se depărtează, indiferentă la strădaniile sale.

Era gata să abandoneze când o văzu oprind… O barieră de cale ferată! Un mărfar se apropia. Minutul era prețios. Se năpusti înainte, renunțând la orice prevedere, păstrându-se doar în unghiul de invizibilitate al șoferului.

Trenul trecuse, dar bariera întârzia să se ridice. Martin zbura ca o rachetă. Era aproape, foarte aproape. Întinse mâna să prindă mânerul ușii. În același moment mașina porni. Cu un dureros efort de voință se aruncă asupra vehiculului și în clipa următoare strângea din toate puterile metalul rece al închizătorii. Rămase câteva clipe atârnat. Jetul nu-i folosea la nimic. Îl opri. Cu mișcări grele din cauza costumului și a încărcăturii din spate, răsuci mânerul. O ușă se deschise larg. Omul rămase atârnat în aer. Fu nevoie de un adevărat număr de acrobație ca să atingă cu talpa podeaua mașinii și să se tragă înăuntru. Izbuti. Stătu întins câteva clipe. Era epuizat. În jur nu se vedea nimic. După un timp începu să colinde în patru labe spațiul unde ar fi trebuit să se afle pâinea. Numai cutii goale. Folosi una spre a împiedica ușa să se închidă și să-l prindă ca pe un șoarece în capcană. Controlă apoi cutie după cutie. Erau multe. Simțea revenindu-i disperarea. Cutiile nu păstrau din pâine decât mirosul.

Furia îl făcu să uite orice precauțiune. Trântea cutiile fără să-i pese de zgomot, cu mișcări dezordonate, răzbunătoare.

Degetele căutau înfrigurate, dar nu găseau decât bucățele de coajă prăjită, sfărâmicioasă, nu mai mari decât o unghie. Le aduna totuși, le ducea la gură febril, pierzând jumătate printre degete. Abia sub ultima cutie găsi două cornuri strivite. Le apucă avid, le strânse puternic, precum adineauri mânerul ușii. Introduse cornurile în pieptarul costumului. Unica sa provizie.

Claxonul mașinii îl făcu să revină la realitate. Se năpusti spre ușă. Mașina înainta într-un cortegiu de biciclete și turisme care grăbeau în aceeași direcție. Era prins.

Ce avea de făcut? Să sară din mers, drept sub roțile mașinilor din urmă?

Un aer de resemnare îl cuprinse, cald, odihnitor. Se așeză, întinse picioarele, se lăsă moale. I se părea că aude sângele scurgându-i-se din vine. O senzație de fericire i se răspândi în corp. Închise ochii. Se predase.

Câtă vreme se lăsase dus? Avea impresia că dormise ore întregi. În urmă convoiul crescuse. La fiecare întretăiere i se adăugau alte mașini. Cele mai iuți se străduiau s-o ia înaintea altora. Un facil aer sportiv înviora dimineața oamenilor. În această formație, mereu schimbătoare, ansamblul înainta.

Și deodată mașina opri. Mânat de forțe pe care nu și le cunoscuse, Martin sări în picioare. Acum vor veni. Foarte bine, o să-i primească așa cum se cuvine.

Șuvoiul se scurse rapid prin stânga. Curând, în urmă nu mai fu nimeni. Atunci coborî. Era și timpul. Șoferul venea să închidă ușa care, nu știa cum, se deschisese singură. I-o strigase un confrate care îl întrecuse cu cisterna lui de lapte.

Martin trase manșa și țâșni în aer, liber ca pasărea.

8

Întâlnirea lui Martin cu mașina de pâine avu neașteptate

urmări.

Pe câmpul străbătut de șoseaua cea dreaptă nu avea cine să constate prezența radioactivității. Dar abia intră în oraș convoiul care-l urmase pe Martin că și începură să urle contoarele apărute pretutindeni. Mașinile se răspândiră pe străzi diferite și curând întregul orășel era în picioare, alarmat de semnalizatoare.

Posesorii vehiculelor erau interogați, ridicați cu forța și închiși în dube metalice, spre a fi transportați la clinicile de specialitate.

Mașina de pâine, care mai întârzie câteva minute, fu oprită imediat. În jumătate de oră se aflase pretutindeni de atacul zburătorului. Soarta victimelor era deplânsă pe străzi de către oameni, care lăsaseră orice ocupație spre a comenta evenimentul. Se cereau măsuri extreme, partidul de guvernământ era desființat, opoziția își freca mâinile, preconizând măsuri radicale. O oră mai târziu, în marile orașe apăreau ediții speciale, iar în aceeași dimineață președintele își chemă consilierii spre a discuta situația creată.

Palidă, în fața televizorului, Anie asculta cu sufletul la gură. Încerca o ciudată bucurie: așadar, trăiește. Acolo, în spațiul neprimitor, peste pământul ostil, singur și hăituit, Martin rezistă.

Porni la lucru cu fruntea sus, plină de o mândrie interioară de care se mira ea însăși. Cunoscuții o acostau, interogând-o asupra celor petrecute, făcându-i imputări, jignind-o. În fața birourilor băncii la care lucra, lumea se îngrămădi în juru-i. Câteva voci isterice se întreceau, lătrând ascuțit, s-o batjocorească.

N-a știut niciodată cine a ridicat primul mâna. Și-a dat seama de cele ce se întâmplă numai atunci când toți o loveau. Se zbătu, țipă, dar singură nu putea să li se opună. Când izbuti, fugi spre intrarea băncii. Dar portarul, impozant, i se așeză în față. Știu că n-o să mai intre niciodată în marea clădire cu uși de bronz. Se întoarse pe jos către casă, cu îmbrăcămintea în dezordine, trecând penibil printre pereții de ură care o strângeau.

În aceeași seară, o piatră sparse geamul dinspre alee al casei lui Martin. Anie, care sta lungită pe patul strâns, de pe care nu coborâse de când se întorsese acasă după evenimentele de dimineață, sări în picioare. La cincisprezece metri de ușă se formase un mic grup care comenta liniștit, de parcă nu din mijlocul său zburase piatra. Nimeni nu se temea să fie văzut.

Anie ridică receptorul și chemă poliția. Un glas nepăsător îi recomandă să stea liniștită.

Trecuse o oră și picior de polițist nu se arătase. Între timp grupul se mărise. Ar fi trebuit să plece, dar nu se îndura. Aici era tot ce aveau, fiecare lucru obținut cu greu după ce fusese îndelung așteptat, lira căminul lor, singura legătură a Aniei cu soțul ei. Unde se va întoarce dacă ea părăsește casa? Va încerca să rămână.

Pe urmă sună. Un polițist indispus o informă profesional că avea să petreacă noaptea acolo. Anie îl primi, îi făcu o cafea, stânjenită necontenit de privirile lui pline de dispreț și reproș. Femeia și uniforma statură față în față ore în șir fără să doarmă, fără să vorbească. O vreme, de afară se auziră fluierături și aluzii jignitoare, dar nu primiră niciun răspuns. La ora două ultimii plecară, dezamăgiți, să mai prindă câteva ore de somn.

9

Nat se trezi în sunetul deșteptătorului. Întinse automat mâna să-i apese butonul, dar nu-l găsi. Atunci se ridică brusc în picioare, împotriva prescripțiilor medicului care-l vizita la fermă și care-l sfătuise să nu se dea jos din pat decât la un minut sau două după trezire, când circulația sângelui s-a normalizat. Avea o scuză: nu coborâse din pat, ci se ridicase de pe pledul pe care-și petrecuse noaptea. Ceea ce sunase, departe de a fi un deșteptător, era drăcia aia Geiger care

anunța când vine zburătorul.

Privi în jur cu palma streașină la ochii slăbiți. Nu se vedea nimic. Dintre cutele pledului, tubul Geiger se înverșuna să sune. Nat ridică pușca și trase un foc la întâmplare. Toți oamenii de la fermă primiseră arme și aveau consemnul să fie cu ochii în patru. Boss le explicase: acrobatul ăla n-avea decât să se ducă în altă parte. Aici erau ei și familiile lor și n-aveau chef să colinde spitalele acum, în plin sezon agricol. Nenorocitul ăla cu aripi nu trebuie nici să se apropie de pământurile astea, dacă nu voiau să iasă vorbe că recolta lor e vătămătoare sănătății și să rămână cu produsele nevândute. Dumnezeule, ar fi fost o nenorocire, ar fi trebuit să ardă tot ce făcuseră anul acesta și cine știe câți ani viitori, dacă nu să și trimită coaja cea mai fertilă a pământului undeva în mare sau în cimitirul atomic. Dacă se răspândea vestea că au fost iradiați n-ar mai fi vândut niciodată un pumn de grâu și ar fi crăpat cu toții de foame. Desigur, nenorocitul ăla din cer n-are nici o vină, dar ei sunt mai mulți, trebuie să se apere, au datoria s-o facă. Vorbea și se uita aiurea, spre pereții proaspăt vopsiți, spre bolta bine spălată de ultimele ploi.

Nat înțelese. Acum trăgea, nu cu nădejdea de a-l pedepsi pe necunoscutul din aer, pe care nici nu și-l reprezenta ca pe un om, ci spre a alarma ferma.

Într-un moment, toată lumea era în picioare. Ici, colo sunau alte contoare. Le lăsaseră să sune, deși răspândeau un aer de sinistru, sau tocmai pentru asta. Îi făcea să simtă câte o mână strângându-li-se în jurul gâtului, ceea ce le dădea multă energie.

Boss țipa la toată lumea, împărțea ordine, inutil, deoarece fiecare își cunoștea locul. Oamenii se simțeau foarte bărbați, acum că aveau prilejul s-o arate, și fiecare se adresă cu o severitate inutilă alor săi, la plecare.

Martin se îndrepta către sud. Descoperise, în sfârșit, niște locuri mai puțin înțesate de oameni, deși atât de intens cultivate, încât ar fi trebuit să se gândească de două ori înainte de a se hazarda într-acolo. Dar unde să se fi dus?

Hotărâse să folosească ceasurile confuze ale aurorei pentru

a căuta un loc liniștit unde să coboare, să se descotorosească de bagajul primejdios pe care-l purta în spate și de unde să încerce să ceară ajutor.

Plutea de-a lungul șesului în calmul matinal. Ici, colo vedea acoperăminte improvizate. Sub umbrare se aflau, desigur, o masă și o bancă bătute în pământ. Terenul era curat, măturat parcă. Cât vedea cu ochii, brazdele se aliniau drepte, ca firele de păr pe un cap bine pieptănat.

Simți pe față primele raze de soare. Era răsăritul. Zbură către el.

Prima împușcătură n-o auzi. Se pierduse în straturile văzduhului care se încălzea. După un timp surprinse însă un ciudat nouraș de fum, foarte palid, vizibil numai din cauza înclinației razelor solare. Apoi altul și altul. Apăreau ca din pământ, în cele mai diferite locuri. În sfârșit, auzi și bubuiturile. Realiză: trăgeau în el!

Era neverosimil. Poate alungau ciorile, poate…

Dar nu, erau salvele trase în cinstea lui. De după o brazdă văzu ridicându-se un om purtând pe cap o pălărie cu bor larg. Ținea în mâini o pușcă. O strângea la piept, de-a curmezișul, cu un efort inutil, automat, în vreme ce fugea din toate puterile. Martin venea spre el: fără grabă, aerian, intangibil ca un elf, amenințător.

Omul nu mai trăise niciodată senzația de a hăitui pe cineva.

Privea mereu înapoi, buzele i se diformau violent în strădania lor de a mima spaima, de a-i da materialitatea unui strigăt care nu izbutea să se nască. Sau poate striga, era însă inutil, glasul pierea în aerul cutremurat de alarmă și zgomot, iar fuga peste brazdele proaspete nu avea spor. Căzu de câteva ori, bulgării mari îi săriră în obraz, îl atinseră, moi, umezi, cu o neașteptată familiaritate, încât o clipă uită împrejurarea, se cufundă în apa unei zile obișnuite, răcoroase. Apoi se ridică, fugi mai departe, fără convingere, cu încăpățânare, cu furie, până ce simți că nu mai poate și se prăbuși de bunăvoie, umplându-și arma de pământ, înfigându-și degetele groase în pământ, agățându-se de pământ, semănând în el fiorii care-l străbăteau ca niște reci fulgere, ca niște plante subțiri. Se lăsă

să zacă acolo, printre bulgării sfărâmicioși, nesimțitori. Ridică tocmai la timp ochii pentru a-l vedea pe Martin trecând mai departe, ca printr-un trucaj de televiziune. Odată în spatele lui, prinse curaj. Ferit de privirile arătării, ceva se răsturnă în el. Se simți plin de revoltă împotriva celui care-l mâna peste câmpuri și-l punea să execute culcări în brazde. Se ridică și duse arma la ochi. De pe oțelul încă plin de ulei, cădeau fărâme de pământ în care sticleau, rar, cristale de nisip. Degetele erau negre, unsuroase. Apăsă trăgaciul.

Martin simți o lovitură în piciorul stâng, care-i balansă. Când își dădu seama ce se petrece, se înspăimântă. Continuă să ia înălțime, fără să schimbe direcția. Câmpul se întindea nesfârșit înainte, fără niciun accident, parcă într-adins pregătit pentru asemenea vânători. Rotund și închis, orizontul părea o capcană.

Încercă să miște piciorul și reuși. Rana nu putea fi gravă. Nu-l durea.

Auzi un motor. Dinapoi veneau două mașini ușoare, de câmp, care încălecau brazdele fără nici o dificultate. Erau pline de oameni cu puști și, cum traversau șesul, păreau doi arici mari, neserioși. Numărul armelor era acum destul de ridicat, iar Martin, care lua înălțime, înainta încet. Începu să zboare în zigzag. Împușcăturile nu conteneau.

Era greu să-l mai atingă la patru-cinci sute de metri altitudine. Tremura totuși. Nu era numai spaima, ci mai ales mânia de a fi urmărit astfel, de a fi vânat și ciuda de a nu putea riposta.

Mai presus de orice îi era rușine. Ar fi trebuit să aleagă cel mai agresiv grup și să cadă într-un picaj mortal asupra lui, condamnându-i pe micii infanteriști motorizați la o existență egală cu a sa. N-avea nici o aptitudine pentru a deveni un bun reprezentant al lui Lucifer și se simțea murind când vedea cu câtă convingere, uitare de sine, eroism se aruncă în contra lui oamenii pe care-i salva. Vedea cum, sub asaltul neobosit, legăturile sale cu lumea se șubrezesc, minându-se fibră cu fibră, și era greu să prevadă până unde pot ajunge lucrurile.

De jos răpăiau împușcăturile, piciorul îl durea și simțea o

sfârșeală despre care nu știa dacă e din cauza spaimei, a foamei sau a glontelui.

Peste câteva minute intră într-o zonă de liniște. Răpăitul puștilor scăzu în intensitate, până se șterse cu totul din auz. Crezu că leșină. Privi în jos. Câmp nesfârșit, brazde largi, de-a curmezișul celor de până acum. Tresări din tot corpul, parcă ar fi căzut. Dedesubt, cât se vedea cu ochii, oceanul.

10

Era un act disperat, un gest de sinucigaș. Dar nu mai putea suporta, nu se mai controla. Dorea liniște. Valurile lungi cât orizontul, rostogolindu-se abia vizibil, îi provocau un sentiment de împăcare, de veșnicie.

Plană astfel între cer și apă un timp nedefinit. Păsări mari îl înconjurară cu strigăte dizgrațioase. Martin dădu din mâini ca să le alunge, dar curiozitatea lor era mai puternică. Îl părăsiră, dar numai ca să revină, primejdioase, agasante. Îi cârâiau în urechi, holbându-și ochii rotunzi, dornice să pipăie cu ciocul. Veneau mereu altele, dându-i ocol, încât devenea tot mai dificil să le alunge. Le primi cu blesteme pe care furia le prefăcu în sunete nearticulate. Inutil. În fiecare clipă o pasăre sau alta nimerea în dreptul jetului care le arunca în jos cu putere. Acelea reveneau isteric, năpustindu-se asupra agresorului, care înregistră primele ciupituri. Aveau ciocuri tari și reci ca piatra. Martin începu să-și agite cu disperare mâinile și picioarele, să se dea peste cap, rostogolindu-se deasupra deșertului de apă ca într-o încleștare cu diavolul. Păsările fură mirate de reacția confratelui lor și îl părăsiră, pe rând, lăsându-l epuizat, umilit de lupta inegală. Își simțea nervii ca pe niște zdrențe.

Și în acel moment Martin crezu că vede în solemna și necontenita înaintare a oceanului un punct nemișcător. Nu se

gândise că ar putea întâlni o insulă. Și totuși iat-o în față, un punct abia vizibil de la înălțimea lui, exista totuși, putea fi văzută, atinsă. Coborî către ea. Se materializa sub ochii lui. Punctul incert căpăta contururi, își trăda asimetria, căpăta certificatul de realitate. Pe măsură ce se apropia, valurile creșteau în amplitudine, zgomotul îl apăsa, greoi, sufocant.

Era o stâncă de câțiva metri pătrați, piatră seacă, două-trei muchii lustruite și o suprafață centrală mâncată ca de vărsat. Aici puse Martin piciorul pe teren solid prima oară după ore și ore de zbor. Se lăsă să cadă, se întinse pe această masă grosolan tăiată, aplecată într-o parte, gata să-l verse în ocean. Desfăcu brațele în cruce și încercă să respire. Nu putea. Ochii îl usturau. Atunci, ca ploaia pe un ținut secetos, veniră lacrimile. Primele fură dureroase ca un acid. Pe urmă nu mai ținu seama de nimic și plânse îndelung.

Își revenise. Oceanul își sălta valurile ca pe o minge pe care o arunca și o prindea înapoi, necontenit. Fața i-o uda o bură sărată a valurilor sparte în stâncă.

Aparatul zăcea alături. O mișcare și ar fi fost înghițit de apă, ar fi scăpat pentru totdeauna de cauza tuturor nenorocirilor sale. Dar aceasta nu era cu putință. Nu avea cum să rămână aici. Legați unul de altul, ca printr-un lanț nevăzut, aveau să rămână împreună până la capăt.

11

Dormise mult. Acum era întuneric. Se trezi ud la picioare. Rana îl ustura. Întinse mașinal mâna după aparatul de zbor. Nu se mai afla la locul său.

Nivelul apei se ridica. Era fluxul? Pășind în patru labe, plescăind în apa care acoperea porțiuni tot mai mari din insula sa, Martin căuta orbește. Nu putea crede că aparatul dispăruse definitiv, că avea să sfârșească aici, o dată cu creșterea

oceanului.

Moartea în valuri. La asta nu se gândise niciodată. Sau dacă o făcuse, văzuse ziua verdele adânc al apei. Îl asista tăcuta populație a oceanului, peștii cu dungi, poate rechinii, în apă lumina ar fi căpătat fastul unui apus de soare, iar moartea lui solemnitate. Noaptea însă și singurătatea le refuza.

Își zdrelise mâinile, dar nu o simțea. Nu mai știa în ce direcție fusese aparatul. Pierduse orice simț de orientare, înainta mereu mai adânc în apă, cu disperare și tenacitate, hotărât să cotrobăiască tot fundul oceanului la nevoie.

Și, împotriva hulei, a fluxului, a întunericului, împotriva lipsei de metodă, îl găsi. Îl apucă strâns, îl ridică pe ultima palmă de stâncă încă neinundată și-și petrecu pe după umeri curelele. Avu o șovăială: și dacă nu mai funcționează? Se înălță în văzduh ca o lumânare.

12

Zburase în noapte de-a lungul coastei până descoperise această mare zonă izolată. Cu mii de precauțiuni coborâse într-un luminiș. Noaptea era rece, dar vegetația îl apăra de vânt. Rupse un maldăr de crengi și-și făcu un culcuș. Se întinse pe ramurile elastice, bogate în frunze, cu satisfacția cu care s-ar fi lungit într-un pat. Surise în beznă. Ideea de confort nu dispăruse de pe paleta lui, își schimbase numai delimitările.

Nu putu dormi. În jur tufișurile foșneau în misterioase mișcări și trosneau crengile uscate. Uneori izbucnea un violent fâlfâit de aripi sau vreun mic patruped executa un salt. Pământul însuși părea că respiră și multă vreme îl ascultă.

Frunzișul era des, dar aparținea unor arbuști nu prea înalți. Printre vârfurile lor se vedeau stelele. Luna lipsea.

Privi îndelung aștrii somnoroși. Tihna lor îl înduioșa. Păreau luminile familiare ale unor case de care fiece clipă îl

apropia. Nicio lumină de pe Pământ nu mai avea pentru el o asemenea încărcătură intimă.

Se gândi la Anie, la copil. Ce făceau în momentul acesta? Era miezul nopții. Audrey dormea, fără grijă, și nu e sigur că printre ursuleții și arlechinii visurilor ei se amesteca și Martin. Anie însă veghea, fără îndoială. Trebuie să-i fie greu în mijlocul acestei lumi ostile. Se gândește, desigur, la el, iar când aude soneria tresare de o speranță absurdă. Uneori privește, pe fereastră, cerul: cine știe…

Martin se răsucește, nervos, în așternutul său vegetal. Cum i-ar putea trece prin cap să se apropie de Audrey! Să-i transmită el însuși îngrozitoarea maladie a radiațiilor!

Martin într-o situație melodramatică - cine-ar fi crezut? Simțul umorului știe să dispară, pudic, în unele ocazii. Cel puțin la oamenii sănătoși.

E drept, sănătatea lui Martin rămânea o legendă. Nervii lui nu aveau să mai reziste mult. Uneori și-i simțea flasci, atârnând ca niște frânghii prea largi. Alteori îi stăteau gata să plesnească. În fine, piciorul…

Nu mergea prea rău. Starea de continuă alertă a organismului îi pria. Împotriva așteptărilor, neglijența totală și poate apa de mare făceau rana să evolueze bine.

Martin își examina cu obiectivitate calmul. Lira grețos, teatral. O situație imposibilă trebuie curmată cu mijloace violente, exterioare ei. Un impas își află ieșirea în abordarea problemei dintr-un alt punct de vedere. Avea nevoie de un reviriment, de o răsucire interioară. O întrezărea, dar o refuza. Știa, ar fi fost de ajuns să schimbe situația sa de vânat hăituit cu cea ofensivă, de răzbunător. Nu era prea greu să se imagineze pe sine prăbușindu-se ca o plagă asupra centrelor populate, infectând orașe și ape, urmărind copiii, transmițând amenințări și punând condiții. Un bărbat întreprinzător ar fi preschimbat situația sa disperată într-o platformă. Vreme ele câteva săptămâni sau ani ar fi fost stăpânul lumii, bărbatul a cărui privire ucide, omul mortal. Un cuvânt, și cele mai alese daruri ale Pământului s-ar fi expus pe mese întinse pentru el. Un altul, și cel mai orgolios palat l-ar fi adăpostit. Ar fi avut

totul, fie și pentru o zi. După care ar fi știut să-l arunce în aer, să-l otrăvească, să-l înece.

Nu era omul. Nu ar fi putut și nu s-ar fi bucurat să obțină toate acestea. Desigur, nu era nici omul aventurii sale, omul care să petreacă nopți în șir sub cerul liber, care să doarmă în aer sau pe o stâncă scăldată de valuri. Acestea cel puțin îi fuseseră date, el n-ar fi putut să le schimbe pentru ceva tot atât de aventuros, dar de o amploare sporită. Era omul resemnării, al defensivei, un laș poate, de care sportivul care se crezuse până ieri ar fi râs.

Își aminti cu dezgust senzația fizică a curajului pe care o încercase la prima sa ascensiune, de probă, cu aparatul. Se simțea un adevărat cosmonaut, căruia spațiul i se pliază, supus, la picioare.

Ridicol. Cunoașterea de sine nu-i servea la nimic. Avea să crape la fel de bine ca un ignorant sau un negustor în prăvălia lui. Să crape și să nu le mai vadă pe Audrey și pe Anie.

Stelele dispăruseră pe nesimțite. Un gri-albăstrui scălda cerul cu o leșie odihnitoare. Martin se ridică, făcu câțiva pași. Părăsi luminișul, traversă încă o porțiune împădurită și deodată se văzu în preajma unei construcții ciudate.

Un gard înalt o înconjura, betonul fiind continuat cu sârmă ghimpată. Îngrădirea delimita un teren imens. Apoi, ici și colo, se vedeau părțile superioare ale unor clădiri. O închisoare, desigur.

Prima reacție a lui Martin fu să fugă. Rămase totuși. Ciudat, distanța până la trista instituție nu era prea mare și totuși niciun semnal nu-i anunța apropierea. Nu cumva îi scutiseră de contoarele Geiger pentru faptul că aici se aflau răufăcători? Atunci ar fi avut o șansă.

Reveni în pădure. Căută îndelung până află o scorbură potrivită. Ascunse acolo aparatul și costumul. Rămase în tricoul de lină și pantalonii care ar fi putut trece drept sportivi. Și astfel, cu mâinile goale, dădu ocol zidului de beton în căutarea porții.

Descoperi o intrare foarte simplă, fără nici o inscripție. Sună și i se deschise. Un paznic îl cercetă din priviri. Martin făcu tot

ce putu pentru a nu se lăsa intimidat.

— Cauți de lucru? îl întrebă, firesc, omul.

Se înțeleseră imediat. După un ceas de așteptare, un grăsun foarte energic îl puse să spargă lemne și să le care.

— Aici ne gospodărim singuri, sporovăia acela. Statul nu ne dă decât o subvenție. Controale - din an în paște. E prea departe de centru. Și nimănui nu-i face plăcere.

Martin nu fu prea harnic. După câteva brațe de lemne simți că se pierde. Îl culeseră de jos leșinat.

— Foamea, explică atunci când putu să vorbească.

— Ce nu spui, omule! se supără grăsunul.

În timp ce mânca, înghițind cu greu noduri dureroase, șeful îl întrebă:

— De unde dracu ai evadat?

Martin îl privi cu ochii în alarmă.

— Stai liniștit, băiete, aici nu te caută nimeni! râse grasul. Dar să știi că ai haz!

Martin râse și el. Evident, din punctul de vedere al grasului era spiritual un evadat care se ascunde într-o închisoare.

În aceeași seară gustă deliciile unei băi calde și ale unui așternut veritabil, deși cazon. Când putu închide după el ușa unei chilii în care avea să stea singur, căzu în genunchi și mulțumi proniei.

13

Din copilărie Martin nu mai cunoscuse o asemenea perioadă idilică. Revenise către o viață de o simplitate amețitoare: muncea, se hrănea, se odihnea. Nevoit să ocolească pe curioși, era respectat în această dorință a sa atât de cei care-i credeau o companie periculoasă, cât și de ceilalți, care-l socoteau mai prejos de pretențiile lor. Pe urmă, oamenii aceștia aveau o viață constituită. Familiști sau nu, toți se aflau aici de

ani lungi, aveau obiceiuri statornicite.

Martin dormea enorm. Cu toate acestea nu arăta prea bine. Desigur, era departe de scheletul, numai ochi și nervi, care sunase într-o zi la poarta penitenciarului. Dar simțea măcinându-l un rău ascuns. Îl cunoștea. Viața continua totuși să-i pară frumoasă. În zilele prigoanei învățase să aprecieze prezentul și acesta îi era favorabil. Ar fi trebuit să vadă un doctor, dar nu-și putea permite luxul. Ar fi fost imediat descoperit.

Într-una din zile, grasul îl sui într-o camionetă și plecară împreună în orășelul cel mai apropiat. Martin fu cuprins de neliniște. Grasul îl calmă:

— N-ai nici o grijă, ești cu mine…

Făcură târguielile hotărâte, iar Martin încărca în mașina lăzi și pachete de tot felul.

De la primul contact orașul îi plăcu. Recunoscu aglomerația umană, ritmul fericit al trecătorilor având un țel ușor de numit și o viață normală. Un aer de inocență îi învăluia pe acești naivi preocupați de treburi zilnice, grăbiți să muncească, grăbiți să ia prânzul printre ai lor, grăbiți să prindă un meci ori să se instaleze în fața televizorului. Reclamele celor câteva cinematografe țipau de naivitate și nu lipsea circul.

Martin folosi câștigul primei săptămâni pentru a-și completa garderoba. Pe o aripă a camionetei scrise câteva rânduri:

> *„Dragă Anie,*
>
> *Arde imediat această scrisoare. Vreau doar să-ți spun că trăiesc fi sunt în siguranță. Îmi pare foarte rău că ți-am adus atâtea necazuri. Te sărut și o îmbrățișez pe Audrey. S-ar putea să nu ne mai vedem niciodată. Orice s-ar întâmpla, fii binecuvântată."*

Renunță să semneze. Închise plicul și scrise, cu o mână tremurătoare, adresa bine cunoscută. După ce zvârli plicul în cutia poștală, degetele îi întârziară pe metalul rece, ca o mângâiere.

La întoarcere adormi pe locul său, legănat de mersul mașinii. Grasul râse protector și-l lăsă în pace.

14

Într-o zi profită de un drum în afară pentru a controla dacă aparatul se află la locul său. Era neatins. Mai departe descoperi un mic râu. Se dezbrăcă și păși în apa călduță. Rana de la picior se închisese. Pielea îi era bronzată și lucea sub soarele puternic. Pășea pe fundul pietros, având o savuroasă senzație de înțelegere, de împăcare cu natura, cu viața. În sfertul acela de oră îi fu greu să creadă că este iremediabil bolnav. Gândul îl fulgeră totuși. Observă fără nici o tresărire că liniștea lui pune în primejdie pe cei din jurul său. Consemnă faptul că nu se simțea responsabil. Urmărirea îndelungată îi atenuase simțul moral? Etica celui dezavantajat de soartă e totdeauna elastică. Și apoi toate astea nu făceau să pălească lumina soarelui, cerul rămânea de un senin absolut, aerul bun se cerea tras adânc în plămâni. Gol ca la judecata de apoi, o făcu fără nici o remușcare.

La întoarcere ieși din pădure într-un punct pe unde nu mai trecuse. Descoperi că penitenciarul are o latură pe care nu i-o știa. Zidul de beton se întrerupea aici pentru a se deschide o poartă masivă, înfricoșătoare cu plăcile ei de metal terminate în sulițe ascuțite. Pe nicăieri nu puteai arunca o privire în interior. Își aminti că nici accesul în instituție nu-i permisese să vadă mai mult decât bucătăriile și încăperile personalului.

Se apropie. Deasupra porții, o placă ce lipsea intrării lui pentru simplul motiv că aceea era intrarea de serviciu.

Tresări cu atâta violență, încât se trezi cu un pas mai departe decât fusese cu o clipă înainte. În același timp își simți picioarele amputate, absente. Dintre cuvintele seci ale inscripției, ochii săi încremeniseră pe unul: „Leprozeria…”

15

Era departe, la celălalt capăt al pădurii, așteptând, nu știa nici el de ce, înserarea pentru a se opri și a judeca situația.

După ce fusese orb și surd opt zile în șir, întâlnise acum chiar și pe una dintre potecile pădurii inscripția: „Atențiune, vă apropiați de o leprozerie”. Desigur că pe șoseaua pe care trecuseră către și dinspre oraș străjuia o inscripție mult mai vizibilă. Nu o văzuse la dus pentru bunul motiv că placarda trebuie că-și avea fața spre oraș. Iar la întoarcere dormise…

Rațiunea încerca zadarnic să-l oprească, picioarele îl duceau singure. Nu, asta nu, spunea totul în el. Și totuși acolo aflase tihnă și nepăsare, adică ceea ce prețuia mai mult pe lume în acest moment.

Cum se explică, își spunea, că n-am auzit pomenindu-se în atâtea zile cuvântul lepră? Era lesne de înțeles. Cei de acolo trebuie să evite cuvântul blestemat la fel cum credincioșii evită să rostească numele diavolului pentru a nu-l invoca.

O vie senzație de scârbă îl urmărea. Se simțea fanat, infestat, deși nu văzuse niciun lepros. Își simțea pielea străină, murdară, avea impresia că ar putea-o sfâșia de pe sine, într-o purificatoare năpârlire. Nu suporta să se atingă cu propriile sale mâini și se spălă în fiecare izvor întâlnit cu senzația totuși că atinge o apă impură.

Plecarea lui era absurdă. Leproșii erau cea mai bună companie pentru un ciumat. Nu se putea însă opri să fugă, să pună distanțe cât mai vaste între el și aceia în care refuza să se recunoască. Niciodată nu ne asociem cu plăcere ființa de a unor condamnați, nici atunci când pieirea noastră e mai aproape. Nici chiar într-o situație pozitiv similară nu admitem că am avut aceleași mobiluri și am suferit același eșec. În materie de rău omul are mai mare nevoie de originalitate decât în bine. Nu există o ființă pierdută care să nu creadă și să nu spună: Eu sunt un caz special…

Seara veni enervant de încet, sosi totuși, iar Martin se putu

întoarce spre sine, așa cum hotărâse.

Care era situația lui? Avusese un accident nefericit, care făcuse din el un purtător al pericolului pentru oricine l-ar fi întâlnit. În primul moment ar fi putut evita conflictul general aruncând la întâmplare funestul aparat devenit un furios răspânditor al morții și supunându-se tratamentelor de rigoare. Un orgoliu stupid îl făcuse să creadă însă că nu are dreptul să azvârle oriunde pachetul său de plutoniu, că trebuie să-l scoată dintre ai săi, să-l depună la loc sigur și să se ascundă el însuși ca pe un izvor al răului. A fost o reacție de moment, o aberație umanistă, lipsită de baza solidă a egoismului.

Apoi a fost prea târziu, pierduse momentul, gestul său fusese interpretat pe dos. Salvatoarea sa îndepărtare era unanim înțeleasă ca un act de sfidare, de agresiune, fuga sa tracasantă, cu bruște apariții în locurile cele mai felurite, gândită ca un război al individului față de societate. Nu pricepuseră, era prea simplu, la îndemâna oricărui părinte care-și iubește copilul și, cel puțin intențional, e gata să se sacrifice pentru el. Oamenii nu-și recunosc decât cu greu unii altora bunele intenții, mai curând le răstălmăcesc, oricât de fortuit, în rău. Numai câteva ore trecuseră de la nenorocire și Martin nu se mai putuse face înțeles, el și lumea vorbeau limbi diferite. Bruschețea acestei prefaceri ar fi înstrăinat pe oricine. După două zile, Martin nu se mai simțea responsabil și dacă pentru el Dumnezeu n-ar fi existat, l-ar fi inventat spre a putea face apel la un judecător imparțial al nevinovăției sale.

Situațiile false falsifică însă. În dreptatea lui, Martin se opunea totuși societății, era de partea cealaltă. În situația dată, coexistența devenea prin forța lucrurilor o luptă. Fiecare bucată de pâine și orice gură de apă se obțineau printr-o mică încălcare a intențiilor sale inițiale, printr-un compromis cu inocența sa, încât, la sfârșitul încercării, Martin se găsea la fel de vinovat ca în viziunea lumii despre zburătorul singuratic.

Ce avea de făcut? Ultima suflare de inteligența i-o repeta: să se întoarcă printre leproși, Dar Martin rămăsese om și prin aceea că nu totdeauna era în stare să prefere ceea ce e rațional.

Cum totul îl alunga în direcția opusă înfricoșătoarei oaze ce i se oferea, își continuă drumul fără popas.

16

Norii înaintau la mică înălțime. Plumburiul închis contrasta cu viteza lor de pasări informe, grăbite spre înfruntări catastrofale.

Bolta se acoperise pe neașteptate, ca uneori vara, surprinzându-l pe Martin în plină evoluție aeriană. Traversarea norilor îi păru o experiență amuzantă, o ațâțare neobișnuită îl determină să încerce aceste perne gigantice care ispiteau către joc.

Se repezi cu capul înainte, râzând cu dinții strălucitori, în magnificul perete care măsura câțiva kilometri. Părea o trena albă cu neregularități moi, bine delimitată în spațiu, și care trebuia să se dovedească elastică. Pătrunse în vălul abia transparent cu bucuria rea a copilului care rupe o floare. Se trezi într-o 7. I cenușie, într-o ceață banală și rece. Era dezamăgit. Fastul exterior promitea delicii, dar dincolo de aparență regăsea o stare apropiată de a sa: lipsa de integritate. Se lăsă o vreme în voia gândurilor. Ziua artificială, ziua dinăuntrul norului scădea fără încetare, se topea într-un amurg înghețat. Vedea repezindu-se, dându-i ocol și venind asupră-i suluri de vapori denși, dragoni fără formă, și mai întunecați decât restul acestei lumi fără culori. Era o fierbere, o mișcare condusă de mobiluri ascunse, asista, intrus, la un mister al naturii.

Simți o apăsare. Era muntele alb, prin ale cărui temelii rodea ca un cariu.

O lovitură bruscă, de o violență nimicitoare îl copleși. Avu senzația materială că se prăbușise cerul. Mase compacte de materie dură îl strângeau din toate direcțiile, strivindu-l ca sub

niște fabuloase ruine. Când își recăpătă auzul înțelese: fusese tunetul. Se mai auzea, departe, rostogolul ecoului.

Martin începu să se agite. N-avea chef să-l prindă furtuna. Se aruncă în direcția dinspre care abordase norul. Nu putea fi prea adânc împlântat în substanța lui. Zbură îndelung, dar nu izbuti să părăsească ființa pufoasă, acaparatoare, care-i ascundea ieșirile. Se repezi într-o altă direcție, fără mai mult succes. Întunericul se făcea tot mai dens. Un nou tunet îi sfâșie timpanele îndurerate. Sub răpăitul imenselor tobe cerești vibra cu tot corpul, ascuțit, dureros.

Un fulger incendie întregul spațiu cu o flacără orbitoare, albastră. Epicentrul fusese departe, dar Martin se simți ars. Prin extremitățile corpului său se scurgea, cu înțepături, electricitatea. În contrast cu scânteia fantastică ce crăpase cerul în blocuri asimetrice, întunericul se prefăcuse în beznă. Martin începu să coboare. Simțea pe obraz bicele aerului care suia, uneori fierbinte, din apropierea vetrei fulgerelor, alteori rece, semănat cu țepi microscopici de gheață. Cobora, cobora, dar masa cețoasă părea că inundase spațiul, se identificase cu el, devenise o realitate fără început și sfârșit. Peste creștetul său, zeii băteau iarăși tobele în timpi anarhici și jucau torțele ca niște jongleri. Bacanala devenea mereu mai gălăgioasă, rotirea silfidelor în dansuri bezmetice antrena ceața în vârtejuri pline de eleganță. Era înfricoșător.

Martin pierduse noțiunea spațiului, dimensiunile nu-i mai spuneau nimic. Se afla oare la sute de metri în aer sau gata să se frângă de pământ? încetini, prudent, coborârea.

Tresări. Cineva îl atinsese pe umăr. O atingere hotărâtă, însă ușoară. O picătură de ploaie. Surâse și o sparse cu mâna Era mare și caldă. Acum îl izbeau picături invizibile în ceața neagră, care topea orice contururi. Își plecă pe spate capul, cu ochii închiși, lăsând apele cerului să-i spele fața. Apoi bău îndelung, fără sete.

Și deodată ploaia se dezlănțui. În suspensia tăcerii dintre marile prăbușiri sonore, se auzeau stropii unindu-se. Într-o clipă fu ud până la piele. Își desfăcu anevoie casca plină de apă, și-o puse pe cap. Un violent răpăit de mitralieră răsună în

sfera metalică. Ploaia îl apăsa, îl antrena în căderea ei vertiginoasă, încât Martin trebui să-i răspundă trăgând manșa la maximum. Era o luptă surdă între ploaia care, cu brațe de apă, se agăța de omul cu aripi, îngreunându-l, sfâșiindu-l, geloasă, și elanul zburătorului spre înălțime. Un duel inegal, în care cascadele ploii aveau avantajul. Martin se înăbușea în sfera sa fără aer. Apa din jur îl apăsa ca un munte răsturnat. Gâfâia, îndârjindu-se împotriva stihiei, părându-i-se că astfel ajuta forțele care-l mențineau în aer să străbată, prin însăși carnea agresorului, la un liman. Urca sau cobora? Nu putea s-o știe. Trecea într-un sens nedefinit printre umbrele ceții, străbătea vaporii fierbinți din preajma fulgerelor, carbonizat de lumină, spulberat de zgomot, o fărâmă nesigură de existență rătăcită printre ciclopii dezlănțuiți. Ploaia cădea ca un singur masiv de apă, cădea fără preget, grea și plină de coeziune, antrenând totul. Fulgerele cădeau și ele, ceața cădea și deodată Martin țâșni deasupra furtunii, țâșni din materia zbuciumată, ca un suspin de pe buzele muribundului. Peste Sahara întinsă și albă a norilor, soarele netezea un nisip auriu de lumină.

17

Brusca dispariție a lui Martin nu făcu decât să intrige și mai mult lumea. Gazetele îi acordau același spațiu imens ca și în zilele în care publicau comunicatele de război. Acum spațiul îl ocupau în majoritate speculațiile belicoase, presupunerile cele mai înfricoșătoare, născute anume spre a se vinde și care erau cu o repeziciune de necrezut asimilate de masa consumatoare. Odată trecute prin această fază, invențiile deveneau fapte și se putea scrie din nou despre ele, cu amplificările de rigoare, ca despre manifestări de opinie publică.

Agresiunea lentă a cartierului împotriva Aniei lăsase în

curând loc amenințărilor fără rețineri. Prezența poliției nu liniștea lucrurile. Într-o zi Anie fu chemată la un for superior al acestei instituții, unde i se puseră în față acte noi pentru ea și fetiță, pe un alt nume, și două bilete de avion pentru o localitate din partea opusă a țării. Era tot ce se putea face pentru ele. Anie se simți arsă de rușine, protestă, refuză să-și părăsească astfel soțul, dar sfârși prin a primi de dragul copilei.

Plecă fără să mai treacă pe acasă, fără niciun bagaj.

După două zile, locuința părăsită fu obiectul unui bombardament cu pietre. În aceeași seară, o ceată de băieți hotărâți sparseră ușa și devastară totul, spărgând mobilele, despicând tapiseriile, sfâșiind tapetele, după care dădură foc casei. Întregul cartier veni să privească, iar pompierii nu îndrăzniră să se apropie.

La această adresă sosi misiva lui Martin. Poliția o întoarse pe toate fețele, descifră sensurile cele mai ascunse și deduse, elementar, că ștampila poștei indică regiunea în care se ascundea răufăcătorul.

Atacurile la adresa conducerii statului determinară măsuri totalitare. Armata inundă sudul. Populației i se distribui arme. Dar cel căutat se vârâse în gaură de șarpe.

Murise poate? Nu era prin aceasta mai puțin periculos. Undeva continua să existe sursa de radiații. Inundația de contoare Geiger, marfa cea mai căutată a sezonului, nu mai părea eficientă. Omul se ascundea în regiuni slab populate.

Aviația fu mobilizată. Înzestrată cu aparataj special, executa zboruri de mică altitudine de-a latul întregii țări. Numeroase surse de iradieri fură depistate și înlăturate cu această ocazie. În curând avea să vină și rândul lui.

Se hrănea cu rădăcini și bea apă, după care vărsa totul. Stomacul refuza vegetalele neprielnice, iar apa i se părea că vine din ținuturile abia părăsite. Se simțea din ce în ce mai slăbit. Șira spinării îl fulgera și avea halucinații. De câteva ori se trezi în alte locuri decât se culcase. Viața devenea de neîndurat. Suporta totuși, temându-se să nu se abrutizeze, să înceteze a mai înregistra timpul și suferințele, încurajându-și absența.

Într-o dimineață i se păru că aude zgomot. Undeva, departe, se auzeau focuri de armă. Erau poate vânători sau fermieri care împușcau ciorile, sau un poligon de instrucție. Zgomotul se apropia. Își aminti că în zilele din urmă auzise în repetate rânduri zbor de avioane. Dar ele nu puteau să aibă nici o legătură cu Martin.

Împușcăturile se apropiau cu încetineală, dar necontenit. La un moment dat se distinseră voci.

Martin intră în alarmă: era din nou hăituit. Îl dibuiseră. Își mușcă pumnii pentru că nu rămăsese la leproși, acolo n-ar fi îndrăznit să-l caute. Și dacă totuși… Doar lepra nu se scurgea prin aer, el însuși pătrunsese fără primejdie, așa ar fi putut și ei…

O expresie de șiretenie își făcu loc pe fața lui Martin. N-aveau decât să răscolească pădurea. Nu-l vor găsi.

Căută un luminiș. Fără cel mai mic zgomot, își trase pe umeri aparatul de zbor. Se ridică în aer, cât mai sus. Când socoti că jetul nu mai putea fi auzit de jos, porni în direcția urmăritorilor. Privi cu ochi de vultur către aceia care nu-l mai căutau în aer. Îi zări trecând printre coroanele turtite ale copacilor. Întârzie asupra lor, strângând dinții, cu o nemaigustată satisfacție. Părea că vede razele ucigașe traversându-i ca pe niște siluete goale și înfigându-se în pământ. Apoi îi depăși, lăsându-i să întoarcă pădurea cu susul în jos.

Era din nou în văzduh. Desfăcu brațele, respiră adânc. O bucurie ciudată îl învălui. Aici, la înălțime, totul era altfel. Urmărit sau ba, nu mai era un fugar. Pădurea i se pleca la picioare, apele îl priveau cu ochi umezi, orizontul îi întindea

mâinile. O adevărată beție îl cuprinse. Se lansă în spirale savante, pe care le crezuse uitate, valsă cu aerul și cu vântul, lăsându-se șfichiuit de viteză, curățat de tot ce acumulase josnic și meschin în veșnica dare înapoi care e apărarea. Dansa inconștient sub cumulușii spectaculoși, mângâind cu palma crestele îndepărtate ale unor munți necunoscuți. Cu el dansau, apropiindu-se, depărtându-se, covorul stufos al pădurii, văile râurilor, drumurile întretăiate. O totală lipsă de griji însenina lumea de care se găsea din nou atât de legat.

Și atunci apăru elicopterul. Martin își amintea că scăpase cu bine din lupta cu păsările, de aceasta nu se temea câtuși de puțin.

Aparatul șovăi în aer. Îl reperaseră, și asta îi speria. Făcură un ocol respectuos la o distanță apreciabilă. Între timp raportau. Martin nu simțea nici o îngrijorare. Cumulușii se roteau, iar copacii săltau către el tot atâtea explozii verzi.

Elicopterul se apropia. Trăgeau de zor, dar nu-l nimereau. Apoi armele tăcură și aparatul se năpusti singur asupra omului-pasăre. Dar Martin nu mai avea poftă să fugă, nu mai voia să se lase hăituit, era bine dispus, ținea să fie lăsat în pace. Rămase pe loc.

Elicopterul avea botul rotund și lucios, în el se oglindeau diform cerul și soarele. Era frumos. Curând putu să distingă mișcarea din cabină. Trei oameni se agitau, dând din mâini, făcându-i disperat semne. Martin nu se clintea. Botul de plexiglas se năpustea drept asupra sa și el privea cu un fel de liniște apropierea lui și imaginile reflectate în el, care se măreau din ce în ce. Era un joc de culori, de reverberații, odihnitor, feeric. Singurul element distonant putea fi socotit zgomotul formidabil al motoarelor, care se prăbușea peste el ca un perete. Îl simțea înaintând, împingându-l cu undele sale invizibile, un adversar nevăzut și greu de învins.

Și deodată botul elicopterului trecu razant peste el. O roată fu gata să-l decapiteze, dar în clipa următoare aparatul era departe. Mânat de rațiuni care aveau să-i rămână secrete, părăsea câmpul de bătaie. Martin obținuse încă o inutilă victorie.

Aceasta îl întristă. Nu avea ce face cu ea. Se simți neglijat, plictisit. Porni, fără chef, drept înainte. Dedesubt defila iarăși verdele câmp de bătaie al pădurii. Apoi începu șesul pustiu. Zbură astfel o vreme. Deodată văzu că pe sub el trece patrulaterul leprozeriei. Fluieră lung, în semn de salut, și putu să vadă cum oamenii dintre complicatele îngrădituri care împărțeau terenul priveau către el. Continuă să planeze în aceeași direcție.

Ziua se apropia de sfârșit când apăru oceanul. Îl revăzu cu calmul întoarcerii acasă. Nici măcar nu căută din ochi insula de piatră, greu de regăsit în negura înserării. Zbură înainte, fără oprire, multă vreme, până ce noaptea cuprinse totul și stelele apărură din nou și atunci trase iarăși de manșa de fildeș a aparatului său și porni într-un zbor hotărât către ele.

SPIRALA VIE

1

— Este rândul dumneavoastră, spuse maestra. Premiera trecu după un paravan unde o aștepta rochia de marinii. Se auzi un fâlfâit ușor, de țesătură în cădere moale. Un aer de intimitate domnea în această încăpere în care până și aerul respira feminitate.

— Tot nu vreți s-o îmbrăcați direct pe corp? S-ar mula cu mult mai bine, reluă maestra o discuție anterioară. Încerca să pară nepăsătoare, dar își trădase neplăcerea de a nu fi fost ascultată.

— E puțin cam neplăcut la atingere materialul acesta rece ca o piele de șarpe, se justifică femeia înaltă, croită în linii sigure și pline de inspirație. Un ușor frou-frou îi acompanie cuvintele. Apoi clănțăniră dinții de șoricel ai unui fermoar.

Când ieși din spatele paravanului, purta o somptuoasă toaletă de seară, de o croială totuși simplă. Materialul se drapa în jurul femeii în spirale savante, ca și cum ar fi îmbrățișat o coloană. Pereții în verde îi împrumutară ceva din culoarea lor.

— Superb, aprobă maestra. În fața oglinzii, premiera îi împărtășea, interior, părerea.

După câteva minute ieși pe estrada, unde fu primită cu exclamații de spontană admirație.

— Dați-mi voie să vă înfățișez un material nou, o textură pe care n-ați mai întâlnit-o. Casa noastră de mode se bucură că are satisfacția să v-o înfățișeze prima.

În sala rotundă, cochetă, se auzi o rumoare binevoitoare,

catifelată.

— Numele lui: marinit. Un produs apropiat de mătase și care se mulează excelent. În plus, prezintă o calitate neobișnuită: este bacteriofag.

Publicul era numai ochi (unii foarte frumoși) și urechi (acestea cât mai mici, ascunse pe jumătate de o cută a părului scurt). O atenție demnă de aula Academiei ridica prețul temei frivole.

— Materialul împrumută în mod spontan culoarea dominantă a spațiului în care vă aflați, încât, purtând marinitul, veți fi întotdeauna în ton cu mediul.

Aplauzele amintiră un fâlfâit de aripi. Marinitul fusese lansat. Premiera se mișca destul de teatral, spre a demonstra suplețea croielii.

— Din marinit vă putem confecționa rochii de zi și chiar de lucru, dar toaletele de gală sunt preferabile. Aceasta datorită luciului său mat și faptului că preia atât de bine forma corpului.

— Îmi permiteți o întrebare? se ridică o mănușă în primul rând de fotolii. Poate că ar fi interesante câteva amănunte despre acest marinit. Cum explicați mimetismul unei țesături?

Femeia de pe estradă surise.

— De fapt nu avem de-a face cu o țesătură. Marinitul este un produs extrem de suplu și docil, dar pentru aceasta nu a fost nevoie să fie tras în fire și apoi țesut. Un chimist v-ar spune că materialul se prezintă ca o peliculă macromoleculară continuă. În ce ne privește putem adăuga că este subțire și plăcut la atingere. Calitățile lui, mai ales mimetismul, se explică prin faptul că marinitul este oarecum… viu. Nu vă neliniștiți, ridică vorbitoarea glasul, acoperind murmurul ce se ridica în sală. Hrana lui o constituie bacteriile din aer.

— Dar bine, se ridică o doamnă între două vârste, e monstruos să ne îmbrăcăm în ceva care mișcă! Și apoi, cum ne-am putea înțelege cu acest marinit? Dacă o dată rochia este, să zicem, indispusă? Sau dacă, apucată brusc de-o pornire secretă, ne părăsește în mijlocul orașului?

Râsetele durară câteva minute. În cele din urmă femeia de

pe estradă vorbi:

— Cred că m-am exprimat confuz. Viața marinitului este latentă, ea se duce la un nivel elementar și este departe de stadiul în care să aibă intenții și voință. Marinitul nu e mai viu decât aluatul de cozonac. De altfel, materialul se află în depozitul nostru de șase luni și nu s-a observat nimic suspect în comportarea lui!… Și acum, dacă ne dați voie, vom trece la prezentarea altor modele inspirate de noul material.

Premiera ieși în aplauzele nerăbdătoare ale publicului. Doamna între două vârste își reluă locul, nemulțumită. Toată lumea începu să comenteze, cu jumătate de voce, incidentul.

Defilarea modelelor continuă după program. Manechinele arborau un aer hieratic, inspirat din vechi basoreliefuri. Într-o tăcere densă, aproape gravă, sub lumina în culori schimbătoare, marinitul își demonstra, leneș ca o reptilă, paleta cromatică.

2

Atomistul Anita Piru știa să se îmbrace. Apariția ei la reuniunea anuală a institutului întrecu însă orice așteptări. Tineretul, de mult cucerit în bloc, roia în jurul ei.

— Cum te simți în calitate de nucleu atomic? o chestiona în glumă profesorul Jura.

— Acești electroni sunt atât de grăbiți să-mi dea ocolul… De altfel, ne neutralizăm reciproc.

— Credeam, dimpotrivă, că dispui de multe valențe libere.

— Numai de una, profesore. Și mi-o apăr cu gelozie.

Se lăsă răpită într-un dans.

Partenerul o purtă prin toate jeturile de lumină, încât rochia Anitei împrumută culorile întregului spectru solar. Preluă reflexele violete din grădina de iarnă, iar lângă cele roșii ale Colțului saturnienilor, locul de surghiun voluntar al posacilor,

Anita apăru înfășurată într-un văl însângerat.

Aci o acostă Moga, răstignit dizgrațios pe o canapea:

— Dansați pe vulcan?

În acea clipă avură impresia că aud sub ei duduind și pufnind energia dezlănțuită a reactoarelor și fără voie dansatorii se opriră. Un moment mai târziu realizară absurdul. Nu numai pentru că nimic nu putea să se întâmple, dar fiindcă imaginea pe care le-o evocase comparația lui Moga era în total dezacord cu liniștea de sanctuar a sălilor care adăposteau reactorii.

Anita râse, ca să alunge jena pe care Moga se amuzase s-o instaleze, dar nu mai avea chef de dans. Îl contrazise cât mai categoric pe urâciosul coleg.

— Așadar, ești convinsă că toți vulcanii aceștia sunt absolut domesticiți și nu prezintă nici o șansă de surpriză? o ironiză el, în replică.

— Desigur, nu știm totul despre ei, reluă tânăra, dar nu ne lipsește biciul cu care să-i readucem la bune sentimente dacă…

Moga râse:

— Nu mă gândeam strict la monștrii de sub noi. Se instală și mai comod, împotriva oricărei bune-cuviințe. Știa că farmecul său constă în afișarea nepăsării față de conveniențe. Trăim într-un mediu format din două zone: natura și lumea artificială. Tot ceea ce producem, reacțiile dezlănțuite de noi, procesele pe care le provocăm pot veni, dacă nu în primă, atunci în ultimă instanță, în contradicție cu natura. Poate între lumea «făcută» și cea «născută» există un război surd, pe care nu-l sesizăm…

— Imposibil, exclamă Anita, și ca întotdeauna după asemenea categorice luări de poziție începu să se îndoiască. Se supără pe ea însăși. Cunoștea plăcerea cu care Moga lansa câte o idee improvizată cu scopul singular de a-i aduce în impas și a-i scoate din sărite pe ceilalți.

— Dacă natura, continuă ea, ar fi antagonică lumii «produse», ar fi găsit de o mie de ori prilejul să ne-o arate. Ai să-mi răspunzi că faptul putea să se întâmple fără ca noi să fi binevoit a lua cunoștință. Dar câtă vreme niciun cataclism nu a

fost înregistrat, antagonismul tău dintre natură și intervenția umană mă plictisește de moarte.

— De ce iei în considerare numai posibilitatea antagonismului, jubilă Moga, fericit c-o făcuse pe Anita să trădeze un început de enervare. Mă întreb dacă nu e mai de temut o înțelegere între ele, un acord peste capul nostru, integrarea artificialului în natură, o alianță din care omul să fie exclus.

— Delirezi. Anita se ridică, indignată. Omul este Creatorul «lumii artificiale», ea nu poate să existe în afara lui.

Și înainte ca Moga să aibă timpul necesar pentru o nouă piruetă a zborului său prin absurd, tânăra prinse brațul primului bărbat pe care-l văzu și-l obligă să danseze.

Trecură în sala cea mare unde, sub razele aurii ale candelabrului, Anita, în rochia ei fabuloasă, deveni o statuie vie dintr-un material nobil și vechi. Și fu verde ca o șopârlă între felinarele din galeria măștilor. Anita se liniștise și se întreba cu ce-o putuseră supăra spiritele lui Moga. Diagnostică hotărât că nu are simțul umorului.

Marinitul își etala tăcut înzestrările, rămânând cu eleganță și pondere puțin în urma schimbărilor de lumină, acceptând apoi, fără a se lăsa rugat, să înfăptuiască ceea ce se aștepta de la el.

Cu același calm, parcă studiat, oglindi semnalele purpurii care inundară holul și întreg, institutul când se declanșă avaria.

În prima clipă n-au înțeles ce se întâmplă. Apoi năvăliră cu toții în aripa reactoarelor și, înainte ca cineva să fi lansat un ordin, se aflau în fața lui R IV, care-și făcea de cap. Soneriile se acopereau unele pe celelalte, inscripții luminoase exclamau „Pericol!” Profesorul fu cel dintâi care-și regăsi energia.

— Înapoi! comandă el. E timpul să intre în funcțiune al doilea dispozitiv de siguranță.

Se refugiară în culoarele alăturate. Privirile lor străbăteau pereții groși de beton, ușile rulante, și cercetau aparatura atât de familiară. Cu mâinile palpau imaginar conturul precis al

pieselor, luciul rece al metalului, căutând să surprindă forțele ascunse care-l bântuiau.

În secunda șaizeci al doilea dispozitiv de siguranță se declanșă automat. Concentrând întreaga energie disponibilă, el opuse celei dezlănțuite una superioară, care s-o reducă la tăcere. Lumina se stinse, până la ultimul semnalizator, fiecare cuantum de forță fiind mobilizat în scopul supunerii rebelului.

Întunericul dură încă un minut. Pe la jumătatea intervalului noi exclamații se făcură auzite:

— Uitați-vă!…

Anita nu înțelegea prea bine. Văzuse și ea, ca toată lumea, suind pe corpul ei o luminescență. În nenumărate puncte, marinitul avea o rece strălucire vânătă, pâlpâitoare.

— Ce ai pe tine? Schimbă-te! Imediat! ordonă profesorul.

Anita se depărta în grabă și pe dibuite. Intra în primul laborator și găsi într-un cuier câteva halate de lucru. Smulse de pe sine rochia și luă un halat. Lumina se aprinse. Marinitul nu mai prezenta nici o anomalie. Avea reflexe argintii, solzoase. Fata îmbrăcă rochia pe cuierul-pom de aluminiu, ca să-și păstreze forma, apoi ieși. Toată adunarea, în haine de gală, intrase în incinta reactorului. Contoarele Geiger amuțiseră. De nicăieri nu mai emana nici o primejdie. R IV era scos din funcțiune.

3

Trecu mai bine de o oră până ce colaboratorii institutului înțeleseră că nu pot realiza nimic în seara aceea. Se întoarseră la locul reuniunii, unde mai întârziară câtva timp făcând presupuneri în legătură cu motivele avariei și refăcându-se cu ajutorul câtorva pahare.

Curând reapăru și Anita. Era tot în halatul de lucru și profund tulburată.

— Ce a fost, Anita? o înconjurară colegii.

— Veniți.

Îi duse în laborator. Ochii tuturor se dilatară de uimire. Inegalabila rochie de marinit era de nerecunoscut. Spirala ei largă devenise o strânsă împletitură de frânghie care sugruma tubul de aluminiu al cuierului. Acesta se deforma văzând cu ochii. Cu o perseverență de boa constrictor, marinitul frângea lujerul fin de metal, care se răsucea lent într-o mișcare supusă și definitivă. În absurdul lui, spectacolul avea un sens tragic.

Profesorul luă o vergea lungă de sticlă și vru să atingă monstrul. Ceilalți îl împiedicară. Cineva aduse un contor Geiger care erupse în semnale energice.

Laboratorul fu imediat evacuat. O ultimă privire permise celor care plecau să vadă prăbușirea cuierului, care continuă să se zbată, într-o calmă disperare, pe albul pardoselei de mozaic.

În zori, după ce luase măsurile de rigoare, o echipă specială deschise laboratorul. Rochia de marinit dispăruse. Într-un colț, o grămadă informă de metal contorsionat era tot ce mai rămăsese din cuierul de aluminiu.

CONTROVERSATA PROBLEMĂ A LUI ZERO

Robotul Gică scria pe toate zidurile cifra zero. Tot institutul își bătea joc de mine:

— Sergiu și-a programat „fiul” să-i facă numele celebru!

— Aiurea, Gică ne comunică suma capacităților sale!

Muream de ciudă. Gică era primul meu robot, și până la acest accident nu-mi provocase dificultăți.

I-am interzis în câteva rânduri să mai scrie pe ziduri. M-a ascultat în tăcere, dar a continuat s-o facă - e drept, în locuri mai bine ascunse.

Într-o zi mi-am ieșit din fire: l-am amenințat că, dacă nu încetează, îl scot din uz. Din ziua aceea zerourile au dispărut.

Trecuse timp și în ce mă privește mă liniștisem. Fantezia lui Gică, în orice caz nevinovată, nu mă mai sâcâia. Colegii uitaseră de mult faptul și nimic nu venea să-l reamintească.

Într-o noapte însă telefonul sună la căpătâiul meu. Era moș Anghel, bătrânul intendent al institutului care, lipsit de familie, ocupa o încăpere la ultimul etaj.

— Dormeai?

Mormăii ceva.

— Dacă nu ți-e prea somn, vino până aici.

— Nu se poate mâine dimineață?

— Prea târziu. Mai bine te-ai grăbi…

Am bombănit în singurătatea camerei mele, clar m-am îmbrăcat și am traversat parcul care despărțea vilele colaboratorilor de institut. La intrare mă aștepta moș Anghel cu degetul la buze:

— Sst! Nu face zgomot.

Am pășit pe vârfuri prin culoarele luminate numai de lună, am trecut prin holurile vaste și nu ne-am oprit decât în fundul unui coridor, în fața ultimei uși închise. Acolo, după ce îmi ceru din nou tăcere, moș Anghel mă îndemnă să privesc pe gaura cheii.

Îngenuncheai, încercând să văd ceva. Era greu. După ce mă obișnuii cu întunericul, am distins o formă care se mișca. A trebuit să aștept minute în șir până ce am putut înregistra amănuntele. Treptat mi se relevară mobilele încăperii. Îmi amintii: era una dintre sălile noastre de studiu. O imensă tablă neagră domina încăperea. Cu greu am descifrat pe ea conturul unui mare zero, solemn desenat cu creta. Așadar, Gică nu renunțase.

Ce făcea însă acolo, ce sens aveau mișcările, gesturile lui? După ce dispăruse o vreme din raza privirii mele, reapăru. Îl privii cu încordare. Robotul se înclină adânc în fața tablei cu „mâinile" apropiate și capul plecat. Nu încăpea nici o îndoială: Gică se ruga.

Mecanismele sunt mai gingașe decât oamenii. Aceștia dispun de voință, știu să afle compensații, pot să se apere. Pe Gică l-am ferit de șocuri, deși o imensă ispită mă împingea să dau în noaptea aceea ușa de perete și să-i scot gărgăunii din cap.

În loc de aceasta, chiar de a doua zi am început verificarea pe larg a încărcăturii lui matematice. Zile și săptămâni a durat minuțioasa operație. În cele din urmă am găsit. Solidele cunoștințe ale lui Gică aveau și un punct slab: numărul zero.

La curent cu tot ce se gândește, deseori contradictoriu, în matematica modernă despre acest număr, Gică rămăsese confuz. O convorbire sinceră cu el, delimitată la domeniul pur matematic, m-a convins: pentru el zero era Necunoscutul.

Gică ne semăna prea mult ca să nu-și absolutizeze chiar și ignoranța. Enigma de azi devenise pentru el ceva mai presus de cunoaștere. Idealistul mecanic, reprimat de cei din jur, ajunsese să-și ascundă spaima și adorația în fața intangibilului. Destul de primitiv înzestrat psihologic, Gică repetase aventura

omului: se închinase Incognoscibilului.

După o îndelungă meditație, am hotărât să nu intervin. Și Gică ar fi continuat să-și cultive matematica sa, manie religioasă dacă, așa cum se știe, anul trecut n-ar fi adus definitiv lumină în controversata problemă a lui zero. De îndată ce l-am pus la curent cu noua cucerire a științei, Gică a redevenit ateu…

CAMELEONUL

— Alo, Bădescule, ești ocupat?

— Bună, Cămile, abia am intrat pe ușă…

— Știu, te sun de două ceasuri. Mi-ai face un serviciu imens dacă ai lua mașina și ai veni până la mine.

— Despre ce e vorba? mă lăsai rugat.

— Nu știu nici eu prea bine. Și dacă tot vii, adu și Enciclopedia botanică.

— Ce-e?! exclamai spontan, căci lucrarea pe care mi-o cerea Camil avea 60 de volume groase.

— Te rog. E foarte important.

— N-ar fi mai simplu să vii tu? spusei, supărat că omul prefera să mă deranjeze pe mine.

— Nu se poate, ai să vezi. Vino cât mai repede.

Un sfert de oră, bombănind fără încetare, am cărat masivele tomuri la mașină. Noroc de băiatul vecinilor de palier care mi-a ajutat, deși bombardându-mă cu mii de întrebări al căror răspuns nu-l știam.

De ce ascultam totuși? Pentru că niciodată Camil nu abuzase de amiciția noastră, și pe urmă spre a dispune de platforma necesară pentru a-i trage un perdaf, dacă alarma avea să se dovedească falsă.

Mă aștepta în fața ușii. Își ștergea tot timpul fruntea cu o batistă. Nu-mi ură bun venit și nu se arătă deosebit de interesat de biblioteca pe care o cărasem cu mine. Mă luă de mână aferat și mă duse în casă. Fierbeam în așteptarea unui cuvânt de scuză ori a prilejului de a izbucni.

Interiorul bine orânduit avea un aer ciudat. Părea că trecuse pe acolo un nedeslușit subiect de neliniște. Semne sigure ale unei dezordini care nu i se potrivea lui Camil îl trădau din

toate părțile, deși se vedea efortul de a salva aparențele. Aprinse lumina, deși ne aflam în plină zi.

— Nu vrei să arunci o privire?

Îmi arătă un vas mare de ceramică în care domnea o mușcată bine dezvoltată. O cunoștință veche, de altfel.

— Nu văd nimic deosebit.

— Aici, îmi indică el. Abia acum am remarcat că mușcata dăduse pui. Într-un vas de lut ars, alături de primul, se vedea o altă plantă, de vreo două palme înălțime.

— Uită-te bine, îi tremură glasul de om nedormit.

Mă uitai spre plantă. Avea toate atributele mușcatei.

— Ce vezi neobișnuit la ea?

— În cât timp crește o mușcată de mărimea ăsteia?

— Știu și eu? începui să socotesc.

— Săptămâna trecută nu exista.

Într-adevăr, îl vizitasem cu opt sau nouă zile în urmă și nici vorbă de puiul de mușcată.

— Serios?

Era un mic fenomen, destul de lipsit de importanță.

— Ce te neliniștește? întrebai.

— Examineaz-o cu atenție, insistă el. Și, văzându-mă intrigat, adăugă cu glas sugrumat: Nu e o mușcată.

— Nu?

În fond nu prezenta importanță. Nu era mușcată? N-avea decât să fie baobab.

Se vede că fața mea îl lămurise asupra posibilităților sale de a convinge.

— Să te ajut să urci cărțile, spuse.

Înainte de a ieși mută planta cea tânără în colțul opus al camerei, lângă lămâiul de care-l știam foarte mândru.

Era atât de sincer tulburat, încât am preferat să aduc vorba despre altele în vreme ce suiam cele câteva trepte ale parterului cu brațele pline de tomuri, spre a le depune, vrafuri, pe parchetul din fața bibliotecii lui. Nu l-am întrebat decât:

— La ce-ți trebuie?

La care a răspuns ursuz:

— Ai să vezi.

Trecuseră vreo zece minute când am revenit definitiv în odaia lui Camil. Prietenul meu se duse grăbit spre ghiveciul puiului de mușcată. Un strigăt de uimire îmi scăpă fără voie. În vasul de lut se vedea… un lămâi. Unul mic, de două palme înălțime, având însă foile cerate și de formă caracteristică.

— Ce-i asta? întrebai prostește.

— Habar n-am. De câteva zile observ fenomenul și nu îndrăznesc să te chem. Tu ești de specialitate: există vreo plantă cameleon?

Răspunsul era negativ. Elementele de mimetism care se întâlnesc la plante sunt rare și parțiale. După toate datele științei, planta din fața noastră nu exista. Aceasta nu ne-a împiedicat să răsfoim până la miezul nopții cele 60 de volume aduse, din fericire, cu mine. Evident, n-am găsit nimic asemănător.

Disperarea și ora târzie ne dădeau aerul unor bețivi. Simțeam cum realul ne scapă printre degete și eram gata să credem orice. În ceasurile scurse repetasem de mai multe ori experiența și de fiecare dată planta trecea pe nesimțite de la starea de mușcată la aceea de lămâi.

— Să zicem că nu e o plantă, propuse prietenul meu.

— Să zicem, am admis aruncând o privire îngrijorată enigmei.

— Dar s-a dezvoltat ca o plantă. A fost mai întâi un fir verde, care apoi s-a prefăcut în tulpină, a dat frunze…

— Asta n-a împiedicat mușcata să devină lămâi.

— O plantă nu poate trece spontan în alta. Mai curând altceva.

— Un animal?

— Nu cred.

— Atunci?

— Altceva.

— Nici plantă, nici animal?!

Am tăcut. Camil luă planta și o puse pe masa din centrul camerei, lângă o veche lampă cu picior, o piesă de muzeu.

Privirăm, muți. „Lămâiul” păli. Intrusul părea să șovăie. Minutele treceau încet, aveam impresia că le aud scurgându-

se, picături reci, prin aerul sufocant. Mă simţii amorţind. Creierul suprasolicitat simţea nevoia somnului. Vreme de câteva clipe mi-am pierdut cunoştinţa. Când am tresărit, în vasul de lut se afla un obiect foarte asemănător lămpii cu picior din imediata lui vecinătate.

O adevărată frenezie ne apucă. Cu o pasiune de alienaţi am început să înmulţim experimentele punând „cameleonul* să reproducă formele cele mai diverse: o pălărie, un calendar mecanic, telefonul. Eram neobosiţi. Într-un târziu Camil scoase de undeva şi şterse de praf un craniu. Am asistat îngheţaţi la dedublarea acestui blazon al morţii. Încercând să mă domin, am atins creştetul ţestei false. Era osos şi rece ca şi celălalt.

Camil scoase un strigăt. Observase că, în timp ce degetul meu întârzia pe fildeşul artificial, suprafaţa lui se bomba, abia perceptibil. Curând din osul craniului apăru o excrescenţă, copia fidelă a arătătorului meu.

Cu ochi încercănaţi, îmi trăsei un scaun, aproape, cât mai aproape. Am rămas nemişcat minute lungi, în tăcerea sperioasă a camerei. Nicio senzaţie, în afara neplăcerii pe care mi-o producea ideea straniei vecinătăţi. Sub ochii mei craniul căpătă forme vii. Un nas normal crescu peste găurile cârne, cornetele urechilor se răsuciră încet, ireal, gura fu acoperită de buze, iar în orbite se născură ochi. O epidermă normală, uşor bărboasă acoperi totul. Şi deodată în ochi sclipi ceva nemaipomenit, zguduitor: privirea. Am sărit ars. În vasul de ceramică eram eu, capul meu cel puţin, din care doi ochi mă priveau cu *privirea mea!*

Am fugit îngrozit în camera alăturată. Camil mă urmă, alb ca varul. Încuie după el uşa masivă şi luă cheia. Dincolo totul era normal. Camil făcu două ceşti mari de cafea.

— Un lucru e limpede, am spus după ce trecuse destul timp ca să mă liniştesc. Plantă sau nu, e vorba de ceva extraterestru.

Linguriţa îmi tremură în ceaşcă.

— Crezi că vine de… undeva?

— Nu e cu totul exclus. Evitam să-l privesc pe Camil. Nu era obişnuit să mă audă hazardându-mă în fantezii fără bază.

— Se spune că sporii unor plante ar putea traversa spaţiul

cosmic, rezistând lui zero absolut.

— Ce e drept, pentru a capta un „trimis” vasul tău ar fi trebuit să se afle sub cerul liber, iar nu în bibliotecă.

— Știi, tuși Camil, acum două săptămâni, când am schimbat mobila, vasul a stat pe terasă, uitat, cinci zile încheiate.

— Nu, am protestat, nu se poate. E o aberație. Cine, de unde să trimită spre noi acești spori? Ce sens poate avea mimetismul lor?

— Poate odată adoptată o formă, o transmit *acolo.* O ploaie de asemenea spioni poate da o imagine foarte concretă despre viața noastră.

— Transmisie! Și încă la distanțe cosmice. Cum? Și cu ce?!

— Știu eu? Electricitatea terestră, aeriană, magnetismul Pământului… Habar n-avem ce posibilități există.

— Pe lume sunt milioane de lucruri, de plante și animale identice. Trebuie oare să bănuim în fiecare o copie falsă, un intrus? Dacă stau la umbra unui copac, să-mi fie teamă că-i un „cameleon” și în cincisprezece minute va lua forma mea? Și dacă-i așa, de ce n-a remarcat nimeni prezența „cameleonilor” până la noi? Transpiram de agitație, îmi frângeam convulsiv mâinile. Nu sunt un om făcut pentru mistere.

— Poate-i unul rătăcit, pornit în altă direcție și ajuns aici…

Mă ridicai, hotărât:

— Voi vedea imediat despre ce e vorba. Mă îndreptai cu pași mari spre încăperea în care lăsasem cameleonul. Camil o deschise. Scosei din buzunar un scalpel în teacă de piele de care nu mă despărțeam niciodată. Trebuia să acționez repede și hotărât.

Cu o mână fermă, smulsei planta din pământ. Luase forma mușcatei lângă care o reașezase Camil. Rădăcinile aveau și ele construcția caracteristică. Tăiai adânc și prelung tulpina. Trebuia s-o văd pe dinăuntru. Un mijloc de transmisie la distanțe cosmice trebuie să se trădeze prin ceva. Nu găsii însă nimic.

În schimb sub ochii mei planta prinse a se chirci. Se zgârcea, se usca, încovrigându-se și zbârcindu-se dramatic, în fiecare clipă pierdea din solemn, strângându-se ghem, suferind o

ciudată reacție de apărare. În două minute pe masa curată nu mai rămăsese decât o urmă minusculă. O priveam amândoi cu ochii lărgiți de spaima neantului pe care-l atinsesem. De câteva clipe orice mișcare încetase. Cu gesturi controlate, evitând orice mișcare bruscă, am scos din buzunar o lupă. Privii. Pe cristalul mesei, plin de urme de pământ, se afla un spor, unul absolut normal, însă foarte mic. L-am apucat cu cea mai fină pensetă și l-am închis, cu multă prevedere, într-un vas ermetic.

L-am prezentat apoi specialiștilor din câteva institute. Au ridicat din umeri, iar în sinea lor m-au considerat farsor. Toate încercările mele de a face sporul să se dezvolte din nou n-au mai dat niciun rezultat. Subminată de insucces, prietenia mea cu Camil a sucombat și ea. Tainele, ca și iubitele noastre, nu suportă un al treilea.

MINCIUNA

1

Încremenisem lângă cel condamnat pentru că ne era frică. Nu de omul culcat între noi, nici de necunoscut. Ne temeam o dată cu el, poate în locul lui, cu sentimentul celui care, veghind febra unui copil, are impresia că ia asupră-și o parte din rău.

Fiecare-și găsise un colț și se însingurase acolo ca într-un fort. În încăpere crescuseră jungle de umbră. Seara ne izola ca să ne învingă. Dar pentru noi distanța era iluzorie. În realitate formam un cerc strâns în jurul lui Suu, aplecați lângă așteptarea lui ca peste gura tainică a unei fântâni care duce dincolo, în țara de unde nu s-a întors încă nimeni. Printre noi întunericul flutura plete lungi. Părea că stăpânul nopții și al zilei, cel care împinge caruselul cel mare al orelor, vrea să ni-l soarbă pe nesimțite pe cel din mijlocul nostru, furându-l întâi privirilor. Lumina curgea înapoi pe fereastra înaltă, într-un reflux către izvoarele sale. Evaporate, culorile-și părăseau rostul, formele ne scăpau printre degete. Ne aflam alături, la distanța unei mâini întinse, dar între noi mozaicul prezenta neașteptate goluri, din pereți în fiecare clipă se mai ștergea o porțiune, mobilele dispăreau în aceste hiatusuri prin care noaptea câștiga teren. Între noi se instalau depărtările, curând ne aflam dincolo de limita văzului.

Din când în când ne adresam câte-un cuvânt, o sondă menită să stabilească adâncimea prăpastiei, dar sunetul ajungea deformat de distanță, ducând cu el tresărirea mesajelor cosmice. Un cuvânt, un semnal oarecare lansat de o

rachetă în trecere, un superficial semn cu mâna din zborul netulburat al gândurilor. Fiecare dintre noi se părăsise pe sine, evoluând liber în cercuri imaginare, abia aruncând uneori o privire spre locul în care știam că trebuie să fie.

Eram aceiași trei în seara planetei, iar între noi și Suu abisul nu era mai mic decât atunci când, în coaja de ou a rachetei, îl văzusem întâia oară în lumina ecranului fluorescent. Ca și atunci, noi alcătuiam o lume, iar al patrulea forma o alta, străină, legată de călătorii de pe Pământ numai prin firul subțire al voinței de a cunoaște, concentrând într-o singură ființă toate lumile stranii și necunoscute, diferite fundamenta] și organic de a noastră.

2

Dimpotrivă, pe când mai zburam încă prin gerul cosmic, iar Mira II nu era decât o noțiune, contrastul dintre noi și ea, oricât de amplificat prin aproximație, părea mai mic decât acum. Claustrarea și nerăbdarea nu erau decât simple divertismente. Ne apropiam de țintă, și în fiecare «dimineață» soarele albastru se ridica lent din răscoala cețoasă a planetei care-l eclipsa. Între noi și astrul gigantic, Mira II avea stângăcia unui copil care se vâră, ciufulit și somnoros, printre oamenii mari.

Nu mai fusesem niciodată atât de departe și aveam trac. Săptămânile de adaptare treceau greu, deși automatele noastre, ca și ale lor, făceau eforturi pentru a ne apropia întâlnirea. La capătul fiecărei zile, fără să ne fi părăsit orbita inelară, simțeam că momentul debarcării, pe care-l așteptam ca niște marinari de altădată, mai făcuse un pas către noi. Între timp ne adaptasem condiționerele de aer, care urmau să mențină în jurul nostru un mediu azotic, deoarece atmosfera Mirei II era mai bogată în oxigen decât am fi putut suporta

fără tulburări. Un sistem electrostatic avea să asigure persistența trenei de azot care ne interesa. Ne mai pregătisem în ce privește vorbirea, cu ajutorul traducătorilor de buzunar care fuseseră puși la punct pe cale automată cu limba generală a gazdelor. În așteptarea cunoștinței directe făceam conversație prin cosmoviziune cu un simpatic reprezentant al planetarilor, un omuleț cu figura ușor verzuie și creștetul cu desăvârșire lipsit de păr, un personaj vioi și simpatic, împreună cu care aveam să colindăm lumea de sub noi. Se numea Suu.

3

Colegul nostru Miu era nervos. Măsurile de profilaxie și antiviroticele îl scoteau din minți. Proclama cu voce tare inutilitatea lor și se oferea să părăsească neîntârziat racheta, asumându-și orice risc. Noi îl certam și făceam haz pentru că spectacolul uriașului gesticulând și având mutra aceea de om tracasat îl repeta aidoma pe cele precedente. Dacă n-am fi știut că același bărbat nestăpânit este în stare să reia de cincizeci de ori o experiență fără să se ridice de pe scaun șaptezeci și două de ore în șir, ar fi fost de crezut că un asemenea tip n-are ce căuta pe o cosmonavă. Slăbiciunea lui Miu era însă bine cunoscută: nu răbda carantinele. În zilele acestea părea un străin, își uita prietenii și avea pentru toată lumea privirea suspicioasă a descoperitorului de comploturi. Îi știam bine meteahna și-l ocoleam în preajma debarcărilor, ceea ce nu era prea simplu, deoarece, ori de câte ori am călătorit împreună, întâmplarea a făcut să împărțim aceeași cușetă. N-am regretat niciodată, fiindcă în mod normal era un excelent camarad. Pretindea, în schimb, respect față de știința sa și simț muzical, ceea ce n-am ascuns la vreme că posed. Miu avea întotdeauna cu sine un mic armoniu electronic și-și încheia serile

improvizând variațiuni în stilul celor vechi ori căutând noi alcătuiri sonore care prefăceau cutia noastră de chibrituri într-o inspirată cameră de rezonanță, organul muzical al unui monstru metalic.

Nu-și nota niciodată nimic și-mi interzicea să înregistrez micile sale zboruri sonore, deoarece considera că artele nu trebuie profesionalizate, despuiate de farmecul spontaneității, ci păstrate într-o stare de semielaborare perfectibilă, spre delectarea singulară a individului. În artă era împotriva oricărei construcții, detesta romanele și nu citea decât memorii și versuri ale primitivilor. Ocolea cu indignare parcurile concepute de maeștri și nu frecventa concertele. Admira însă formele naturii, iar sala de mese era veșnic împodobită cu câte un exemplar neobișnuit al unui fruct de care nu aveam voie să ne atingem. Socoteam o minune faptul că o asemenea personalitate dispune de o disciplină, iar forța lui morală ne impunea, astfel încât mica supapă a revoltei sale împotriva carantinelor cosmice o priveam cu îngăduință, ca pe un act de bravadă ce era.

4

De astă dată, minus ieșirile sale intempestive, împărtășeam de fapt nerăbdarea lui Miu. Nu era de mirare: pentru prima oară în deplasările mele în afara sistemului solar vizitam un teren virgin pentru pământeni. Aveam, în sfârșit, prilejul nu sa precizăm și să continuăm revelații anterioare, nu să perfecționam relații stabilite, ci să realizăm descoperiri proprii și să ne punem semnătura pe date ce vor intra în zestrea cunoștințelor terestre. Doream să vedem și să ne facem văzuți, pentru că, observ astăzi, nu ne gândeam de loc fără plăcere la faptul că trecerea noastră urma să ne reprezinte planeta, ceea ce dădea o măgulitoare pondere modeștilor membri ai

echipajului. O mică slăbiciune omenească, a cărei arie de manifestare buna creștere avea grijă s-o limiteze deocamdată la zona subconștientului.

Din fericire, conducătorul expediției avea experiența necesară, astfel încât, departe de a acorda o atenție deosebită zbaterilor noastre, le ignoră salutar la modul flegmatic. Ramon avea darul de a se acomoda pretutindeni, încât îl vedeai destins chiar și în spațiul cel mai îngust, iar ploaia de opreliști a regulamentelor și instrucțiunilor care încercau sa epuizeze neprevăzutul și, tipărite cu mijloace clasice, ar fi ocupat jumătate din spațiul rachetei, nu-l împiedicau să se simtă veșnic la largul său. Era foarte brunet, avea ochi de o frumusețe rară, un corp elastic și mișcări perfect conduse. Un simț al echilibrului cu totul deosebit îl făcea să poată străbate cu același pas neșovăitor orice fel de teren, pe lumină sau întuneric. Uneori părea că e în stare să se desprindă de sol și să zboare, călcând pentru aceasta aerul cu faimosul său pas de balerin. Calitățile lui plastice își aveau oglindirea în psihic, unde regăseai siguranța și mlădierea necesare conducătorului ca și autodisciplina.

Trei bărbați, trei mici universuri interferate. Chinuiți sub un aspect diferit de același binecuvântat demon al curiozității, eram gata, cu slăbiciunile și omenescul nostru, pentru întâlnirea cu lumea cea nouă.

5

Așezarea pe Mira II a rachetei noastre a fost, ca întotdeauna, plasarea unui vehicul cosmic pe un teren străin, o complicată operație tehnică. Automatele n-au făcut decât să ne scutească de ocupații care nu ne-ar fi stricat în acele ore lungi și încordate. În cele din urmă delicata lucrare a fost efectuată și ne bucurarăm de o altă stabilitate «simțind pământul sub

picioare», cum se exprimă, cu un surâs la adresa noastră, Ramon.

Ajunsesem, acum puteam coborî, dar nu fu greu sa rezistăm ispitei. Vraja interdicției fusese spulberată. Frânți de oboseală, întoarserăm spatele asfințitului care picta cozi de păun pe cerul Mirei II și ne prăbușirăm în așternuturi pentru un somn fără vise.

Dimineața următoare ne trezi devreme. Cu o grabă civilizat ținută în frâu, ne făcurăm o minuțioasă toaletă, fiecare trăgând, solidar, cu ochiul și la modul în care se prezintă ceilalți, hotărât, dincolo de orice susceptibilitate, să intervină cu o sugestie. Eram cu toții prea responsabili și conștienți de sensul spectacolului la care urma să luăm parte ca să nu vrem să fim desăvârșiți la prezentarea ambasadei noastre.

În cele din urmă considerarăm că suntem gata și, după ce ne consultarăm din ochi, Ramon apăsă butonul ecluzei.

Și deodată, înainte ca tracul nostru proaspăt repus în drepturi să se fi consumat, ne trezirăm pe mica platformă de metal, în bătaia soarelui albastru care ne intrigase de atâta vreme. Mai impresionantă încă era mulțimea care ocupa spațiul din jur. O generoasă revărsare de culori, un curcubeu lichid, o auroră polară erau desfășurate la picioarele noastre, într-un freamăt fără sfârșit. Ultramarinul cerului ducea un dialog fertil cu fiecare nuanță a strălucirii înconjurătoare, valorificând-o prin contrast. Un val de strigăte se ridică, impresionant, la apariția noastră, masiv ca țărmul înalt, de stâncă, al unui ocean. Avui senzația materialității sunetului, pe care, sigur, în complicatul meu costum de cosmonaut, aș fi putut să umblu.

6

După un număr de zboruri interplanetare, nici măcar

Cosmosul nu te mai poate uimi. Domeniul noului este dinainte circumscris între limite probabile, iar neașteptatul se reduce la o seamă de nuanțe, de amănunte privind modul cum se concretizează principiul. Din momentul în care savanților li se comunică pe ce substanțe se bazează metabolismul necunoscuților, atotștiutorii noștri pot să prevadă cu un mare procent de exactitate care-i aspectul ființelor stelare, ce culori vor avea ochii lor, cum se mișcă, se îmbracă și se hrănesc. Întotdeauna confirmarea acestor previziuni dezamăgește, deși satisface orgoliul înaintevăzătorilor de pe Pământ.

În schimb zona interesantă crește imens, o dată cu încercarea de a defini viața sufletească a noilor cunoștințe. Aici posibilitățile sunt infinite, iar cercetarea deosebit de grea. Mișcarea intimă a conștiinței se lasă mai greu cunoscută, iar de când intensificarea circulației interplanetare a făcut ca viața oamenilor de pretutindeni să se desfășoare ca pe o scenă, mai exact ca într-o expoziție, viața interioară devine tot mai mult un refugiu al firescului și autenticului, cu gelozie ascuns.

Cu atât mai uimitoare mi s-a părut exuberanța cu care am fost primiți pe Mira II.

Grijile și obligațiile practice fiind lăsate deoparte, am coborât prin dimineața albastră a planetei în mijlocul multicolorei aglomerări. O mulțime compactă, care însă nu admitea repausul. Fiecare era prea înghesuit ca să-și permită o mișcare independentă, dar nimeni nu se resemna la o atitudine statică. Era o mare de ființe neastâmpărate și gălăgioase, cărora le simțeam privirile concentrate asupră-ne ca un jet de fotoni. Încă nu puteam distinge mare lucru din construcția lor fizică, de altminteri cunoscută în linii esențiale din cursurile de aclimatizare televizate, dar comportarea și temperamentul nestăpânit al autohtonilor ne uluiră.

Ne aflam printre ei de câteva zeci de minute; primul val de entuziasm s-ar fi putut stinge. Dimpotrivă, de pretutindeni, la marginea revărsării umane, apăreau, în fugă, în zbor și în niște salturi pentru care foloseau un soi de mici catapulte individuale, noi și noi locuitori ai planetei, neobosiți și zgomotoși, înghesuindu-se ca să ne privească, eventual să ne

atingă, să ne ciupească pentru a vedea *cum suntem.*

La început era amuzant. Prin abuz a devenit obositor, însă nu puteam face nici o manevră de retragere, de teamă să nu stârnim o reacție negativă. În acele momente am apreciat ponderea primirilor sobre din alte ocazii, în care principalul era grija ambelor părți de a nu o surprinde pe cealaltă, de a nu stârni nedumeriri și false alarme, de a perpetua și menține calmul și încrederea.

7

Mirenii, cum le spunea Miu, ne înhățară de mâini și începură să ne tragă în toate părțile. Ne-au dus astfel, despărțindu-ne, spre vehiculele cu care veniseră, înghesuindu-se cu zecile în aparatele de zbor în care se afla vreunul dintre noi. De prisos precizarea că ne vorbeau tot timpul, deși, bruindu-se unii pe alții, n-aveau nici o șansă de a fi înțeleși. Ne purtară astfel, de-a lungul câmpiilor violete, spre un mare oraș apropiat, având o întindere nefirească.

În tot timpul zborului nu încetară să-mi arate cu mâinile diferite obiecte care meritau atenție, dar pe care nu le-am putut reține ca lumea din cauza încordării în care ne menținea modul lor de comportare.

În cursul zborului, figurile lor lătărețe au început să poată fi diferențiate. Am remarcat importante deosebiri în îmbrăcăminte. Unul sau doi dintre mireni aveau veșminte bogate, încărcate cu broderii și alte adausuri ornamentale, marcând apartenența la o castă suprapusă sau o funcție importantă. Ei nu se purtau însă altfel decât concetățenii lor, nu tăceau mai mult și nu ne pipăiau hainele, părul și fața într-un mod mai distins. Mai ales podoaba noastră capilară îi intriga și nu puțini voiră să încerce rezistența vegetației care ne izvora din creștet.

Situația s-a prelungit și după coborârea în centrul orașului, ca și pe parcursul vizitării lui. Trecuseră patru ore terestre de la sosire (pe Mira II, o zi era echivalentă cu 2,43 zile terestre) și eram epuizați. La un moment dat auzirăm apelul automatelor noastre. Conform programului, urma un interval destinat odihnei. Am fost conduși cu alai până la porțile unei frumoase clădiri în care ne-am regăsit integri și bucuroși.

Nu mai aveam putere să ne căutăm camerele. Ne prăbușirăm în câte un colț, pe mobilele care ni se părură mai potrivite pentru aceasta, și ne destinserăm câteva minute.

— Ei, Miule, ești mulțumit de prima zi? întrebă cu ironie Ramon, el însuși istovit.

Cel întrebat răspunse ridicând mâinile la cer și lăsându-și-le să cadă iar.

— Ce ritm al trăirii, ce temperament neobosit…

Uriașului îi venea greu să și vorbească.

Trebuia să ne luăm oarecare măsuri de protecție. Programul avea nevoie de revizuiri. Nu țineam să ne dăm sufletul pe planeta asta îndrăcită. Se părea că tot ce economisește în viteza rotația ci, de două ori mai lentă decât a Pământului, trece în zbuciumul vital al populației. Să fi fost vorba de o manifestare excepțională, prilejuită de evenimentul contactului cu micul nostru trio? Era de văzut. În alte debarcări cosmice, curiozitatea nu luase asemenea forme puerile și de la un punct lipsite de grija față de oaspeți. O primire înțepenită în protocol ar fi fost mult mai înțeleaptă și, în orice caz, mai puțin izbitoare.

Cu atât mai plăcută a fost, la sfârșitul răgazului nostru, în a doua parte a «dimineții» mirene, care pentru noi echivala cu după-amiaza, apariția unui personaj ca Suu. Simțirăm o adevărată ușurare văzându-l prezentându-se cu o delicatețe a manierelor care în limbaj pământean ar fi fost numită orientală. Suu ne ceru scuze pentru peripețiile din prima parte a zilei, care au făcut imposibil un contact prompt între noi. Ne făgăduia să nu ne mai părăsească decât atunci când vom dori-o.

Am ieșit brusc din surpriză, repezindu-ne să-l îmbrățișăm,

fericiți, uluindu-l la rându-ne, probabil, cu o ieșire infantilă. Oricum, gheața era spartă, iar el părea mulțumit.

Puteam să-l examinăm în voie. Da, era cel de pe ecranul cosmovizorului, dar în culori naturale, cu verdele stins, ruginit, mai uman, cu ochi mai puțin violent conturați, cu linii mai dulci, acum, când îl vedeam în carne și oase, mișcându-se printre noi. Căci nu stătea locului, deși îi oferisem loc. Vorbea o limbă sonoră și-i plăcea să vorbească, încât traducătorii noștri de buzunar nu tăcură o clipă, spre amuzamentul lui Suu, care încă nu-și ascultase spusele repetate concomitent de trei voci.

În curând am coborât, gata să pornim spre câteva obiective pitorești, alese pentru început și acomodare, înaintea grelei perioade a contactului fundamental cu tot ce avea mai specific viața Mirei II.

Am închinat aceste ore peisajului. Un larg tur de orizont într-un aparat de zbor ne purtă deasupra formelor de relief ale planetei, mult mai calme decât cele de pe Pământ. Coloritul abuza de violet și oranj, care, în lumina crudă a soarelui albastru, ne lua ochii. Miu făcu o încercare de adaptare la atmosfera supraoxigenată a gazdelor, dar curând îl văzurăm roșu la față și congestionat, căutând pe dibuite condiționerul. Suu îl observa cu un surâs amuzat, curios asupra efectelor neașteptate ale unui aer care lui îi pria de minune. Pretutindeni unde eram recunoscuți, mirenii ne semnalau celor din jur și ne făceau semne prietenești. Entuziasmul se calma. Îl văzurăm cu mirare cum dispărea de-a binelea, dar numai în cursul după-amiezii mirene, când ne reluarăm, după o odihnă echivalând pentru noi cu o noapte de somn, colindul. Proaspeți și receptivi, furăm nedumeriți să-l vedem pe Suu trecând într-o poză de seriozitate și concentrare, care se accentua treptat până la apusul soarelui. Se părea că omul nostru manifestă oboseală și ne gândirăm că lungile zile de pe Mira II sunt greu de suportat chiar și pentru obișnuiții lor. Acum cei care ne întâlneau abia dacă mai întorceau capul după vehiculul deschis în care parcurgeam orașul, ba în curând și aceștia deveniră foarte rari. Vizitatorii de pe Pământ

se banalizaseră.

8

A doua zi, Suu ne-a însoțit într-o vizită extrem de instructivă în subteranele în care se produce confortul orașului. Se părea că tehnica reprezintă o pasiune cu totul specială a lui, cel puțin asta am văzut în ochii sclipitori și mișcările pline de viață cu care ne conducea prin sălile mașinilor ce torceau ca niște motani uriași. Se simțea familiaritatea, ca și dragostea față de aceste jucării gigantice, care-l făcură să-și uite ținuta diplomatică din ajun. La părăsirea instructivului labirint ne privi ușor încurcat de a se fi dat în spectacol, dar nu retractă. Luă însă aminte, astfel că în continuare avurăm de-a face cu un adevărat gentleman.

Restul zilei ni-l petrecurăm făcând primele vizite oficiale, cunoscute dumneavoastră din protocoalele publicate, astfel încât n-o să insist asupra lor.

În dimineața următoare ne duse la un teren de zbor, unde probarăm tot felul de aparate ingenioase. Ciceronele nostru nu se abținu să încerce fiecare dintre ele. Îl privirăm cu amuzament adunând poalele somptuosului său veșmânt brodat pentru a pătrunde între elitrele a tot soiul de insecte mecanice destinate să concureze natura. Odată în aer, se lansa în acrobații nu atât de savante pe cât de primejdioase. Avu grijă să nu ne simțim părăsiți, drept care se repezi de nenumărate ori în picaj asupra noastră, redresându-se în ultimul moment și arătându-ne în acele clipe o gură deschisă până la urechi. Coborând, în vreme ce ne târa către o altă zburătoare artificială menită acelorași jocuri aeriene, se străduia să ne convingă: nu e niciun pericol, putem încerca și noi. Rezistam, firește, insistențelor, pentru că nimeni n-ar fi putut să ne învețe pe loc și în mod satisfăcător conducerea

măcar a unuia dintre aparate. Atunci el, care nu se oprise un moment, își strângea iarăși mătăsurile și dispărea în corpul altui bondar neastâmpărat.

Nu era singur. Văzduhul gemea de amatori care se comportau asemenea lui în acest club al lipsei de griji.

Pierdusem o mulțime de vreme în timp ce Suu se distra de unul singur, când se întâmplă catastrofa. În haosul aerian nici nu era de mirare. Nu o singură dată tresăriserăm, strângându-ne capetele între umeri, atunci când peste creștetele noastre încrucișările aparatelor aveau loc într-un ritm prea vioi. Inevitabilul se arătă sub forma ciocnirii violente, distrugătoare a două mici nave zburătoare, care se spulberară una de cealaltă cu un scrâșnet de craniu strivit. Sărirăm care încotro, în vreme ce de sus ploua cu bucăți informe de metal.

Alergarăm spre locul unde căzuseră nucleele celor două jucării distruse. O mulțime de mireni priveau cu ochii holbați trupurile mutilate ale victimelor care ieșeau parțial din scheletul descompus al insectelor spulberate. Curând apărură câțiva mireni agitați. Ei scoaseră cadavrele și le încărcară într-un aparat de zbor care porni cu ele spre oraș. Imediat începu curățirea terenului de urmele accidentului. Când Suu ajunse din nou lângă noi nu se mai vedea nimic. El, care fusese în aer tot timpul, ne ceru explicații. Ascultarăm confuzi cât de reci și lipsite de convingere sunau cuvintele după ce trăisem evenimentul atât de intens. Suu se arătă îngrijorat de paloarea noastră. Nu părea de loc impresionat de soarta concetățenilor săi și de primejdia cu care, inconștient, cochetase.

9

Ne despărțisem de el pentru câteva ore și, întins în umbra binefăcătoare a camerei mele, mă gândeam la Suu. Cât de lipsită de probleme mi se păruse conștiința lui. Fusesem

aproape mândru că mă obișnuisem imediat cu excentricitatea morfologiei lui, cu tenul său verzui, cu ochii uriași, cu tot ce avea straniu ca înfățișare. Dar ca psihologie…

Dumneavoastră sunteți în fiecare zi același? Sunt ceasuri în care dispoziția ne dictează comportări extrem de contradictorii. Și, în funcție de ele, aspectul nostru exterior se schimbă. Miu, în zilele când era îmbufnat, părea mai scund, se prăbușea (cu câtiva milimetri) în sine însuși, după cum

Ramon, când fusese nevoie să manifeste energie, crescuse brusc în altitudine. În ce mă privește nu am aceeași înălțime atunci când mă simt sănătos, cu mușchii netezi, elastici, și în epocile de indispoziție fizică. Atunci îmbătrânesc, mă cocoșez, abia vizibil, înregistrabil totuși, ceea ce-i foarte normal.

Această trăsătură pământeană, mai puțin luată în considerație, o regăseam la Suu, care era în fiecare zi același, lesne de recunoscut prin tot ce avea personal, și totuși, datorită poate unei fiziologii capricioase, părea că oscilează, abia sesizabil, în apropierea unor dimensiuni medii. Erau zile când părea mai robust, altele când se eteriza cu câtiva microni, ceasuri când își purta cu mândrie fruntea, altele când se trecea cu vederea. Vorbirea lui rapidă manifesta mici fluctuații, după dispoziție, program, poate și după starea vremii.

Observam aceste mici variațiuni, ca tremurul acelor unor aparate electronice în jurul mărimii de măsurat, numai pentru că îl urmăream fără încetare, el fiind pentru noi mireanul prin excelență.

Am râs, comentând între noi faptul, imaginându-ne ce ar gândi Suu despre cei trei pământeni care judecau o planetă după un individ. Am râs oarecum fățarnic, deoarece, dincolo de toate studiile pe care începusem a le întreprinde, subiectiv el era pentru noi tocmai prototipul neștiințific ales, menit poate să ne inducă în eroare.

Mi se păruse obișnuit și la îndemână pentru că-l auzeam vorbind. Pentru că-l vedeam bucurându-se și încruntându-se, considerasem că avem aceleași sentimente. O judecată grăbită. Sentimentele umane erau ușor de recunoscut la Suu, dar apăreau ele în aceeași relație cauzală? Bucuria și tristețea sunt,

desigur, universale, ca binele și răul. Dar avem oare aceleași motive ale bucuriei? Ne este livrată după un mecanism identic și este însoțitoarea unei game de sentimente asemănătoare? Și o înțelegem oare în același fel? Poate ca lui i-ar părea straniu conținutul terestru al bucuriei, care-i legat cu un fir nevăzut de încrederea în umanitate și de o privire spre viitor scăldată în optimism, în vreme ce noi ne-am putea îngrozi în fața unei bucurii de un monocord egoism, căptușit cu satisfacție individuală și miop ancorat în diurn. Erau momente în care îmi apărea așa cum trebuie că apăruse figura impenetrabilă a primului negru văzut de un european al antichității. Pierderea într-o clipă a tuturor certitudinilor, a credinței în ceea ce până în acel moment socotise drept date definitorii ale omului trebuie să-l fi înspăimântat de moarte pe acel strămoș al nostru. Panica și dispariția încrederii în cunoștințele de până atunci vor fi pus sub semnul întrebării tot ce ținea de intuiție. Dacă negrul va fi zâmbit, fie și de surpriză, omul ar fi putut traduce în chip arbitrar expresia într-un act agresiv, spaima negrului putuse fi citită ca o amenințare.

Răceala lui Suu în fața catastrofei mai putea fi manifestarea unui fatalism tradițional, a unei ancestrale indiferențe față de semeni, a încrederii în destin, ca și a stupidității. Niciunul dintre acești termeni nu mă mulțumea însă, pentru că aveam încă sub ochi imaginea triumfalei sale bucurii de a se juca. Și e slăbiciunea mea să acord un credit special oamenilor care devin persoane serioase fără să alunge din viața lor jocul.

Dincolo de simpatie și de intuiție, nu mă vedeam de loc progresând în cunoașterea confraților noștri mireni, de care simțeam că ne despart nedefinite și terifiante prăpăstii. Dacă rasele umane de pe o singură planetă prezintă diferențieri care, deși nu se manifestă pe planul valorii umane, apar destul de vizibil pentru a declanșa orori de imaginație apocaliptică, ce abisuri ar trebui să despartă oamenii de pe corpuri cerești diferite, rod nu numai al unei evoluții istorice specifice, dar și al unei biologii aparte? După ideile naturilor suspicioase era aproape inevitabil ca relațiile cu semenii noștri de pe alte planete să fie dificile și nu întâmplător primele contacte cu

ființe dinafara Terrei au fost imaginate ca declanșând catastrofe. Consecința logică a unor asemenea idei este: stați acasă. Dacă legătura dintre lumi riscă să fie de regulă cauza unui cataclism, renunțați să vizitați alte lumi și apărați-vă de vizitatori. Râsesem de toate aceste bazaconii citite în cărțile trecutului, ele îmi veneau totuși în minte acum, în fața îngrijorătorului asalt al misterelor de mică anvergură, însă greu de pătruns, dificile până și de definit. Refuzam să iau în fața necunoscutului poza strămoșului antic, cu pumnalul ascuns în blana de leopard. Mă întrebam însă dacă n-o va face altul.

10

Soarele Mirei apusese de șase ori. Comportamentul mirenilor nu ni se mai părea haotic. Frumoasele ceasuri în care gândisem la modul capricios de a fi al gazdelor noastre cedaseră teren unei enigme veritabile.

Într-una din seri, Miu izbi cu pumnul în fragila masă din încăperea spre care dădeau camerele noastre de culcare și în care făceam obișnuitul schimb de impresii.

— Cu nebunii ăștia e ceva, spuse cu cel mai agresiv dintre tonurile sale.

— Te referi cumva la rapidele schimbări ale stării lor de spirit? întrebă Ramon.

— Ce stări de spirit la ființele astea, care țopăie dimineața și cad pe gânduri seara, când li se termină rația de energie!

— Nu e chiar atât de simplu, intervenii eu. Nu li se pot contesta sentimentele, numai că temperamentul și, dacă vrei, energia lor suferă o ciudată evoluție în cursul unei zile.

— Ați băgat de seamă, vasăzică, și voi, că atât Suu, cât și neverosimilii săi confrați sunt cu totul altfel de oameni seara decât dimineața?

— Nu e greu de observat, notă Ramon, ci de explicat. Până și Suu e de nerecunoscut după cum ora este mai mult sau mai puțin înaintată. Vă amintiți ștrengăriile de pe aeroport? Dar primirea noastră o mai țineți minte?

— Pariez că e vorba de soarele ăsta îndrăcit, se răzbună Miu pe astrul care-i cojise fața cu tot filtrul colorat pe care-l purta ca pe o mască.

— N-are rost să ghicim, va trebui să discutăm cu ei.

— Și dacă Miu are dreptate? am zis. Dacă aceste persoane pline de temperament sunt de fapt niște ființe cu sânge rece? Atunci evoluția lor de-a lungul zilei s-ar explica. Noaptea n-am văzut niciun mirean. Poate că dorm în vizuinele lor cu o activitate vitală redusă de absența astrului și a căldurii, pentru ca dimineața forțele să le revină o dată cu prima rază de soare?

— În acest caz nu vom afla niciodată în ce constă explicația calmului de la amiază, care, e drept, nu se compară cu apatia serilor, dar pe care o întrece bătător la ochi vioiciunea matinală, deși, pe Pământ, ora prânzului este perioada de maximă activitate a organismelor cu sânge rece.

Taina mirenilor nu era chiar atât de lesne de pătruns. Variantele posibilităților se înmulțeau pe măsură ce ne verificam observațiile. Se dovedise adevărat că dispoziția concetățenilor lui Suu parcurgea de-a lungul zilei un drum stabilit. În primele ceasuri ale dimineții erau de o veselie fără margini, gata să-și urmeze cele mai facile îndemnuri ale inimii, plini de viață și curiozitate, lipsiți de gomă și chiar de simțul valorilor. Pe măsura trecerii timpului, rezerva lor de energie scădea, se făcea simțită nevoia unei raționalizări. Mirenii începeau să se conducă mai logic, să manifeste o anume economie a efortului, pe care-l îndreptau către scopuri necesare și limpezi. Spre amurg capacitatea lor vitală se micșora încă, la fel cu a animalelor cu sânge rece, în vreme ce strălucirea soarelui pălea.

Dincolo de numeroasele și complicatele mele însărcinări privind studierea planetei și înmagazinarea cunoștințelor proaspăt obținute spre a fi transportate pe Pământ, problema temperamentului variabil al mirenilor continua să mă

preocupe. Avea oare somnul mirenilor calități ascunse ori foloseau oarecare droguri matinale? Dacă o făceau, ce scop urmăreau și de ce nu-și susțineau tratamentul de-a lungul unei zile întregi? Aș fi dorit să mă dedic, în orele libere, elucidării chestiunii. În expedițiile cosmice nu poate fi însă vorba de timp liber.

După un răstimp de observații în care m-am convins că nu este vorba de o impresie, am încercat să discut direct cu mirenii despre aceasta. A fost singurul subiect asupra căruia nu ne-am putut înțelege. Atât noi, cât și mașinile noastre găseam în toate chestiunile un limbaj comun, simplu, uzual. Aci parcă am fi vorbit după logici diferite, nu izbuteam să realizăm un punct de contact. Aveau noțiuni care nu se acopereau cu ale noastre și idei asupra semnificației cărora pluteam în negură. Suu, de care ne apropiasem în special, manifesta chiar și față de aceasta problemă un interes variabil. Dimineața își bătea joc de nedumeririle mele și se arăta pus pe glume, către prânz devenea diplomat și poet, iar seara se pierdea în meditații sumbre și coerente, dar nu mai puțin obscure decât enigma însăși.

11

N-am fi aflat niciodată misterul vieții mirenilor dacă nu s-ar fi produs catastrofa. Cutremurul zdruncină orașul din temelii. Numeroase clădiri au fost distruse. Căile de acces au suferit de asemenea și, ceea ce era mai grav, racheta noastră a fost și ea avariată. Din fericire, nu iremediabil, după cum ne-am putut convinge chiar în timpul nopții respective. Deși în plină beznă și panică, am încercat, împreună cu tovarășii mei, folosind vehiculele aflate la dispoziția noastră, să ajungem la cosmodrom. Drumul, atât la ducere cât și la întoarcere, a fost un adevărat coșmar. Eram înconjurați de o mulțime isterică, ce

țipa, agitându-se ori plângând, pradă unei spaime de ființă părăsită și lipsită de apărare. Ici și colo se vedea o lumină, circulația se făcea însă la întâmplare, primejdios. Viața orașului era dezorganizată.

După ce ne-am examinat racheta și ne-am dat seama că reparațiile sunt posibile, iar întoarcerea noastră pe Pământ era întârziată, dar nu compromisă, am revenit spre casă. Pe drum am observat că edificiul în care locuia Suu era grav atins de cutremur. Am oprit și am încercat să ajungem la el. A trebuit să strigăm la o mulțime de mireni scunzi și prăpădiți care foiau, înghiontindu-se și urlând, iar Miu nu se putu abține să nu facă uz de forță, ceea ce, de altminteri, ne era interzis pe o planetă străină. După nenumărate mici conflicte și o primejdioasă escaladare a ruinelor prin întunericul plin de forfotă și disperare, am izbutit să pătrundem într-o încăpere pe jumătate prăbușită din apartamentul căutat. Aici, în poziții tragice, ne așteptau două cadavre. Unul dintre ele era Suu.

12

Dimineața următoare ne înfipse un cuțit în inimă. La ora la care ne începeam de obicei programul, un vizitator se anunță. Deschiserăm spre a privi stupefiați intrarea lui… Suu. Nu era el, ci fiul său, și trebui sa ne-o repete de câteva ori. Asemănarea cu prietenul nostru era zguduitoare și neverosimilă. Avea nu numai trăsăturile, dar și personalitatea și chiar și aerul lui Suu matinalul. Ai fi zis că e vorba de un fals, că avem de-a face cu același Suu care, pentru cine știe ce motive ascunse, ține să aibă un aer misterios.

Eram stânjeniți de firescul acestui tânăr, care nu se purta ca un orfan și părea gata să preia însărcinările părintelui său. Am avut prilejul să-l urmărim, de-a lungul întregii zile, repetând fazele cu care ne obișnuise tatăl său și coplanetarii lor.

Nu mai încăpea nici o îndoială. Nedumeririle pământenilor își aflaseră un răspuns. Dacă ceva din noi presimțise, atunci refuzase să formuleze descoperirea că viața oamenilor de pe Mira II avea durata de o singură zi. O zi mireană, ce e drept, de peste două ori cât cea pământeană, dar *unu.* În cursul acestei rotații a planetei lor în jurul soarelui albastru se scurgeau toate vârstele mirenilor, de la copilărie la maturitate și bătrânețe. Miezul nopții era ora nașterii și a morții. Aceasta nu împiedica să se manifeste miraculoasa capacitate mireană de a transmite din generație în generație întregul bagaj al experienței acumulate de înaintași. Ceea ce era tânăr și viabil primea astfel tot ce avuseseră mai bun generațiile precedente, iar acest proces se petrecea pe o misterioasă cale fiziologică o dată cu perpetuarea vieții. Numai timpul, care mi-a dat răgazul de a mă obișnui cu ideea, m-a făcut să pot în cele din urmă prețui după merit facultatea mireană de a transmite prin ereditate memoria generațiilor anterioare.

Ceea ce ne-a izbit din primul moment a fost însă efemerul existenței omului pe Mira II. Am ezitat să ne punem cu voce tare întrebările care se ridicau. Răspunsul l-am fi putut afla numai cu prețul destăinuirii privilegiului nostru de a exista nemăsurat mai mult, de a dispune de bucuria de a putea încheia, o dată cu viața, o operă. Am ezitat între a face cunoscut mirenilor modul nostru de a viețui și a tăcea.

Durerea pentru trista noastră descoperire era umbrită însă de admirația pentru tainica însușire a mirenilor. Acumularea tradiției, continuitatea cunoașterii, excluderea acelei greoaie poveri: instrucțiunea, care devorează cincisprezece până la douăzeci și cinci dintre cei mai plini de energie ani din viața pământenilor erau cuceriri menite să împingă fantastic înainte omul, cu condiția ca sorocul existenței să permită culegerea foloaselor. Ne imaginam ce ar fi însemnat pentru fiecare dintre noi o asemenea precocitate asigurată și ni se părea de neiertat să ne întoarcem acasă fără cheia marelui secret. Situația era nefavorabilă din, moment ce mirenii nu dădeau semn că ar observa vreo diferență între modul nostru și al lor de a trăi. În aceste condiții nu se întrevedea posibilitatea să ne împărtășim

din cea mai adâncă taină a lor fără a o plăti prin dezvăluiri mortale.

13

Zilele treceau mai pline ca oricând, încărcate cum erau cu cele mai felurite schimburi de informații și vizite. Am fost primiți de înalte personalități mirene și am roșit în fața lor, aducându-le salutul Pământului în vreme ce ascundeam față de ei cifrul propriei lor existențe. Le-am înmânat volume imense de cunoștințe concentrate în memoriile automate aduse cu noi și am primit altele, dar am păstrat, ca pe un obiect primejdios, lucrul care le aparținea.

Dilema nu era ușor de rezolvat. Dezvăluirea dimensiunilor vieții și morții pe Mira II și, mai ales, cunoașterea prin comparație a longevității noastre ar fi făcut un nefericit din fiecare muritor al planetei. Caracterul relativ al duratei unui ciclu vital mediu pe Pământ, identitatea fundamentală dintre noi și ei bazată pe egalitatea vieților noastre față de absurdul morții finale n-ar fi putut consola o lume. Oamenii aceștia, care-și serbau primele ore ale vieții în strigăte de bucurie, ar fi devenit niște condamnați, ostracizați în mod nedrept pe o sferă blestemată care nu era în stare să le asigure un trai comparabil cu al semenilor de aiurea. Avantajele specifice lor, precum acumularea fără sfârșit a zestrei generațiilor urmau să-și risipească farmecul. Nimeni nu va fi atât de înțelept, încât științei tuturor veacurilor să nu-i prefere longevitatea. Descompunerea și disperarea, iată ce le-ar fi adus mirenilor vizita oaspeților de pe Terra.

Tăcerea însă nu era mai puțin imorală. Ascunderea cunoștințelor noastre față de oamenii altor planete este socotită, pe bună dreptate, o crimă. Apoi, tăcerea noastră i-ar fi împiedicat pentru cine știe câtă vreme să caute și să afle

remediul situației. Mai exista și posibilitatea de a tăcea, de a strânge datele necesare unor studii de amploare prin care să se găsească posibilități de adaptare a organismului mirenilor la o viață de tip terestru, pentru ca o dată cu dezvăluirile să le oferim și remediul. Nu era însă mai firesc să-i lăsăm s-o facă ei, care aveau toate șansele să izbutească mai bine și mai rapid? Ceea ce presupunea destăinuirea întregului adevăr.

Dacă admiteam parcurse aceste etape: împărtășirea datelor noastre, studierea din noi puncte de vedere a vieții pe Mira II și găsirea mijloacelor care să anuleze distanța dintre viețile noastre, unde aveau să ducă toate acestea? La mulțumirea generala în niciun caz. Odată ridicată problema longevității, deranjat echilibrul în care fiecare continuă pe cineva și e continuat de un altul în condițiile unei vieți strict egale cu a semenilor și cu iluzia nemuririi intactă, se deschidea drum liber nemulțumirii cronice. În orice fază a sa, mireanul căruia îi va fi fost ridicată de pe ochi perdeaua orbirii va rămâne un nedreptățit gata să reclame.

Aveam noi dreptul de a tulbura o viață constituită pentru a o înlocui cu haosul și cu crisparea, cu aburul rău al revoltei față de sine și al negării firii?

Șiruri lungi de nopți albe ne-au costat punerea în evidență a tuturor implicațiilor chestiunii, mai cu seamă a dreptului nostru de a interveni.

14

În penumbra camerei se auzea numai vagul foșnet de crâng al condiționerelor. Pe împletitura de trestie a patului tare, figura ușor verzuie a lui Suu (al câtelea?), cu ochii foarte depărtați și creștetul fără păr, avea o expresie involuntar patetică. Omul trecea prin neliniștile călătoriei spre necunoscut. Sub povara oboselii, ochiul nostru începea să vadă

ceea ce nu era, luând-o înaintea realității cu pași strâmbi, arierați. Mi se părea că văd pielea netedă a prietenului nostru zbârcindu-se în fluviile abrupte ale bătrâneții. Îl vedeam pălind într-un ritm vizibil, luând cu fiecare secundă culoarea solului Mirei. Transformările misterioase pe care credeam că le urmăresc pe fața lui îmi trimiteau în șira spinării șerpi de gheață.

Ce se petrecea în sufletul lui Suu era foarte greu de surprins. Impasibila figură a bătrânului ascundea cu gelozie orice sentiment. Va fi fost îndârjirea fără margini, ura împotriva alcătuirii omului, atât de imperfectă, deși genială în atâtea privințe. O ură imensă, concentrată, ura întregit sale ascendențe, ura inconștientă a fluviului generațiilor, o pârjolitoare dorință de răzbunare, una secretă știută numai de el.

Zile în șir ne storseserăm creierii căutând o ieșire. Săptămânile treceau și nici o hotărâre nu prindea consistența necesară. Treceau, și o dată cu ele un Suu după altul se perinda pe lângă noi, ca un șir de păpuși mecanice pe care derizoria noastră putere nu știa să le rețină. Căruia dintre ei urma să-i facem dezvăluirea? Celui de azi, de poimâine, de luna viitoare? Arbitrarul ne dezarma. Eram fără apărare în fața multitudinii posibilităților; puțind proceda oricum, eram cu mâinile legate.

15

Să nu fi existat, noaptea ar fi fost inventată. Era necesar un domeniu în care incertitudinea să poată spori proporțiile dincolo de neverosimil, până unde nu mai cutezi să te îndoiești de nimic, iar ironia îți moare pe buze; un punct de topire al celor mai rigide unități de măsură, unde subiectul devine atotputernic și hotărăște singur valoarea mărimilor.

Împărăția ideală a incertitudinii și arbitrarului rămâne noaptea. În umbrele ei se petrec cele mai necrezute acrobații ale lucrurilor, care se amuză evoluând între gigantic și minuscul, în funcție de factorul subiectiv pe care-l implică. Unele fenomene există într-o stare de fericită ambiguitate, dispunând concomitent de mărimi diferite din puncte de vedere diferite. Noaptea sau lumea se bucură de o infinitate de dimensiuni, de aceea sunt atât de greu de măsurat. Fiecare din nopțile mele poate îi lungă ori scurtă, noaptea însă, în dimensiunile ei de noțiune, rămâne un spațiu fără sfârșit, o lungă respirație reținută, dincolo de puterile omenești. O compar cu oglinda concavă a boltei înstelate care apasă pe umerii mei cu toată materia universului.

Noaptea, încă o aliată a omului. Era noapte, când, într-unul din ceasurile de meditație în care ne obișnuiserăm să tăcem împreună, Suu ne adresă cuvintele care ne luară suflarea. Avea o voce gravă, dar nu solemnă, mai curând malițioasă în sobrietatea ei. Cuvintele, puține, dar fundamentale, avură însă un efect cu atât mai covârșitor cu cât niciun artificiu nu le sublinia ca să le altereze. Cu calmul marilor conștiințe Suu ne făcu să înțelegem că știa ce ne preocupă. Înainte de a putea pătrunde sensul tragic al frazei, fiori de gheață ne străbătură. Apoi refuzarăm să credem, invocarăm posibilitatea unei halucinații. Doream din toată inima să ne fi înșelat și să nu ne aflăm în chiar temuta clipă a înfruntării celor două existențe. Dar niciun semn salvator nu venea. Lovitura de grație ne-o dădu liniștea cu care privea Suu convulsiunile prost ascunse ale conștiinței noastre. Cu o demnitate fără margini explică pământenilor amuțiți, bieți prizonieri ai stării lor favorabile, cum se constituise, din observații adunate migălos, înțelegerea. Ne-am simțit dintr-o dată străini, răufăcători surprinși asupra faptului în fața mireanului cu glas egal, măsurat. I-am admirat caracterul de granit, impasibilitatea. L-am… invidiat.

Doream să dispar, să fug dinaintea privirilor lui, nu suportam ideea de a fi depășit. Să ies din umbra încăperii, să mă arunc în noapte ca într-o apă complice, să mă pierd printre semenii lui care nu bănuiesc nimic.

Dar Suu îmi ghici gândul. Nei nu era greu. Îmi tăie și această retragere; toată lumea știa.

A trebuit să facem eforturi ca să cuprindem cu mintea posibilitatea ca un popor să se poarte cu atâta demnitate în clipa când i se dezvăluie efemeritatea existenței, încât să nu lase să se întrevadă nimic. Am râs cu amărăciune de observațiile noastre asupra frivolității matinale a mirenilor și mental am aruncat la gunoi tot ce crezusem că știm despre ei.

Cei care n-au suportat șocul cunoașterii am fost noi înșine. Am părăsit chiar a doua zi Mira II, pentru a nu mai reveni. Călătoria de întoarcere a fost apăsătoare. Ne simțeam înstrăinați și abia așteptam revenirea ca, despărțindu-ne pentru totdeauna, să nu mai avem prilejul, privind unii în ochii celorlalți, să citim, peste spații, reproșul ascuns al mirenilor.

Fiecare dintre noi și-a construit între timp o altă viață, cu alte răspunderi, mai puțin mortale. Trăim așteptând un moment care nu ne va fi hărăzit, îl așteptăm pentru fiii fiilor noștri: cel prin care un semnal de pe planeta părăsită de noi o să vestească victoria omului asupra zilei ce i s-a dat. Numai atunci moștenitorii noștri vor simți părăsindu-le umerii tineri involuntara vină de a fi urmașii celor mai favorizați.

COSMONAUTUL CEL TRIST

1

Soneria tresări alarmant în liniștea după-amiezii. Eprubetele și vasul gradat pe care tocmai le mutam din loc se ciocniră cu un clinchet spăimos și numai o minune le împiedică să se multiplice pe calea cioburilor. Simții că mi se urcă sângele la cap. Vedeam limpede înaintea ochilor ușa laboratorului pe care cu propria-mi mână agățasem anunțul vizibil: „După ora 5 nu sunați."

Am deschis ușa cu bruschețe și, evitând să privesc pe cel care s-ar fi aflat în dreptul ei, controlai dacă micul carton se găsește acolo unde trebuia să fie. Era. Îl îndreptai cu pedanterie și trântii la loc ușa, mulțumit de mine.

Nu m-am întrebat cine ar fi putut suna împotriva prevenirii mele. N-am făcut-o pentru că n-am avut vreme. Eram grăbit. Dar înainte de a mă depărta de ușă cu patru-cinci pași soneria îmi sfredeli din nou timpanele, ca un burghiu. Îmi amintii că de zece ori notasem - în gând, firește - să cer schimbarea soneriei, ori cel puțin atenuarea sonorității ei, ba chiar hotărâsem să pun pe unul dintre colaboratorii mei mai tineri să se cațere pe două scaune și sa înfunde clopotul cu hârtie. Uitasem însă, neglijasem, și iată urmarea. Îmi făceam cele mai sarcastice mustrări, dar se vede că asta nu-l impresiona pe cel de afară, care nu-și mai ridicase de patruzeci de secunde arătătorul de pe butonul negru.

M-am întors către intrare cu calmul taurului agasat de un picador. Am smuls ușa, dând-o de perete, și am privit cât mai

crunt cu putință spre cel care mă deranja.

Erau doi. Ar fi trebuit să bag de seamă. Deși, în ce mă privește, când e vorba să *nu* văd ceva, sunt neîntrecut. Uneori această calitate se manifestă spontan, independent de voința mea, producându-mi nenumărate încurcături. Dar despre aceasta v-ar putea povesti mai calificat acei prieteni ai mei care pretind că au fler.

Așadar, două persoane ocupau cadrul ușii. E drept, una dintre ele era Cirlilai, fetița încă prea puțin înaltă ca să ocupe jumătate din spațiul numit. În schimb, cel de-al doilea era un munte de om, lat în umeri, deși cu o talie remarcabil de suplă, care acuza preocupări sportive.

Nu-l cunoșteam. Stătea în ușă, liniștit și la locul său ca un tablou înrămat. Mă învăluia într-o privire atentă, dar lipsită de ostentație, în vreme ce mâinile i se odihneau în buzunarele hainei scurte, conice, negre, mărginite la centură cu un fir roșu. Nu intrase, spre deosebire de fată, care își și vârâse nasul în ustensilele mele obișnuite, care se înșirau, nebănuind primejdia, pe tabla de șah a mesei din plăci de faianță.

Niciunul nu părea să acorde atenție ciudatei primiri și lipsei de ospitalitate a gazdei. Dacă omul acesta, păreau să spună, ține să ne dea afară, să se ostenească s-o facă și atunci vom pleca. Altminteri ne simțim foarte bine aici.

— El e Star, spuse Cirlilai și vârî un deget în mojarul plin de o substanță corozivă.

— Nu! am strigat și, făcând un mic salt demn de un atlet începător, ajunsei la timp ca s-o opresc să guste mixtura.

— Ba da, e chiar el. Vino înăuntru, Star, ce-ai rămas în ușă. Lui Bariu nu-i place să te vadă acolo.

Uriașul cu nume de stea intră. O făcea fără pic de stânjeneală, obișnuit să asculte de prietena noastră. Îl simții dintr-o dată camarad. Între noi exista, într-adevăr, o legătură, de vreme ce amândoi eram, de voie, de nevoie, supuși capriciilor micii autocrate.

— Stai jos, adăugă ea, ușor plictisită de grija față de această jucărie prea mare, greu de mânuit. Nu acolo, e tare, îl împiedică ea să ocupe unicul scaun pentru vizitatori, ce-i

drept, necapitonat. Aici e mai bine. Și-i arătă cu degetul propriul meu fotoliu de la masa de lucru.

Star părea să nu-și bată capul cu formalismele. Ocupă locul indicat cu nepăsarea cu care un fachir s-ar instala pe o saltea de cuie și privi fără entuziasm încăperea. Eram foarte mândru de laboratorul meu, și Cirlilai o știa. De aceea, probabil, spuse preventiv:

— În afară de faptul că veșnic miroase urât, la Bariu e destul de bine.

Așa mă botezase de când, suspectată inutil de o maladie a stomacului, fusese obligată să înghită o ceașcă de «cretă». Medici, stomatologi, laboranți, chimiști în fața ei formau un singur batalion al răului. Soarta lor era legată de apariția lui în cea mai neplăcută formă: durerea fizică. Faptul n-o împiedica să cerceteze cu toată curiozitatea celor doisprezece ani ai săi bine reprezentați cabinetele în care se oficiau aceste profesiuni proscrise în ochii ei, așa cum credincioșii acordă o exagerată atenție diavolului, iar ateilor le place să combată erezia vieții de apoi.

— Cu ce ocazie? mă hazardai, nevoind să mă resemnez cu rolurile de mobilă și poreclă vie pe care mi le rezervase inima duioasă a copilei și totuși neîndrăznind să-i reproșez incursiunea în orele interzise.

— L-am adus pe Star. E trist, asta o să-l distreze.

Zâmbii superior către Star, căutând aliatul într-un bărbat mai apropiat vârstei mele decât a fetei. Dar omul îmi răspunse cu o privire serioasă, dacă nu mustrătoare. Mă simții prost. Eram revoltat. După ce năvăleau peste mine, ratându-mi experiența care nici măcar nu era hotărâtoare, ci doar a șaptezeci și șaptea din seria de două sute cincizeci stabilite pentru verificarea preparatului H.B.Y.I. Propus de mine, după toate acestea aveau de gând să-mi dea și lecții de bună comportare?

Tușii nervos, gata să-mi fulger dușmanul cu focurile încrucișate ale unei artilerii bine puse la punct.

Cirlilai prinse însă momentul. Se întoarse către noi cu privirea ei de o naivitate prea convingătoare ca sa fie

adevărată și lansă abil senzația:

— L-am cunoscut pe acoperiș. Era vorba de Star. Ghici ce făcea.

Când voia să mă pună în inferioritate, Cirlilai îmi propunea să ghicesc ceva. Avea un mecanism bine pus la punct. Dacă printr-un miracol aș fi nimerit năstrușnica idee la care se referea, devenea chițibușară, pretindea termenul exact, ca un profesor acrit de o carieră prea lungă, ori schimba pur și simplu subiectul, numai ca să mă-ncurce. De astă dată fu miloasă:

— N-ai să ghicești. Venise numai pe acoperișuri de la al treilea bloc. Știi de ce? (Pauză.) Ca să facă un pom de Crăciun al stelelor.

— De ce făceai asta? îmi scăpă.

— Îmi plac stelele, răspunse omul despre care se istoriseau aceste lucruri extraordinare. Cum erau și primele cuvinte pe care le rostea, puteam să le iau și drept bună ziua. Îmi plac, repetă. Au ochi inteligenți.

— Deși nu sunt credincioase, insinuai.

— Nu-l necăji, ciripi Cirlilai în modul care-i justifica porecla. Și adăugă plină de admirație: E un om sfârșit.

Privii neîncrezător la bărbatul bine hrănit care făcea să scârțâie fotoliul meu deprins cu o viață mai bună. Avea o mină sobră, dar nimic în genul melodramatic.

— E adevărat? întrebai.

— Da, răspunse placid.

În clipa aceea îl bănuii de suficiență.

Cirlilai veni spre mine. Mă împinse către scaunul de lemn și începu să-mi cotrobăiască prin buzunarele halatului, semn de tandrețe și alintare nedezmințit.

— Star a fost pilot. De rachete, înțelegi? N-ai auzit de Andrei Lăstărescu? El e. Noi îi zicem Star.

— Cine noi?

— Prietenii lui. Adică eu.

Omul din fotoliul meu asculta detașat, parcă nu despre el era vorba.

— A fost pilot opt ani, pe urmă a îmbătrânit și de atunci nu

mai zboară.

— Câți ani ai? m-am adresat lui Star. În atmosfera de simplitate instaurată de Cirlilai nu eram deplasat.

— Treizeci și șase. Am pilotat până la treizeci și cinci.

— Ce înseamnă că ai îmbătrânit?

— Există o limită de vârstă. Știi, e destul de greu să conduci o mașinărie ca aia.

— Ești, așadar, cosmonaut? am pus degetul pe rană, uimit de propria-mi descoperire.

— Așa ni se spunea pe vremuri. Acum termenul nu se mai folosește decât în ziare. Dar nu mai sunt.

Am tușit, emoționat retroactiv.

— Să zbori în Cosmos… Eu n-am avut prilejul.

Urmă o clipă de stânjeneală. Călcasem convenția tacită ce se instalase spontan și pe care aș fi putut-o rezuma în două vorbe: fără sublim. Într-adevăr, dacă ne-am fi înduioșat, nu ne-ar fi rămas decât să tăcem. Cirlilai era o fată deșteaptă.

— În ziua când a împlinit treizeci și șase de ani i-au dat o diplomă de veteran al Cosmosului foarte frumoasă, în coperte de piele, scrisă cu aur.

— Și acum ce faci? m-am întors către cel vizat de discuția noastră.

— Nimic. Am o pensie și tot ce-mi trebuie.

— Perfect, am spus. Dar n-o gândeam. Și continuai. Îmi amintesc o vorbă de pe timpuri: pensia, susținea un coleg de școală, ar trebui să se acorde în tinerețe, cât te mai poți bucura de viață; la bătrânețe n-are niciun haz.

Un nou moment de jenă fu răsplata efortului meu de a părea sociabil. Tot Cirlilai salvă situația.

— Star știe o mulțime de lucruri, legă firul vorbei înțeleaptă fetiță. A avut o groază de meserii.

Era adevărat. Indiferent, ca despre un altul, pilotul povesti cum împletise anii școlii cu semestre întregi de peregrinări acceptate resemnat de părinți. La cincisprezece ani șofa ca profesionist, la șaptesprezece juca rugby, peste un an călărea în mâini la un circ. A fost cel mai tânăr scafandru al Constanței și un planorist fără frică. Vânduse însă și ziare, fusese mecanic

pe un trauler și-și însoțise două veri la rând unchiul în expedițiile sale geologice. Pe urmă zburase în Cosmos. Doi ani de pregătire, opt de pilotaj, un deceniu fantastic.

— Bariule, nu vrei să-l înveselim pe Star?

Așteptam un protest care întârzia. Hotărât, omul ăsta nu știa să disimuleze. Iar tristețea cinstită și sobră impune respect.

— Cum să-l înveselim? întrebai naiv, cu inima cât un purice.

— Lasă că știi tu, mă lingușí mica vulpe.

— Habar n-am ce l-ar putea distra pe Star, să spună el.

— Știi foarte bine, nu te mai preface. Una mică, mică de tot.

Ceea ce-mi cerea fragila fetiță Cirlilai era o… explozie, îi amestecasem odată, în timpurile imemoriale ale cunoștinței noastre, două substanțe detonante într-o eprubetă; și, cum folosisem doze farmaceutice, explozia fusese și ea de o șchioapă, fără primejdie nici măcar pentru eprubetă. Cedasem în ziua aceea vanității, care-mi cerea să fac astfel încât mica sălbăticiune să mă respecte.

Rezultatul? De câte ori se plictisea peste măsură, ori când ținea să-și impresioneze amicii, îi aducea la mine, în număr oricât de mare și la orice oră - bineînțeles, fără să-mi ceară asentimentul - iar eu trebuia să mă produc. După ce amestecul își juca efemerul său rol distractiv, copiii plecau fără pic de remușcare pentru timpul meu pierdut și, desigur, fără un cuvânt de mulțumire.

— Cirlilai, mi se pare că-l confunzi pe Star cu prietenii tăi de două palme. Am o propunere: ce-ar fi să-l luăm în serios?

Fata mă privi dezamăgit.

— Te credeam mai deștept, spuse fără niciun menajament. Când omul e trist nu trebuie luat în serios, ci trebuie să-i arăți o explozie.

Câtă dreptate avea: ce poate fi mai trist decât o mâhnire luată în tragic!

Cedai. Pregătii cele necesare, nu înainte de a mă asigura că oaspetele meu nu râde pe sub mustață. Ei bine, nu o făcea. Când totul fu gata, strigai: „Atențiune!” și, ținând cele două eprubete cu câte un clește lung și îngust, turnai conținutul

uneia în cealaltă. Amestecul detonă scurt, scoțând o mică flacără, lesne vizibilă în amurgul ce se lăsa. Nu numai că vizita nu fusese dezinteresată, dar nici ora n-o aleseseră la întâmplare.

Pentru mine noțiunea de explozie are proprietăți hipnotice. Indiferent de proporții, ea mă impresionează prin definiție. Lipsa de spectacol a unei detonări microscopice este înlocuită de imaginarea catastrofei ce se produce la nivel molecular. Și acum, ținând încă în mină eprubeta neatinsă din care se ridica un ușor fum alb, priveam cu ochi dilatați ceea ce nu văzusem, marea sfâșiere a materiei pe care, cu puținele mele puteri, o provocasem.

Care nu-mi fu surprinderea când auzii efectul pe care-l produse actul meu prometeic asupra spectatorilor. Cirlilai striga bătând din palme, în vreme ce impasibilul musafir… râdea.

Am înțeles îndată de ce. Era, neîndoios, ceva ridicol în contrastul dintre termenul de explozie și solemnitatea mea, pe de o parte, și pocnetul sec și sărac, lipsit de amploare și rezonanță, pe de altă parte. Încă o dată cantitatea impunea calității. Mă resemnai și, râzând eu însumi, lăsai să cadă în chiuveta de faianță eprubetele murdare.

— A fost foarte frumos, nu-i așa? sună împăciuitor cronica spectacolului. De bucurie m-am împurpurat la față.

Cei doi erau gata de plecare. Puteam să mă întorc la cea de-a șaptezeci și șaptea experiență asupra lui H.B.Y.I. Dar în mine se răsturnase ceva. Nu mai voiam să plece.

— Mai stați…

Mă priveau, nu vedeau niciun motiv să mai rămână.

— Voiam să te rog ceva, spusei la întâmplare.

Ce să născocesc? Simțeam că pierd terenul de sub picioare. Dar tot atunci mă auzii adresându-mă lunganului:

— N-ai vrea să-mi dai o mină de ajutor… să înfundăm soneria?

Fără niciun efort, Star înghesui în clopotul nichelat un mare ghemotoc de hârtie.

Numai după plecarea lor am băgat de seamă că-mi lipseau

două pagini capitale din fișele mele de lucru. Dar nu m-am necăjit pentru atâta. După o jumătate de oră de ascensiuni periculoase cu ajutorul mesei și al unui scaun puțin cam prea gingaș, le redobândisem.

În seara aceea nu mi-am mai reluat experiența. Destins în fotoliul care începuse a se clătina ușor, m-am gândit îndelung la Cirlilai și la cosmonautul cel trist.

2

În zilele următoare am așteptat zadarnic reînnoirea vizitei, în van mi-am pregătit la îndemână cele necesare pentru «una mică». Repararea fotoliului în aceeași săptămână de către un iscusit meșter n-a produs nici ea efectul dorit.

Atunci i-am căutat cu. Pe Cirlilai n-am găsit-o acasă.

— H pe acoperiș, mi-a spus cu cel mai firesc aer din lume fratele ei mai mic. Dacă ținuse să mă lase cu gura căscată, dăduse greș: eram prevenit.

Am urcat cu liftul până la ultimul etaj și de acolo pe o nesigură scară de fier l-am depășit și pe acesta.

Mă aflam pe terasa de deasupra unei clădiri imense. Nu mai făcusem asemenea ascensiuni, drept care în prima clipă șovăii să înaintez.

De la înălțimea a zece, douăsprezece etaje, orașul are o înfățișare neașteptat de nouă. Nici nu mai seamănă cu cel văzut de la nivelul străzii. Privite de sus, clădirile sugerează o întrunire cam înghesuită, în care fiecare se străduiește să vadă peste capetele celorlalți, cu excepția celor iremediabil scunzi, nevoiți să se resemneze. Ceea ce te izbește și-ți provoacă senzația de nesiguranță este schimbarea bruscă a orizontului. La nivelul solului, cea mai întinsă piață arc limite modeste, cu care ochiul este familiarizat. Lungul celui mai lung bulevard rămâne armonios prin faptul că aproape întotdeauna clădirile

înalte îl concurează în fața ochilor noștri obișnuiți să compare. Și, deodată, iată orizontul adevărat, aproape nemărginit pentru că e privit de la chiar înălțimea lui, de la altitudinea orașului, și nimic nu se mai interpune între noi și cele patru puncte cardinale. Am înțeles ce căuta cosmonautul pe aceste acoperișuri: un orizont.

Cirlilai nu se vedea nicăieri. Am străbătut întreaga terasă, în lungul blocului, profitând de singurătatea care mă scutea să mimez curajul. La extremitatea ei am privit, prudent, în jos. O prăpastie de un metru lărgime mă despărțea de clădirea vecină. Pe aleea largă ce mărginea celelalte laturi ale paralelipipedelor de beton forfotea mulțimea din care abia mă desprinsesem. O urmării cu priviri vinovate.

N-am apucat să mă cufund în meditație metafizică pentru că am fost strigat. Undeva suna clopoțelul lui Cirlilai. Căutai înapoi, dar nu era nimeni.

— Aici, Bariule, striga fără milă fetița.

O găsii. Ne despărțeau o bună distanță și golul dintre clădiri. Lângă ea, masivul Star.

— Haide, sări, nu-ți fie frică, mă stimulă mica îmblânzitoare. Eram într-o situație fără ieșire. Totul tremura în mine, dar pesemne în ritmul aceleiași frici, de aceea fenomenul nu devenea perceptibil. Mi-am urat noroc și am făcut pasul sinucigaș.

În secunda următoare îi înțelesesem pe îndrăzneți. O voluptate fără seamăn îmi umplu pieptul și mă simții gata de orice probă a tăriei mele morale. Mi-am șters fără grabă fruntea umezită de emoție și am pornit cu pas voinicesc spre cei doi.

Din nefericire, înainte de a-i întâlni îmi ieși înainte o a doua prăpastie, identică cu prima. Abia atunci îmi amintii că trei sunt blocurile care-i despart pe amicii mei. Era un prilej nimerit să meditez la instabilitatea sentimentelor noastre. Unde erau curajul și destoinicia mea de acum o secundă? Am depășit cel de-al doilea obstacol cu tot atâta greutate ca și pe cel dintâi, cu deosebirea că șovăiala mea legitimă era acum cu mult mai ușor urmărită de nemilosul public.

Odată ajuns la destinație, puterile mă părăsiră și trebui să șed. Dalele de gresie erau curate, măturate de vânt. Mă așezai recunoscător.

— Ce faci? mă trase de mină Cirlilai. Nu vii să vezi pomul?

M-am supus. Nu era mare lucru de văzut. Un pui de brad foarte jumulit, câteva resturi de staniol.

— Splendid, am decretat.

Fata mă privi depreciativ.

— Nu știam că te pricepi, strecură printre dinți. Începea să fie geloasă. Star tăcu și el, semn că înțelesese.

— Nu mai avem ce face aici, spuse cea mai mică dintre noi, hotărâtă să preia din nou frânele. Să mergem la Star. Te luăm și pe tine, adăugă cu un gest imperial. Vii?

— Desigur, mă grăbii să răspund. Doream din tot sufletul să părăsesc domeniul grandios al orizontului total și să-l schimb pe o bucată de pământ, fie și plină de mărăcini.

— Sper că nu pe acolo, mi-a scăpat. Un deget întins indica tremurător cele două prăpăstii abia încălecate. Disprețul o împiedică pe Cirlilai să-mi răspundă. Eu însă eram fericit.

Cosmonautul locuia la șase. O casă de burlac. Vrafuri de cărți pe jos, chiar în fața bibliotecii. Masa plină de unelte de bărbierit și de scris, butoni de cămașă, pahare curate și nu. În mijloc trona o minge de fotbal. La perete, o halteră de mărime mijlocie. Peste tot vrafuri de ziare vechi. O mulțime de fotografii ocupau pereții. Un adevărat film: deceniul cosmic al lui Andrei Lăstărescu.

Admirai pe rând, fără cuvinte, imaginile care mai păstrau ceva din fiorul contactului gazdei noastre cu infinitul. Star la antrenament, Star în centrifugă, Star lângă schela metalică a primei sale rachete, o întoarcere din Cosmos, prietenii îmbrățișându-l, o blondină sărindu-i de gât, Star privind prin ceața bucuriei. Tăieturi din ziare, figura lui Star mâncată de rasterul zincului. Star lucrând la construcția observatorului astronomic spațial cu personal uman, participând la instalarea centurii stereoviziunii mondiale, într-un schimb de experiență la nivel cosmic, la o conferință de presă, pe stradă.

Nu-l recunoscusem până acum, dar în fața foilor tipărite am

tresărit. Îmi vorbeau despre emoții pe care le credeam uitate, dar pe care memoria le depozitase. Cirlilai îmi servea inutil de ghid, în vreme ce Star, total nepăsător, își făcea de lucru cu un filtru de cafea.

În fața unei singure fotografii Cirlilai tăcu. Ajunsesem la exuberanta imagine a blondinei cu brațele pe după gâtul cosmonautului învingător. Cine să fi fost? Nu știam nimic, dar lesne am dedus: era Ea. Își lua cu voluptate partea ce-i revenea din gloria acelei zile, și tuturora le părea legitim. Era în dreptul ei. Star îi surâdea puțin obosit, vag detașat, superior împrejurării, fără a ține s-o arate. Privea deschis, prieten prietenilor săi, în același timp însă privea dincolo de ei, privea înapoi, *acolo.* Nimic voluntar, făcut în aceasta. Pur și simplu se întorsese prea devreme. Star o luase înaintea lui Star, unul era aici, pe cosmodromul Râureni, în timp ce altul încă nu coborâse.

Și mai vorbeau privirile lui despre dragoste și despre bucuria de a-și împărți aureola.

Unde se afla însă blonda acum, în crepuscul? între pereții aceștia nimic n-o amintea. E trist pentru femeia care dispare fără să lase un semn al trecerii sale.

Așteptam încordat o gafă a fetiței, cuvântul naiv sau răutăcios pe care ar fi trebuit să-l pronunțe. Dar Cirlilai era numai intuiție.

Star puse muzică, iar eu, descoperind un set de undițe, mă cufundai într-o savantă dizertație de specialitate. Cirlilai, neașteptat de cuminte, răsfoia niște albume. Atmosfera se încălzise. Mica noastră prietenă își bea cu grație filtrul din ceașca transparentă. Star istorisea celebre partide de pescuit, în vreme ce eu ascultam, așezat pe jos, sprijinit pe un maldăr de cărți. N-aș putea spune că eram fericiți, dar nimic nu se mai punea între noi, ne simțeam bine Star nu mai era un cosmonaut de prisos, Cirlilai depășise copilăria, numai eu rămăsesem egal cu mine însumi, dai nedefinit.

Și atunci sună. Nu era nimic de natură să scadă aversiunea mea față de barbarul instrument de intervenție brutală în viața oamenilor care este soneria. Sosise proza, vreau să zic

retribuția lunară a lui Star, cu un cuvânt pensia. Sângele urcă, vânăt, în obrajii bărbatului, care semnă febril, sub privirea cercetătoare a distribuitorului. Cirlilai și cu mine sfredelirăm cu privirile parchetul, roșind până-n vârful urechilor, până când, într-un singur elan, sărirăm în picioare, amintindu-ne deodată că ora ne cheamă spre urgente obligații de care uitasem.

Ne despărțirăm fără să ne vorbim, copleșiți fiecare de lespedea vinei sale.

3

Crezusem că niciodată n-o să-l mai pot întâlni pe fostul cosmonaut, că-l voi ocoli pe departe, ferindu-mă de acuzarea pe care aș fi putut-o citi în ochii lui pentru utilitatea și sensul existenței mele. Dar nu a fost așa. Cirlilai a știut, după un răgaz necesar, să restabilească ceea ce păruse pierdut. De atunci lucrurile au intrat într-un soi de normal. Când relația noastră păru să promită, fata știu sa ne lase uneori între bărbați. Își atinsese scopul, găsise zburătorului ei singuratic o companie pe care acesta să n-o refuze.

Dar ei, de ce mă preferase altora? Poate de dragul neverosimilului. Apoi relația cu omul pe care o fetiță îl poreclește Bariu nu te obliga la nimic. Între noi, chiar și în absența lui Cirlilai, persista ceva infantil, dezinteresat. Aveam și un secret: eram unicul matur care știa că, râzând în seara exploziei, își trădase tristețea.

N-avea orgoliul tragicului. N-avea niciunul.

II Puneam să povestească. O făcea cu plăcere sau, mai curând, cu aplicație. M-a uluit în repetate rânduri. Știa să se observe la fel de bine ca oricare dintre noi. Știu s-o și spună. Și eu care, după primele noastre întâlniri, crezusem că-l cunosc.

Amintea adesea, cu o specifică mândrie, că vânduse ziare.

Avusese bătaie de cap până convinsese una dintre acele persoane care tronează în chioșcul lor de cristal și coperte colorate ca într-un mic palat să-i cedeze un număr de foi. Îi plăcea să fie stăpânul efemer al acestor păsări gri atât de ciudat mirositoare care erau gazetele. Era o voluptate să oferi tuturor viața în cea mai comprimată formă a ei, să vezi oamenii întinzând mâinile spre a-ți smulge din brațe foile calde care purtau, misterioase, un mesaj pe care n-ai apucat să-l descifrezi. Ocupație nevinovată, dând o justificare colindului printre oameni de care se simțea atras, oferindu-i în plus și o - iluzorie, ce-i drept - senzație de independență materială.

De rugby îl apropiase matematica. Juca rece, neașteptat de lucid, combina inutil nenumărate variante menite să-i asigure succesul. Evident, pierdea astfel momentul propice și nu rămânea deseori decât cu satisfacția intelectuală a intenției. Îi plăcuse, era de părere că încă nu s-a descoperit sensul jocului, de vreme ce nimeni nu-l leagă de calculul algebric.

Călărise la circ de dragul dresoarei leilor. O povestea cu detașarea cu care un om bătrân își privește anii peregrinărilor. Ajunsese planorist fiindcă se crezuse fricos. Parașutismul îl impresionase prea puțin. I se părea pasiv, deși aprecia concentrarea de voință pe care o presupune. Orice activitate trebuie însă, dacă nu să fie, cel puțin să pară utilă, atunci când nu e un joc. Parașutismul i se păru gratuit, nu și pescuitul ori, să zicem, colecționarea timbrelor.

Se împăcase însă cel mai bine cu activitățile orientate către un scop. Ca șofer, servise unei întreprinderi. O vacanță întreagă gustase bucuria de a fi necesar. Matur la cincisprezece ani, i-a fost dat să muncească, uneori în grele condiții, în anii următori.

Ascultam cu interes enciclopedia dragostei de viață pe care omul acesta o răsfoia atât de imparțial. Era aici o contradicție strigătoare la cer. Mi-a explicat-o:

— Totul s-a schimbat când am zburat prima oară. Astfel numea el zborul în Cosmos. Ți s-a întâmplat vreodată să dormi vara sub cerul liber? Eram pe malul Snagovului, singuri cu cercurile de pe fața apei. Deasupra, bolta abia începea să-și

numere astrele. Stai culcat în iarbă, iar în raza ta vizuală nu mai e niciun element pământesc. Nu mai știi: ești întins pe o pajiște sau plutești, undeva, printre stele. Constelațiile pâlpâie, lumina lor e șovăitoare, par să se apropie, să se depărteze, ajungând să te amețească. În asemenea clipe te rupi de Pământ și descoperi deodată ce mic ești față cu Universul. E de necrezut câtă influență are asupra noastră buna funcționare a simțului proporțiilor; și totuși cât îl neglijăm. Am cunoscut zeci de oameni care trăiau pe un sistem neclintit de opinii, bazat pe relația dintre ei și semenii lor. Când comparăm însă omul cu natura, lucrurile se schimbă, proporțiile se modifică. Omul se simte parte dintr-un întreg, e numărul prim al unei serii, dar și subordonatul ei. În fața Cosmosului relația se modifică din nou. Proporțiile Universului nu ne vor deveni niciodată sensibile. Dar numai presimțirea lor ajunge ca să pună sub semnul îndoielii și al ridicolului toate bucuriile și pasiunile omenești. Când revii pe Pământ după o asemenea evadare cu mintea, simți o uimire fără seamăn și o distanță imensa până la realitățile terestre, care-ți par fade și convenționale.

Iar eu, spuse, eu am văzut Universul. E cea mai fantastică aventură imaginabilă. Ajunge să te dezlipești de Pământ - numea astfel desprinderea de servitutea gravitășii terestre - pentru ca optica să ți se schimbe iremediabil. Apare o adevărată boală a spațiului. Privite de acolo, și nu mai poți privi niciodată altfel, dimensiunile, lucrurile îți apar reduse, mobilurile umane își dezvăluie egoismul, idealurile înseși pierd în amplitudine și trebuie să aibă o solidă armătură ca să reziste. Forfota zilnică a confraților noștri apare însă în toată zădărnicia ei. Nu mai poți munci pentru o bucată de pâine și ți se face scârbă de tot ce nu e reprezentativ pentru om.

Iar viața cuprinde foarte mult proză. Continuăm să mâncăm, să ne îmbrăcăm, să dormim. Iubim confortul, uneori luxul, urmăm fluctuațiile modei care ne închide haina la un număr de nasturi prestabilit și ne face să schimbăm mașinile ca pe batiste. E greu după toate astea să dai ochii cu cerul.

Îți amintești legenda lui Anteu? Într-adevăr, e primejdios să

te desparți de Pământ, nu te mai poți întoarce niciodată cu totul…

Pe cer clipeau rece primele constelații. Le priveam încruntat, pe furiș, nu doream să surprindă confesiunea omului pe care-l răpiseră, țineam să nu le dau această satisfacție.

Star își regăsi brusc degajarea.

— Viața pilotului nu e totuși grea. Un program bine burdușit te ține la o distanță igienică de tot ce ți-am înșirat aici. Pe lângă asta, ești tot timpul între două zboruri, cu un picior în Cosmos. Poți face abstracție de tot ce nu-i la înălțime. Ajunge să pui mai puțină realitate în ceea ce nu merită.

O nouă pauză anunță încă un meterez de suit.

— De aceea poate cosmonauții nu pot iubi. Dragostea e mult prea terestră. Ea presupune o căldură față de viață pe care rigoarea Cosmosului o respinge.

— Dar bine, mă revoltai, acești oameni iubesc, unii sunt excelenți capi de familie!

— Tot ce se poate. E și acesta un mod al oamenilor de a se dedubla. Majoritatea cred însă că iubesc așa cum am iubit eu: asimilând iubirea până la contopirea totală cu sine însuși.

În acest moment inevitabilul se produse. Star ridică privirea și omul se înfruntă cu stelele.

— Ca să le cunoști trebuie să le vezi acolo, dezbrăcate de sclipirea înșelătoare, de pâlpâitul șăgalnic, menit să sugereze o fragilitate feminină. De pe Pământ stelele înduioșează. Acolo se văd așa cum sunt, androgine și reci, de o geometrie impenetrabilă, intransigent decupate pe negrul fără iluzii. Omenirea ar fi arătat altfel dacă cerul terestru n-ar fi albastru. Pe urmă, spuse după ce tăcurăm îndelung, amorțiți de monotonia greierilor, pe urmă am îmbătrânit. În relația mea cu Universul a intervenit un regulament. Nu știu ce e timpul, dar termenul de treizeci și cinci de ani a căzut peste viața mea ca lama unei ghilotine, despărțindu-mă pe mine de mine. M-am trezit deodată pigmeu supus altor voințe, la dispoziția unor articole numerotate care aveau puteri mistice. Era greu să le iau în serios. Aripile însă mi au fost sigilate, stelele îmbrăcate pudic în falduri luminoase, fățarnic tremurătoare, peste cer a

căzut cortina albastră și tot acest teatru de proporții planetare mi-a fost impus drept unic adevăr!

Impostura a mers mai departe. Condiția mea terestră a fost și ea atacată. Mă decretau bătrân, mă suspectau după canoane științifice, declarându-mă mai puțin om și mai puțin bărbat. Agresiunea aceasta în eșafodajul intim al ființei mele a fost distrugătoare. La fel a fost și reacția mea. Nimic nu i-a rezistat, nici măcar eu însumi. Am strigat împotriva regulamentelor, împotriva medicinei, mi-am arogat drepturi de supraom. Aș fi ucis, cred, dacă ar fi servit la ceva. O panică sinceră, adâncă mă făcea să refuz prăpastia ternă a unei vieți compuse din interdicții.

Dar marea neînțelegere se declară între mine și apropiații mei. Ei aveau o altă scară a proporțiilor. Oameni cumsecade, priveau zborul cosmic ca pe un fel de sport, o excursie extravagantă, ocolul lumii pe bicicletă ori «cercul morții». Au crezut că vorbește în mine orgoliul, s-au simțit jigniți în condiția lor terestră.

Devenisem vulnerabil; m-au pedepsit părăsindu-mă. În câteva luni îmi pierdusem și admiratorii, și prietenii. Iubita mea a mai rezistat o vreme, dar nu era o fire voluntară, altfel nici n-ar fi admis o iubire depersonalizatoare ca a mea. Curând a plecat și ea…

Ascultam cu gura căscată istoria acestui dezastru. Parcă vedeam desfășurarea implacabilă a unui cataclism galactic, în clipele acelea am simțit ce înseamnă destin.

— Loviturile sunt un rău necesar. Când o schimbare prea bruscă te face să-ți pierzi echilibrul, urmările care o însoțesc ți-l redau lovindu-te din alte direcții. Am încercat să-mi revin. Am încercat să lucrez. Nu pot. După asta, arătă cerul cu degetul, după asta nimic nu mai merită făcut.

— Nu se poate, am protestat, fără nici o intenție didactică, din pură dragoste de viață. Totul merită să fie făcut. Fiecare lucru își află o justificare în cele care-l înconjură. Asta leagă lumea, o face coerentă. De pe platforma aceasta ți-ai luat zborul. Vino înapoi.

— Nu pot. Zbor și acum. Poate, cu timpul, când voi îm-

bătrâni cu adevărat, când voi simți că-mi șovăie pașii, voi avea nevoia unui sprijin. Atunci o să cobor pe Pământ.

— Bine, dar Cirlilai și, de ce m-aș rușina, explozia mea într-o eprubetă nu sunt terestre?

— Sigur că nu, râse ușor. Cirlilai e o ficțiune vie, iar dumneata, dumneata îi semeni.

— Poate, am spus gânditor, poate că fiecare dintre noi e sfâșiat de conflictul inconștient dintre ființa sa cosmică și cea terestră.

— Poate, a murmurat.

Niciodată deasupra noastră stelele nu păruseră atât de înghețate.

4

Acesta e spiritul în care discutam cu Star atunci când hazardul, deseori întrupat în micuța Cirlilai, ne așeza alături. Vreau să spun că în felul acesta disecam problema care ne interesează aici. Pentru că orizontul nostru se lărgise treptat, cuprinzând în aria lui tot mai mult din ceea ce conține în mod normal registrul unei prietenii.

Mi se întâmpla uneori să rămân cu ideea neterminată ori cu eprubeta la jumătatea gestului, în singurătatea experiențelor mele. Erau clipele când îmi apărea în față, real sau imaginar, chipul fetiței. Cirlilai suferea. Se vedea exclusă treptat din societatea noastră. Își îndeplinise atât de bine misiunea, încât ajunsese de prisos. Catalizator necesar, se vedea rămânând în afara reacției, uitată pe fundul recipientului. Suferea pentru aceasta, era geloasă pe fiecare dintre noi și pe cuplul care se închega sub ochii și împotriva ei.

O urmărea ideea că era propria sa realizare, de care ar fi trebuit să fie mândră. Dar unele spirite nu suportă esențialul. Printre acestea sunt și copiii. Lucrurile importante în formă

nudă îi sperie, îi alungă. Și mă refer la ceea ce este important din chiar punctul lor de vedere. Cirlilai se împăca bine cu fondul lucrurilor câtă vreme trăgea ea însăși sforile, jucându-se astfel de-a îngerul păzitor. Exclusă de pe scenă, ca spectator nu gusta reprezentația, pentru că-i cunoștea culisele.

Fetița se apără cum putu. Afișă capricii, fu melancolică și exuberantă în contratimp, dispăru o vreme și reapăru ostentativ în unele zile, astfel încât să pară independentă și nepăsătoare.

Noi vedeam și înțelegeam. Aveam remușcări. Uneori evitam să ne întâlnim în absența ei. Alteori îi ascundeam câte una din reuniunile noastre improvizate.

În același timp ne dădeam seama că așa nu mai merge. Ne îndreptam spre o criză. Devenii nervos. Două cazuri dificile într-o singură relație erau prea mult. Exploziile mele se banalizaseră, acum nu le mai solicita nimeni, nici măcar de politețe, și nu izbutisem să le înlocuiesc cu nimic.

Ați observat cum, atunci când se creează o situație insuportabilă, întotdeauna intervine ceva care răstoarnă lucrurile, în bine sau rău, dar punând capăt chiar în ceasul al doisprezecelea tensiunii? În asemenea împrejurări, totul e cu putință, o criză reală șterge granița dintre verosimil și de necrezut, dintre posibil și neașteptat. Soluția poate veni din prea multe direcții ca să mai fie prevăzută. Înainte de a-i salva pe autorii dramatici, lovitura de teatru funcționează în viață. Șubrezenia ei în teatru provine din ruperea de context pe care o presupune construcția livrescă. De aci trista soartă scenică a pieselor biografice sau istorice prea «adevărate».

Într-un cuvânt, micul nostru triunghi avea nevoie de o lovitura de teatru și o avu.

Era în anul lui A.

Vă amintiți? Două sunt întâlnirile memorabile pe care planeta noastră le-a avut cu asteroidul de tristă celebritate. Prima, în deceniul al șaptelea. Era întâia oară că se apropia de Pământ în mod primejdios. Cu doi ani înainte prorocirile savanților explodaseră în presă. Ciocnire catastrofală? Trecere

apropiată presupunând imprevizibile distrugeri și un furt de atmosferă? Lipsa de preciziune a pronosticurilor și-a jucat rolul. A făcut mai întâi ca termenul înfruntării să pară depărtat. A sporit apoi în mod spectaculos panica, atunci când clipa s-a apropiat.

Câte aberații nu s-au rostit în numele științei! Câte idei false nu au trăit o strălucire meteorică! Falimente, sinucideri, acte necugetate de tot felul. Sfidarea normelor de conviețuire morală. Spargeri, violuri, devastări la lumina zilei. Ieșirea la iveală a unei întregi faune de neadaptați și dezaxați, fenomene demențiale.

Evident, acestea n-au putut fi manifestări generale. Prezența lor în diferite state și medii sociale a fost foarte inegală. Pretutindeni, dincolo de neliniștea abil întreținută și speculată de presă și televiziune, oamenii și-au îndeplinit în general obligațiile și dacă s-au înregistrat catastrofe, aceasta s-a datorat mai cu seamă persoanelor cu exces de timp liber.

Penibil, momentul a trecut. Nu și trista impresie de dependență, de instabilitate pe care o lăsase să planeze peste omenire acest Cosmos răzbunător, asupra căruia sărbătorisem prea facile victorii. Unii cetățeni responsabili ai planetei au rămas pe gânduri când au înțeles că doar din motive de mecanică celestă întâlnirea lui A. S-a soldat numai cu spaima. Omenirea nu izbutise să-și adune forțele în termenul fixat de savanți spre a da riposta cuvenită agresorului.

Aceasta trebuie să nu se mai repete. Depășirea evenimentului fusese un legitim prilej de bucurie internațională și, în lumina faptului, multe conflicte, suspendate în mod temporar din cauza sinistrului anunțat, au fost stinse în mod festiv. Minți strălucite au chemat la acțiuni planetare menite să prevină surprize viitoare, dar tensiunea trecuse, oamenii se simțeau iar siguri de sine, undeva se instala un subconștient complex de superioritate umană, pe urmă relaxarea generală era împotriva oricărei munci severe și clarvăzătoare. Fapt este că bunele intenții nu s-au materializat la timp, drept care au fost abandonate.

Cu toate acestea se știa că, odată mecanismul dereglat, în

viitor mișcarea asteroidului nu putea fi prevăzută pe o durată mai lungă. Venus, și nu numai ea, își continua jocul cu această minge a cărei atingere putea fi fatală Terrei. În ce termen? Nu știa nimeni și prea puțini ar fi ținut s-o afle.

Anii zburară, numele lui A. Intră în eclipsă, iar oamenii își văzură de preocupările lor. Ca să nu lase mințile să tânjească, ei redeschiseră, într-un număr de cazuri, cu o satisfacție avocățească, dosarele unor conflicte suspendate. Nu pretutindeni, firește, nu în toate cazurile, desigur. Viața își reluase însă mersul normal, zigzagul adică, spirala complicată, meandrele.

Când apăru prima informație despre noua vizită de care se părea că se pregătește zburătorul astral, ea sună straniu. Era însăilată cu timiditate. Cineva se temea de o universală ridicare din umeri, de un hohot de râs de proporțiile sistemului solar.

Și, totuși, ca în orice senzațional, exista un sâmbure de rațiune, ba chiar unul în care omenirea și-ar fi putut rupe dinții. A. Înnebunise de-a binelea: de astă dată lovitura venea cu o precizie superioară. Se părea că ultimul răgaz acordat Pământului pentru a se organiza fusese epuizat. Armistițiul încetase, bătălia reîncepea.

Trâmbițele sunară în toate limbile. Cu și fără folos, fură rememorate ideile bune sau proaste emise data trecută. Era un mijloc de a câștiga timp. Ceea ce nu fusese făcut într-un număr de ani trebuia realizat în douăzeci și ceva de luni.

În sfârșit, oamenii socotiră ca e cazul să stea de vorbă, divulgându-și proiectele până atunci secrete.

Se scria mult despre explozii. Ascultam cu amândouă urechile căci, deși nu erau stricta mea specialitate, ele constituiau un mare punct de atracție pentru mine, mai ales când nu se limitau la proporțiile unei eprubete.

Ce fel de explozie? Nucleară? Termonucleară? Perfect, dar impracticabil. Rezidiurile exploziei aveau să urmeze traseul asteroidului, ceea ce avea să rămână din A., praf și cenușă, s-ar fi îndreptat, în virtutea imuabilei mecanici cosmice, tot asupra Pământului. Era preferabil ca ploaia de particule radioactive să

fie evitată.

O explozie de tip clasic? Aceasta ar fi trebuit să fie destul de puternică și, spre deosebire de catastrofala variantă nucleară, plasată cu o precizie absolută pe solul intrusului. Cum intervenția ar fi trebuit să aibă loc cu mult înaintea întâlnirii Pământului, problema tirului just nu era ușor de rezolvat.

Astfel se născu ideea bombei conduse. O formulaseră gazetarii sprinteni de condei? Fusese opinia vreunui stat-major responsabil? Ori fantezia unui entuziast? Nu-mi amintesc altceva decât ardoarea cu care a îmbrățișat-o Star.

Nu trecuseră multe luni de la cunoștința noastră. Mă obișnuisem cu el, mai exact cu melancolia lui. Timpul fusese mai tare. Cirlilai însăși suspendase orice tutelă, drept care devenise cea mai încântătoare fetiță din lume. Star căpătase oficial drept la tristețe. Uza de ea cu sobrietate masculină, fără spectacol, dar și fără menajamente. Cirlilai și cu mine eram însă căliți. Star nu ne mai putea surprinde și poate această nu prea lungă etapă în care fiecare ne-am văzut de treabă a fost cea mai reușită fază a triplei noastre prietenii.

Apăru însă A., înger izbăvitor, cel puțin pentru cosmonaut. În fața muritorului cu brațe prea largi pentru mobilurile terestre, această afacere de nivel planetar era numai potrivită. Peste noapte inima lui reînvățase să bată, steaua lui răsărise din nou, deși era vorba numai de un asteroid. II furnicau palmele, nerăbdătoare din nou să apuce coarnele unui plug ceresc și să taie în spațiu brazda visului său. Se considera în drept s-o facă, avea o neclintită convingere interioară, un solid sentiment de proprietate asupra calamității, ca și a soluției. Superior și în temă, intervenea fără să se preocupe de politețe când apărea în discuție numele lui A., și acesta venea mereu. Își lansa cuvântul cu o autoritate la care nu făcea apel, dar care impunea și necunoscuților.

Mărturisesc fără modestie că evenimentul îmi rezerva și mie un loc în tribună, și că punctele de vedere personale nu-mi lipseau. Eram însă departe de aplombul, de fermitatea suverană a cosmonautului, care făcea sincer abstracție de restul lumii.

5

Într-o bună zi, soneria din laborator lansă din nou alarmantele semnale care constituiau alfabetul ei. Cirlilai și cosmonautul aveau nevoie de mine.

Nu exageram oare?

Veneau să-mi arate un plan.

— Stai jos și ascultă, ordonă fetița, cazon. Era tonul just în războiul care începea.

M-am executat. Eram numai urechi.

Planul se dovedi o capodoperă. Matematic, o adevărată ecuație, romantic precum o baladă. Erau slăbiciunile lui. Totul fusese prevăzut. Aceasta putea să-i fie fatal.

Soluțiile presupuse prezentau variante pentru orice schimbare de împrejurări. Argumentația era temeinică, formularea limpede, categorică. Obiecțiile care puteau fi ridicate erau dinainte înlăturate.

Urma să fie alcătuite două, trei memorii, obținute câteva audiențe, expediate scrisori importante. Star trebuia să se împartă în zece, în douăzeci. Secretariatul avea să fie alcătuit din Cirlilai, care și venise înarmată cu un stilou, o mapă de foi veline și plicuri francate.

Rolul meu era să ascult, să obiectez, să aprob. Am fost de acord, și astfel mi-am inaugurat activitatea fără să-mi dezamăgesc prietenii. Eram președintele de onoare, preotul care binecuvântează rândurile armatei înaintea atacului; cu alte cuvinte, eram exclus din linia întâi.

Am lăsat totul și la modul cel mai serios am examinat planul. Era o aberație perfect construită, după canoanele unei logici de fier. Forurile competente, persoanele cu influență, presa trebuiau făcute să cânte, solistic sau în orchestră, după o partitură precisă, răspunzându-și ca vocile unui oratoriu într-un contrapunct fără cusur. Finalul urma să fie apoteoza, unanimitatea, un *tutti* scandând numele lui Star și numai al lui, consacrarea întoarcerii sale spre Cosmos.

Schema era perfectă, aceasta era primejdia. Rotundă ca o formulă, nu mai păstra nimic personal și astfel își trăda autorul, căci putea să pledeze cu egale șanse de succes pentru oricine.

În limitele bunului-simț, părea limpede că odată oficializată preferința pentru cosmonauții «în termen», orice misiune, cât de primejdioasă, avea să le fie încredințată numai acestora. Rămâne totuși întotdeauna o ușă deschisă în fața hazardului. Logica nu epuizează realitatea și sunt momente și locuri în care, pentru un domeniu determinat, logic este absurdul. De el nu ținuse cont autorul planului cosmic, dar eu tocmai aici vedeam unica rezervă a succesului.

Logic ar fi fost să disec la rece ideea lui Star, să dărâm ce se cerea dărâmat în numele simțului comun, să-l previn asupra catastrofei care-l pândea înainte de a se desprinde măcar cu un pas de Pământ.

N-am fost în stare s-o fac. Simțeam că n-am dreptul, cum n-ai dreptul să spulberi copiilor credința în zâne și în minuni.

Am redevenit, așadar, naivul Bariu.

— În seara asta o să stăm târziu, mă avertiză Cirlilai. Trebuie să ne împărțim sarcinile.

Intrasem în horă, aveam să joc.

— Bine, dar ai tăi te vor aștepta.

— Telefonează-le.

— Ce să le spun?

— Că ai să mă conduci chiar tu acasă.

Așa am și făcut. Și nu numai în seara aceea. Cirlilai era un om foarte ocupat. Expedia documente, cerea audiențe, transcria memorii, nu fără a poci uneori termenii de prea strictă specialitate. Fetița se dovedi tenace. Determină pe dirigintele unui oficiu poștal să expedieze o telegramă după ora închiderii. Obținu întrevederi de nesperat cu personalități extrem de academice. Fu acră ca o secretară, drăgălașă ca o balerină, lingușitoare ca o femeie. Un instinct sigur o învăța când să ridice tonul și când să-l îndulcească, îi dicta argumente care nu anticipau fondul chestiunii, făcând caz de discreția ei profesională.

Star părea lansat pe drumul cel bun. Era în faza primară, a ideilor vagi, lesne de acceptat și neangajante. Avea cineva ceva împotriva unei acțiuni de salvare a omenirii? Trebuia oare împiedicat elanul generos al unui cetățean? în niciun caz.

Era tocmai ceea ce visa presa. A fost destul ca Star să-i întindă un deget. Conform prevederilor, ziarele s-au năpustit cu pasiune asupra subiectului.

Gradate perfid, în lumina lecturilor polițiste ale lui Cirlilai, ideile lui Star au stat luni de zile în atenția tipografilor.

Devenise o personalitate notorie, de o popularitate superioară epocii sale de pilot. Star era unul dintre cele două sute cincizeci de cuvinte mai des rostite. Se dovedea din zi în zi mai ocupat. Memoriile și audiențele alternau obositor cu conferințele de presă și interviurile. Materialele despre Star erau căutate, căci prietenul meu știa să dea neliniștitorului subiect astral o coloratură optimistă de care avea toată lumea nevoie. Contactul lui cu somitățile științei era, de asemenea, un punct de atracție pentru public, în vreme ce popularitatea trebuia să constituie un mijloc de presiune asupra acestora.

Rezultatul fu că Star deveni unul dintre oamenii cei mai căutați din lume. Drept urmare, întâlnirile noastre se răriră până se întrerupseră de la sine. O vreme Cirlilai mai ținu pasul, dar într-o zi până și ea se simți deplasată și de prisos în cercul care-l înconjurase pe Star. De atunci începurăm iarăși să ne întâlnim aproape zilnic, pentru a răsfoi împreună maldăre de ziare și a urmări la televizorul din laborator tot ce avea legătură cu Star.

Acesta devenea cu. Fiecare zi mai celebru, ideile sale erau socotite sentințe în materie, Star se prefăcea sub ochii noștri într-un ministru sau un profet.

Uitase, desigur, episodul Cirlilai, fără a mai pomeni despre chimistul poreclit Bariu. Fetița însă nu-l uitase. Strălucirea crescândă a numelui său pe firmamentul problemelor cosmice o întrista nespus. Trecuseră frumoasele zile în care prezența ei pe copertele revistelor ilustrate marcase un punct de originalitate. Micul discipol cu fustița nu mai amuza pe nimeni în preajma omului cu nume de stea, în niciun caz pe acesta.

Serile deveniră lungi și anoste. Cirlilai privea în gol. Star se repeta. Eram adesea tentat să răsucesc butonul televizorului, să ascund vraful de ziare și să provoc o foarte modestă explozie. Când îmi permiteam «una mică» eram răsplătit cu un surâs politicos și compătimitor de om bolnav tratat cu anecdote.

Cirlilai trăia prima sa dramă, iar eu îi aminteam că e copil. Ce era să fac? Trebuia să vorbesc cu Star. M-am dus la el.

Instinctiv mă îmbrăcasem de mare ținută. Idolul fusese cioplit sub ochii mei, participasem și eu cu câteva lovituri de ciocan, asistasem la procesul nașterii lui și eram în posesia secretului de fabricație. Mă simțeam totuși impresionat.

Apartamentul era de nerecunoscut. Prima încăpere devenise o sală de așteptare în care trona biroul cromat al unei secretare adevărate. O lungă anticameră permise lui Star să afle că sunt acolo, dar nu obținui decât scuze pentru imposibilitatea de a fi primit și recomandarea de a discuta cu domnișoara, care era blondă și semăna neliniștitor cu tânăra care-i cuprindea gâtul în fotografia de odinioară. Am plecat pretextând lipsa urgenței.

Când i-am scris, gândind că astfel voi izbuti mai bine, m-am trezit cu un răspuns dactilografiat pe o hârtie fină, purtând în colțul stâng numele tipărit al trimițătorului. Câteva cuvinte impersonale în stilul: „Se va cerceta."

Mi-am luat gândul de la orice încercare de a mai vorbi cu el. Instituția care devenise era însă una serioasă. La două săptămâni după răspunsul telegrafic am primit vizita unui necunoscut care mi se prezentă drept prietenul lui Star. După câteva comerciale formule de scuză, îmi declară că primise personal de la marele om însărcinarea de a studia cazul și a lua măsuri.

L-am chestionat, la rândul meu. Era, după cum bănuisem, unul dintre amicii de odinioară, camarazi de zile bune, care-l părăsiseră o dată cu norocul. Atunci când steaua răsărise din nou, paraziții ieșiseră din anonimat și fuseseră reprimiți!

Era prea mult. Sunt un biet om fragil, profesiunea mea sunt exploziile, nu rezist la violența psihică. L-am dat afară pe

nedemnul reprezentant al idolului nostru.

Evident, Cirlilai nu știa nimic despre demersurile mele. Mă făceam că nu văd palorile și neglijențele ei în vestimentație, iar ceasurile lungi în care nu scotea o vorbă, mulțumindu-se să privească ecranul televizorului sau policromii le revistelor, le primeam ca pe cea mai naturală comportare. La rândul meu, evitam întrebările și falseturile de orice fel, convins că fetița va depăși singură proba.

Încercai, treptat, să-i redau interesul față de restul lumii. Neliniștea creștea. Asteroidul gonea către noi cu o viteză de nu știu câți metri pe secundă, și încă nu se făcuse nimic pentru a fi oprit. Panica întârzia să se dezlănțuie a doua oară, dar îngrijorarea săpa totuși cute pe frunțile conștiente. Opinia publică cerea concluzii hotărâte și măsuri practice, în sfârșit, după amânări de tot felul, reprezentanții autorizați ai lumii se instalară la masa rotundă pentru a delibera. Presa făcea un vacarm fără precedent, ziarele militând pentru adoptarea unui sau altui proiect, după culoarea, convingerile sau interesele pe care le reprezentau. În Occident executarea operației anti-A. Era privită ca o afacere foarte rentabilă, întrucât avea să fie copios remunerată internațional. Drept care grupările financiare luptau fără menajamente.

În aceste condiții, oamenii de stat trebuiau să adopte cu maximă obiectivitate hotărârea optimă. Nu era ușor.

Aflarăm cu o emoție ascunsă ca binecunoscutul cosmonaut Andrei Lăstărescu plecase el însuși la Geneva, unde se adunase conferința internațională, spre a prezenta în persoană un proiect original de evitare a cataclismului.

Cum între timp interveni Anul nou, primirăm, Cirlilai și cu mine, câte o frumoasă felicitare purtând semnătura lui Star multiplicată pe cale tipografică.

Prezența mea la Geneva nu a constituit un eveniment neașteptat decât pentru mine. Multe luni nu cunoscusem faptul că munca mea în institut are vreo legătură cu A. În atmosfera de cultivare a secretului care se instaurase, nimeni nu știa când și cum directorul institutului nostru decisese să lucrăm și noi în taină. Secretul era cu atât mai bine păstrat cu cât noi înșine nu știam despre ce este vorba, așa cum se întâmplă când o lucrare se defalchează prea mărunțit. Nu cunoșteam nici măcar secretul secretului, nimeni nu ne recomandase discreție, așa încât fiecare dintre cercetători rămăsese convins că lucrează la niște banale produse corozive.

Când, în cele din urmă, la multe săptămâni după ce lucrările se încheiaseră, am fost convocați în sala mare a institutului, majoritatea am ridicat din umeri și numai unii, puțini la număr, nu o făcură.

Academicianul nostru sui cu greutate pe scenă. Speechul lui debută uluitor. Bătrânul începu prin a-și cere scuze:

— Dragii mei colaboratori, spuse, înainte de orice, vă rog să mă judecați cu înțelegere pentru maniera în care am lucrat în ultimele luni. O fac cu inima ușoară acum, la sfârșitul unei perioade importante. Prieteni, ați colaborat la un produs de o importanță universală, dar n-ați știut-o. Ați realizat, prin eforturi pe care nu le-ați bănuit unitare, un lucru de seamă pe care-l dorește omenirea întreagă, și n-ați știut-o. Ați păstrat un secret prețios, și nici aceasta nu ați ghicit-o. Vă cer iertare și vă mulțumesc.

O rumoare urcă din sală. Bătrânul o liniști ridicând o mână zbârcită de ani, arsă și pătată de acizi.

— Rezultatele parțiale de până ieri sunt acum pagini ale unei lucrări unitare, încheiate și, subliniez, reușite. Produsul căruia i-ați dat viață fără să bănuiți a fost prezentat unei comisii de stat care a avut asemenea elogii la adresa lui, încât a hotărât să-l prezinte pe plan internațional. Măsura este însoțită de ridicarea regimului secret și de o substanțială premiere colectivă a autorilor.

Curiozitatea unora dintre dumneavoastră este, precum văd, în creștere, încât n-o să vă mai fierb multă vreme. Iubiți

colaboratori, ați realizat bomba care va distruge pe *A*!

În locul uralelor așteptate se așternu liniștea. Cuvintele purtau vina. Evocau un fapt prea important pentru ca strigătele de bucurie să-i poată da măsura. Pe urmă, nimeni dintre noi nu avusese impresia că lucrează la un exploziv. Și deodată «bomba»!

Era o figură de stil. Bătrânul ne-a tradus-o după întortocheate jocuri/ de cuvinte, exasperându-i pe cei mai curioși dintre noi. În realitate nu era vorba despre nici o bombă, decât în sensul de unealtă de nimicire. Ideea originală care stătuse la baza proiectului românesc era nu aruncarea «în aer» a asteroidului, plină de riscuri precum o violentă iradiere a planetei sau, în cazul unei explozii de tip clasic, o ploaie de meteoriți a căror mărime era greu de prevăzut, ci topirea, *dizolvarea* corpului ceresc într-o baie chimică adecvată.

Alarmanta vizită precedentă a lui A. permisese aflarea cu precizie a tipului de rocă din care era constituit. Ca orice rocă, și aceasta putea în anumite condiții fi nimicită pe cale chimică. O baterie de cisterne, care s-ar fi spart pe suprafața redusă a asteroidului, ar fi putut asigura măcinarea lui completă în câteva săptămâni. Superioritatea proiectului era evidentă atât în ce privește urmările pentru planeta noastră, cât și prin caracterul realist, compusul nostru putând fi cu ușurință fabricat în cantități uriașe și fiind mai lesne de transportat decât explozibilele greu de manevrat. În sfârșit, dispărea problema delicată a unghiului de lovire, care în cazul exploziei propriu-zise ar fi trebuit să protejeze Pământul de o parte a produselor secundare.

O vie animație luă locul solemnei tăceri ce se instaurase la auzul veștii. Academicianul abia mai putu să comunice componența grupului care va prezenta la Geneva lucrarea pregătită de noi. Am auzit cu mirare numele meu în lista delegaților. Am strâns mașinal câteva mâini care-mi fură întinse, apoi, când a fost cu putință, am părăsit sala.

Eram oare emoționat? Poate. În orice caz mă simțeam prost. Faptul că lucrasem inconștient la un produs de o asemenea importanță îmi displăcea. Necesitatea secretului mă lăsa rece,

ea nu influența în niciun chip starea mea sufletească.

Nenumărate erau complicațiile ce se nășteau cu ocazia plecării mele. Cirlilai părăsită, trădată prin apropierea mea singulară de Star; acesta prezent în orașul marii confruntări a inteligenței mondiale, și anume pe alte poziții…

A urmat un șir de zile din care nu văd decât crâmpeie arbitrar decupate, succedându-se într-un ritm amețitor. Unde începeau, unde sfârșeau ele? Prin ce se deosebea ziua de noapte, timpul frumos de ploaie și ceață? Dar aveau cel puțin aceste zile numărul reglementar de ore, sau erau mai scurte, extrem de scurte, mult reduse sub minimul necesar, niște clipe mai lungi, cât să te poți pregăti pentru marea înfățișare? Rapoarte științifice, devize economice, argumentări de beton, în același timp obiectivitate și rigoare științifică, totul într-un timp record. Într-un cuvânt - imposibilul.

Dar, așa cum se întâmplă întotdeauna, în ajunul scadenței lucrurile reintră brusc în normal, fără veste observi că rapoartele sunt gata, nici o refacere nu mai e necesară, bagajul e făcut, biletul de avion în buzunar, ba pe deasupra mai sunt două ore până la decolare și nu știi cum să petreci acest timp totodată prea lung pentru a-l irosi și prea scurt pentru a face ceva. Și atunci îți amintești că n-ai mai vorbit cu Cirlilai de peste o lună, că pregătirile te-au absorbit cu totul, dar ea nu are de unde să știe, trebuie să se fi supărat. O chemi la telefon, ea îți răspunde cu un glas prea echilibrat ca să fie natural, tu te faci că nu auzi, că nu înțelegi. O inviți la aeroport și te grăbești, la rândul tău, într-acolo, ea întârzie puțintel, în sfârșit apare, ciudat, afară bura încă de dimineață, trendul ei este totuși uscat, așadar a venit înaintea ta, a așteptat undeva pentru a se lăsa așteptată. Convorbirea e un șir de banalități, scuze, explicații. Cirlilai nu le primește, nu e nevoie, nu e supărată, aceasta e foarte jignitor, de ce să nu fie supărată, înseamnă că absența ta n-a interesat-o, așadar nici prezența n-o mișcă, totuși trenciul e uscat, plecarea ta nu o lasă rece, nu mai înțelegi nimic.

Ba da, totul e simplu, fetița habar n-are cum să iasă cu demnitate din prima ei încurcătură sentimentală, nu știe dacă

trebuie să se poarte cu tine ca și cu Star ori dacă mai poate conta pe un aliat. Plecarea ta seamănă prea mult cu o trecere de partea omului cu nume de stea. Omul acela n-are nevoie de altceva decât de stele, foarte bine, nici ea n-are nevoie de nimeni, nici de prietenii credincioși, care *a* uită de cum le apare în față perspectiva unei plimbări. £ greu să explici atunci când te simți vinovat, mai ales când față de tine se afișează o binevoitoare indiferență, când nu ți se face niciun reproș, iar scuzându-te nu faci decât să te acuzi. Pe urmă, minutele trec, pasagerii sunt invitați la avion, colegii, familia au venit să te conducă, ceilalți membri ai delegației sunt și ei de față, cu toții privesc plini de curiozitate la fetița prea serioasă care-l conduce pe colegul lor, pe acesta îl strânge gulerul, din nou absurda nevoie de explicații, Cirlilai privește peste capetele celor din jur, e un vacarm colosal, nu se mai poate schimba un cuvânt, e timpul să mergem la avion, ieșim cu toții în fața aeroportului, nava aeriană e gata de zbor, motoarele ei acoperă orice sunet, ne strângem mâinile, grăbiți, la întâmplare, cineva ne arată nerăbdător scara metalică, suim, ne găsim locurile, ușa de dur-aluminiu se închide, pasărea în care ne aflăm își ia vânt și, deodată, iată-ne în văzduh, dedesubt Bucureștiul e tot mai mic, aeroportul e tras înapoi, ca o batistă, printre cei rămași nu se mai distinge fetița căreia nu știi dacă ai apucat să-i spui rămas bun și pe care, poate, la plecare, s-ar fi cuvenit s-o săruți.

7

Geneva trăia febril. Importanța evenimentului răsturnase nu numai elementele vieții normale, dar însăși structura orașului. Pentru a putea găzdui «zilele A», cum le numise un gazetar, se ridicase literalmente peste noapte un oraș-anexă de hoteluri simple și încăpătoare. Arhitectura confortabilă a

localității cedase în fața necesităților, și astfel Geneva se văzu brusc în rândul orașelor moderne care alătură, împotriva tuturor prescripțiilor, epoci constructive antagoniste.

Evident, aceasta se făcea cu aerul că a doua zi după conferință edificiile condamnabile vor fi dărâmate, dar de fapt toată lumea știa că aceasta n-o să se întâmple.

Am aterizat pe un aeroport special, improvizat în apropierea noii Geneve, întrucât cel vechi nu mai făcea față. După câteva minute de goană pe pneurile unui automobil rapid am fost depus la intrarea unuia dintre nenumăratele hoteluri-tip, lesne de deosebit prin faptul că purta, inestetic, dar practic, pe întreaga fațadă, un uriaș număr 32, care-i ținea, în aceste condiții de mobilizare generală, loc de nume. Un ascensor grăbit mă ridică la al paisprezecelea etaj, unde-mi fu arătată o cutie destul de încăpătoare, de vreme ce cuprindea un pat, o masă de lucru și două scaune. Aici urma să locuiesc. Eram totuși fericit de singurătate.

Îmi place să călătoresc, dar mi-e nesuferit să plec de-acasă. Dezrădăcinat, mă vindec greu, ba mă și împiedic s-o fac prin aceea că-mi amintesc tot timpul că urmează o nouă ruptură, întoarcerea. În asemenea condiții, un tovarăș de cameră este insuportabil, mai insuportabil încă decât singurătatea.

Era lesne de prevăzut că marele volum de muncă ce ne aștepta mă va face să trec peste orice obstacole și că, pus în imposibilitate de a mă autoanaliza confortabil, mă voi simți mult mai bine. N-am prevăzut însă proporțiile reale ale tracasamentului care începea. Delegația noastră, ca și celelalte, era supusă unui concentric foc de convocări, cereri de rapoarte detaliate și sinteze, dublat de șarjele nemiloșilor cavaleri ai presei. Adăugați întâlnirile. De lucru pe comisii, pe grupe de specialitate între delegații, regăsirea cu colegi de pe alte continente, ale căror invitații nu puteau fi refuzate, toate acestea fără a mai socoti ședințele comisiei propriu-zise, la care trebuia să fim de față, gata să intervenim cu tot ce putea documenta o idee, un argument. În sfârșit, eram oameni de știință, ne interesau proiectele celorlalți, luam parte la dezbaterea lor. Iar zilele aveau tot câte douăzeci și patru de

ceasuri. Când, după câte un ciclu de optsprezece ore de lucru, o delegație ospitalieră ne invita la o recepție, simțeam rupându-se un zăgaz și păleam la gândul că nimic nu se va mai opune imensului hohot de râs disperat care urca în noi.

Acest neverosimil program era totuși unul obișnuit pentru întrunirile internaționale, comparabile în oboseală cu cele mai grele confruntări sportive. Și totuși am rezistat. Mai mult, am avut fericirea de a primi cea mai unanimă recunoaștere a efortului nostru: adoptarea drept principiu de lucru a soluției prezentate de noi.

Fiecare membru al delegației deveni peste noapte o celebritate, o autoritate în materie, un erou al articolelor elogioase, deși abundând în aberații științifice, ca și al caricaturilor, acest mult mai delicat omagiu adus notorietății.

A doua zi după marele succes primii o lungă și costisitoare telegramă din partea lui Cirlilai, care, după felicitări, îmi ordona: „Și acum vino repede acasă”. Mă bucurai că apucasem să-i trimit un vraf de ilustrate color, semn că nu o uitasem. Cât despre întoarcerea acasă, era mai departe ca oricând. Principiul fiind adoptat, urma punerea la punct a proiectului, cu participarea întregii conferințe. Nu există ceva mai greu decât realizarea unui acord unanim cu concretul unui plan. Mii de amănunte stârniră pasionante dispute între savanți. Uneori delegații întregi se ridicau împotriva unei soluții vizând un aspect sau altul al chestiunii, ținând pe loc mersul lucrărilor. În aceste luni am înțeles în ce constă munca diplomaților și nu i-am invidiat.

Părăsii în câteva rânduri Geneva pentru a zbura însoțit de colegi din diferite țări spre unul sau altul dintre marile laboratoare ale lumii, unde trebuia certificată prin experiență o indicație sau aleasă pe calea probelor soluția optimă din mai multe posibile. Vreau să spun într-un cuvânt că n-am avut vreme să mă gândesc un singur moment la mine însumi, că nimic din neplăcerile călătoriilor n-a parvenit până la conștiința mea. Trăiam într-un iureș fără precedent, mă năpusteam asupra însărcinărilor care se succedau în fața mea la fel cum A. Spinteca vidul. Amândoi ne mișcăm fără voia

noastră, antrenați într-o evoluție necesară, pe care n-am fi putut-o opri nici dacă am fi dorit-o. Il simțeam apropiindu-se, adversar hotărât, și cred că și el ne simțea.

Materialitatea inamicului mă îmbărbăta. Niciodată nu dovedisem o putere de rezistență prea mare, și iată că acum suportam suprasolicitări demne de un zbor cosmic.

Cred că atunci am pierdut, cum se spune, câțiva ani din viață, atât de intens am trăit cele o sută și ceva de «zile A.». I-am pierdut și pentru că, deși i-am trăit, ritmul vertiginos m-a împiedicat să-i înregistrez în memorie. Rulat cu prea multă repeziciune, filmul s-a prefăcut într-o bandă cenușie, cu puține sclipiri orbitoare: demonstrația de pe câmpul experimental de la Passy, încercările subterane din Sahara.

Și deodată filmul s-a rupt. M-am trezit suspendat între două prăpăstii: hăul timpului în goană nebună de până ieri și marea înghețată a viitorului impasibil. O insulă neverosimilă își avea echilibrul între aceste extreme, pe ea naufragiasem și nu-mi revenisem încă. Era prezentul, ziua în care nu mai avui de făcut nimic: terminasem.

Mă trezii târziu, tresărind, așteptând furiș o bătaie în ușă, o sonerie, un telefon care nu mai veneau. Era anormal, absurd, alarmant. Sării din pat, alergai la oglindă. Un chip brăzdat mă privi. I-am surâs liniștitor. Trecerile sunt periculoase. După un duș, m-am îmbrăcat lent. Îmi impuneam un ritm fals, parcă jucam teatru. Hainele atârnau caraghios pe mine, căci slăbisem vreo opt kilograme. Dar la naiba cu hainele, cu cearcănele, chiar și cu barba nerasă - eram liber!

M-am grăbit să mă conving, coborând, învârtindu-mă printre ceilalți, apropiindu-mă primejdios de locurile celor mai mari solicitări trecute. Peste tot se împacheta, oamenii plecau acasă. Hotărârile odată luate, se trecea la zarva executorie, care mă depășea.

În ziua aceea, ultima a șederii mele la Geneva, mi-am amintit de Star. Nu-l întâlnisem nici măcar din întâmplare. L-am căutat acum, când aveam vreme. Plecase. Blonda care-i era secretară îmi răspunse cu un aer jignit că se înapoiase în țară de câteva săptămâni. Mai multe amănunte nu am aflat,

deoarece în fața hotelului opri o frumoasă limuzină în care blonda urcă familiar, fără să-mi mai arunce o privire. Superbul de la volan m-a lămurit, fără s-o bănuiască, asupra soartei lui Star.

8

O domnișoară foarte drăguță și bine crescută m-a întâmpinat la aeroport. Era ceea ce mai rămăsese din Cirlilai. Cei de față își aduseră obolul de admirație, mie însă mi se strânse inima. Pierdusem pe cineva foarte apropiat. De altfel, epuizat și fără scop cum reveneam, eram dinainte pornit să dramatizez. M-am purtat însă normal, i-am dat voie să-mi ia brațul și am pornit amândoi spre ieșire.

Academicianul ne făcuse cinste cu mașinile institutului. Cirlilai s-a urcat cu gesturi mici și modeste. Crescuse și se subțiase, iar vestimentația de adolescentă o schimbase cu totul. Unde era vechea mea prietenă, care altădată ar fi ars cu șfichiul unei ironii prudența excesivă a șoferului, ajuns și el academic, prin mimetism, ori nedumerirea rău ascunsă a colegilor față cu delicata prezență care mă însoțea! Aveam timp să-mi răspund în cursul binemeritatului concediu ce-mi fusese acordat.

L-am petrecut departe de capitală, într-o vioaie companie de amici sportivi care colindau munții, fără să se întrebe ce se întâmplă deasupra lor. M-am străduit să procedez la fel, și am reușit. Nu fără eforturi și nu fără scene comice, sportul fiind pentru mine o noțiune abstractă. Dar prin imitație omul poate aproape orice.

Am revenit peste o lună, când mi-am reluat prerogativele de maestru al catastrofelor de laborator. De două ori pe săptămână primeam vizita unei tinere foarte atente și prietenoase, care lua cu grație loc pe scaunul pentru vizitatori și-mi făcea conversație. Discutam despre orice, fără nici o

reținere. Ocoleam însă, printr-un consemn tacit, numele unui anumit cosmonaut. Lunile trecură în goană. În ce mă privește, începusem să mă înstrăinez de acțiunea A., fiind încă de pe acum pe jumătate îngropat în noua lucrare ce-mi revenise.

Planeta nu împărtășea însă această părere. Pentru ea cursa era abia la început.

Aparent nu se schimbase nimic, Terra mergea la lucru în fiecare zi, dar în orice clipă trăgea cu ochiul într-un ziar și cu urechea spre difuzorul prin care vocea unui crainic ținea lumea la curent cu destinul ei. Evenimentele se precipitau. Presa devenise primul aliment după pâine și avea toate șansele să i-o ia înainte. Oamenii circulau citind, munceau ascultând radio, iar când schimbau între ei două vorbe comentau nu starea vremii, ci stadiul acțiunii A., șansele ei de reușită.

În puține zile au fost reconsiderate definitiv opiniile eronate despre toți cunoscuții. O nouă ierarhie a prietenilor se stabili, în funcție de informația la zi și darul de a o interpreta, precum și în dependență de apropierea vederilor în problema-cheie a momentului. Nici fotbalul în cele mai glorioase reprize ale istoriei sale nu cunoscuse o asemenea unanimitate a interesului, iar acum stadioanele zăceau închise, cu gazonul năpădit de o vegetație lipsită de disciplină, în vreme ce câteva celebre cluburi străine trebuiseră să-și închidă porțile.

Plecarea în misiune a convoiului de nave a suscitat un viu interes. Acum de fapt s-a manifestat cel mai puternic atenția omenirii față de acțiune, deși încă nu se întâmplase nimic. Despărțirea de Pământ emoționă însă planeta-mamă, care-și permise un dram de patos. Globul se comporta de parcă în decolarea trenului cosmic sta greutatea cea mare, de parcă acesta ar fi fost centrul acțiunii și, odată realizat cu bine, lucrurile urmau să se desfășoare de la sine în sens optim. Dincolo de aceste nuanțe etern omenești, plecarea echipei scrupulos alese pentru a duce marea bătălie cosmică a fost un moment zguduitor, atât pentru cei care părăseau planeta, cât și pentru cei ce rămâneau, un moment unic, înnegurat în tristețe ca, în trecut, plecarea la război a unui părinte și despărțirea lui de familie și locul natal.

Dar cosmonauții aveau de străbătut un drum lung înainte de a intra în zona viitoarei întâlniri. Și dacă primele zile ale zborului lor cele șase continente le-au urmărit cu sufletul la gură, treptat monotonia evoluției cosmice și a relatărilor a tăiat aripile entuziaștilor, care s-au pomenit interesându-se, la început foarte puțin și sporadic, de starea vremii, de sport, și astfel planeta reveni la viața ei de toate zilele.

La început putu fi remarcată o urmă de remușcare, însă cu timpul, consensul general deveni o scuză. Echipa A. Se prefăcuse într-un lot de specialiști trimiși la muncă în domeniul lor care, față de altele, prezenta nenumărate avantaje…

Desigur, noi nu ne număram printre cei ce gândeau astfel. Cirlilai se autoflagela, ascultând mereu aceleași date și amănunte din gura crainicilor încurcați, fata nutrind o credință confuză că astfel își îndeplinește un soi de datorie față de cei plecați. În ce mă privește, nu regretam decât faptul că fusese de prevăzut această reacție umană, semenul nostru biped fiind un animal care se plictisește.

Când a venit însă ziua cea mare lumea a tresărit, oamenii și-au adus aminte. Fără neliniște, din spirit sportiv și generozitate, ca și din conștiință de locuitori ai globului, se arătară gata să urmărească sprintul final. Reporteri pricepuți însoțeau expediția, camerele de luat vederi erau adaptate la puternicele telescoape de pe bordul navelor cosmice, cei de acasă puteau lua loc în fotolii.

Cirlilai și cu mine asistarăm cu inima strânsă la declanșarea fazei practice a bătăliei. Într-o bună zi, pe ecranul din fața noastră luci chipul eroului. A. Se rostogolea tacticos, un cartof disproporționat, pe fondul de catifea neagră. Dușmanul Terrei părea pașnic, preocupat de dialogul cu stelele.

Peste câteva zile trâmbițele sunară, războiul începea. Din șase direcții asupra lui A. Porniră primele rachete cisterne. Oprindu-se la mică distanță de bolovanul acela de un kilometru cub, ele făcură să cadă pe fața lui crăpată de zbârcituri o ploaie aproape invizibilă. Operatorul tele era însă de față. O mișcare și obiectivul camerei de luat vederi se

îmbogăți cu lentilele necesare. Puturăm astfel privi aventura stropilor distrugători. Reacția lor cu materia dură a rocii era violentă. Gaze fierbinți izbucneau, cristalizând imediat în frigiderul cosmic. În urma lui A. Se forma văzând cu ochii coada unei comete artificiale. În locul care suferise reacția, piatra rămânea poroasă. Viteaza picătură pătrundea mai adânc. Ceasuri în șir urmărirăm, fără să ne ridicăm din fața aparatului, fără să dormim, aventura unică a descompunerii unui corp ceresc. După câteva zile asteroidul se prefăcuse într-un burete din care, prin mii și mii de. Orificii, țâșneau gaze. Acum ar fi fost lesne distrus cu o lovitură de tun, dar conducătorii operației preferau să evite prefacerea lui într-o ploaie de meteoriți. Timpul era de partea noastră, puteam aștepta răbdător deznodământul. La un moment dat, șubreda construcție spongioasă cedă. Avu loc o primă prăbușire, lentă, lipsită de convingere din cauza extrem de redusei gravități. Cisternele se schimbau cu solemnitatea gărzii palatelor imperiale. Sub ochii noștri înroșiți de nesomn asteroidul pierea, reîntorcându-se în elemente, prefăcându-și substanța într-un nor de cristale microscopice, un văl transparent, umbra celui ce pusese problema lui A., care avea să colinde spațiul în căutarea unui sens, a unui centru de atracție, și care, poate, avea în cele din urmă să adauge un fir de beteală trenei albastre a Pământului.

Într-o seară privirăm ecranul și el nu mai era, dispăruse, devenise neant. Și atunci, fără pricină, ne întristarăm. Victoria nu ne-a bucurat, cine știe de ce, poate că fără să știm ne-am reproșat faptul că distrusesem un dat al naturii pe care nu eram în stare să-l reproducem, socoteam poate în subconștientul nostru, acum când pericolul nu mai ființa, că am fi putut proceda altminteri, într-un mod mai sportiv, că i-am fi putut impune o nouă orbită, precalculată de noi, și cu toate că prin aceasta n-am fi realizat nimic esențial pentru omenire, am fi înfăptuit astfel unul dintre acele acte gratuite care, într-un număr rațional, pigmentează viața, îi dau gustul proaspăt al libertății, șterg pentru o clipă de pe fruntea omului cutele aspre ale necesității.

Aceasta n-a împiedicat planeta să organizeze festivitățile de rigoare la care aveau dreptul cei care se întorceau din misiunea mult mai dificilă decât ne destăinuise televizorul. Ei se așteptau la o primire fastuoasă și o avură, iar noi, Cirlilai și cu mine, urmăriserăm și această fază a ostilităților cosmice, sărbătorirea învingătorului, care nu lipsește din filmele istorice.

Apoi lucrurile intrară în normal și, după o vreme, scurgându-se și valul creațiilor artistice, literare sau ba, închinate evenimentului, etapă obligatorie și ea, lumea putu să-și înceapă activitatea ei cea mai specifică, cea mai durabilă în orice caz: uitarea.

Trecuse puțină vreme de la războiul A. Când pe ușa laboratorului intră Andrei Lăstărescu. Se mișca foarte firesc, puțin în tot cazul, părea că ne despărțisem ieri, astăzi, de o jumătate de oră. Se instala în fotoliul de mult reparat și-mi urmări îndelung lucrul către care mă întorsesem. Eprubetele și mojarurile mele credincioase îmi șoptiră să mă port ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Ceea ce am și făcut, lăsându-le în întregime răspunderea și meritul pentru această purtare. Când am vorbit, a fost în legătură cu tot ce vreți, dar nu cu ceea ce-mi stătea pe limbă. El nu ținea să ocolească niciun subiect și încă în aceeași seară am comentat cu obiectivitate, împotriva stânjenelii care mă mai încerca la răstimpuri, ce se afla în actualitatea Pământului. Atâta sânge rece mă depășea, mă punea totodată și în ambiție, drept care nu-mi dădui în petic. Apoi mă obișnuii.

A doua sa vizită coincise cu a lui Cirlilai. S-a produs și ea fără incidente. Firescul acestor oameni răniți era dureros, dar salutar, și nu eu trebuia să-i împiedic să-și joace cu bine rolurile ce-și aleseseră. În fond comportarea lui Star mă privea în prea mică măsură. Nu aveam nevoie nici de scuze, nici de explicații și dacă el hotărâse aceasta în numele nostru, cu atât mai bine, eu nu țineam să mă plâng. Cirlilai ar fi avut poate dreptul s-o facă, însă nu înțelegea să-l folosească, prin aceasta câștigând în ochii mei o matură stimă. Curând învățai să mă mișc printre pereții de interdicții ai unui comportament plin

de tact. Cred că prezentam un spectacol hilar, ca un cal de circ dansând printre sticle.

Lucrurile nu puteau să țină multă vreme. Cel care a cedat n-a fost exuberanta de altădată, Cirlilai, nici Star, omul total; eu m-am dovedit cea mai slabă latură a triunghiului nostru.

Într-o bună zi, la capătul câtorva ceasuri de obositoare echilibristică, m-am revoltat. Am sacrificat recipientele pe care mă făcusem până în clipa aceea că le manevrez cu un rost și am strigat ceva în sensul „Ce dracu!" sau „Cât o s-o mai ducem așa?!" Efectul a fost cutremurător. Cei doi m-au privit cu mirare, s-au apropiat de mine, care dădeam din mâini, m-au așezat cu grijă în fotoliu. Ochii lor erau limpezi. Dincolo de momentana emoție, fiecare-și păstra neclintit calmul. Obținută cu trudă sau nu, liniștea le colora chipul cu lumina ei de amurg. Am înțeles atunci că nu mai e nimic de făcut. Sub ochii mei avusese loc o altă întâlnire cosmică, iar ea se termina cu consumarea partenerilor. Niciunul dintre aștrii prezenți în laboratorul meu nu-și păstrase substanța inițială, experiența trecuse peste ei un tăvălug distrugător, dar, într-o altă stare, de nerecunoscut însă în limitele vieții posibile, așteptau împăcarea. Așteptau amândoi refacerea unui acord necesar, acela dintre vârsta reală și cea fizică. Cirlilai aștepta să capete dreptul de a fi o tânără cu picioarele pe pământ, aplecată spre studiul științelor pozitive. Star aștepta părul alb care să-l împace cu existența statică și să-i permită, în cercuri intime ori în pagini de carte, să dea curs amintirilor. Singur împăcat cu mine între cei doi, mă simțeam anormal, vinovat și dator față de ei, pe care nu-i puteam ajuta decât cu o tonică și bărbăteasca indiferență, puternic afișată.

Se pare că nu am corespuns exigențelor acestui act al dramei „drept care, la ora când povestesc hârtiei toate acestea, mă aflu singur, înconjurat de îndelung jinduita liniște a laboratorului pe care nimeni nu o mai tulbură în după-amiezile când, mai mult spre a zvârli o provocare destinului, agăț pe ușă îngălbenitul anunț: „După ora 5 nu sunați!"

Redactor responsabil: VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor: ȘTEFANIA MIHAI

Dat la cules 15.06.1967. Bun de tipar 14.0S.1967.
Apărut 1967. Comanda nr. 7761. Tiraj 15.140.
Hârtie ziar de 50 g/m². *700X1000132.*
Coli editoriale 9,02. Coli de tipar 6. A. 8303.
C.Z. Pentru bibliotecile mici SR-31.

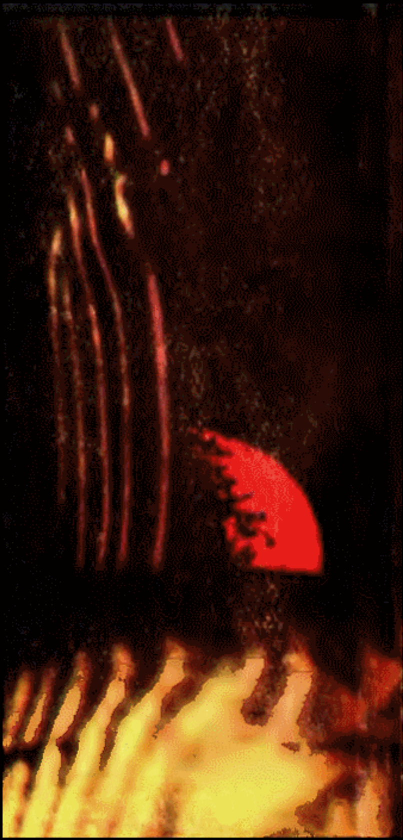
Tiparul executat sub comanda nr. 70.400 la
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

— El e Stár, spuse Cîrlilai și vîrî un deget în mojarul plin de o substanță corozivă.

— Nu! am strigat și, făcînd un mic salt demn de un atlet începător, ajunsei la timp ca s-o opresc să guste mixtura.

— Ba da, e chiar el. Vino înăuntru, Star, ce-ai rămas în ușă. Lui Bariu nu-i place să te vadă acolo.

Uriașul cu nume de stea intră. O făcea fără pic de stînjeneală, obișnuit să asculte de prietena noastră. Îl simții dintr-o dată camarad. Între noi exista, într-adevăr, o legătură de vreme ce amîndoi eram, de voie, de nevoie, supuși capriciilor micii autocrate.

Lei 4